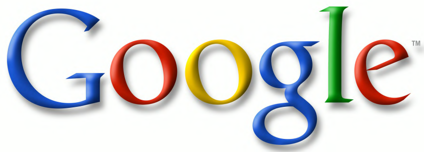
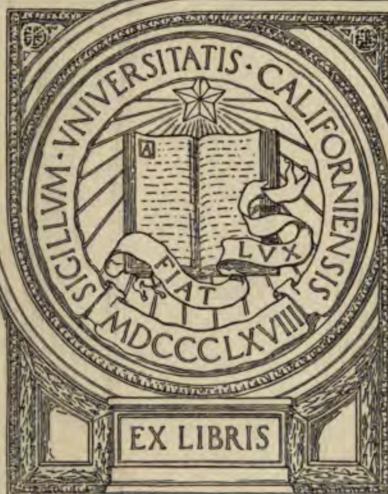

UC-NRLF
$B 137 064

SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
LVX
FIAT
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

BREVE

FRA

HENRIK WERGELAND.

UDGIVNE

AF

H. LASSEN.

CHRISTIANIA.

P. T. MALLINGS FORLAGSBOGHANDEL.

1867.

P. T. MALLINGS BOGTRYKKERI.

FORORD.

Nærværende Samling af Breve fra Henr. Wergeland vil jeg helst have betragtet som et Supplement til det af mig ifjor udgivne Skrift: „Henr. Wergeland og hans Samtid.“ Hvad der ved dette Skrift fornemmelig var mig om at gjøre, var at fremstille Wergelands offentlige Liv som et væsentligt Moment i det nye Norges Historie, og jeg har med Flid afholdt mig fra en mere i det enkelte gaaende Skildring af Digterens Liv og Forhold, som kun vilde skadet den organiske Sammenhæng, jeg ønskede at give min Fremstilling. Det gjaldt mig netop at stille hans Personlighed i en vis Fjernhed, hvor de store Omrids kunde sees tydelig, og de før altfor meget bemærkede Enkeltheder forsvinde.

Men et nærmere personligt Bekjendtskab med en Digter, der i alt hvad han har berørt har efterladt et Præg af sin originale Natur, kan dog naturligvis have sin store Interesse, og som et Bidrag dertil fremkommer da denne Samling af Breve fra Henr. Wergeland. Den er bleven større end jeg havde

tænkt mig,[1]) og den vilde sikkerlig bleven meget righoldigere, hvis ikke, som jeg har god Grund til at tro, en god Del Breve i Tidens Løb var forkomne eller tilintetgjorte.

Ved Redaktionen af denne Brevsamling har jeg fornemmelig havt for Øje, at den — saavidt Materialet strakte til — skulde give et Indtryk af hvorledes de Forestillinger og Interesser, som danner Hovedmomenterne i Wergelands litterære Virksomhed, ved Lejlighed kom til Orde i hans daglige Liv. Et Brev er Surrogat for en Samtale, Frugten af en Trang til øjeblikkelig og uforbeholden Meddelelse, og jeg tror der kan ikke være nogen anden fornuftig Mening med Udgivelsen af en berømt Forfatters Breve, end den, at man skal lukke Bogen med Indtrykket af at man har havt en Samtale med ham — flygtig eller omstændelig, som det kan falde sig — om de samme Gjenstande, som han i sit offentlige Liv har behandlet. Kun for saa vidt har den store Almenhed Adkomst til „et nærmere personligt Bekjendtskab,“ gjennem Aktstykker som oprindelig ikke har været bestemte for Offentligheden. En Del Bagateller maa naturligvis tages med, thi ellers kom det ikke til at ligne en Samtale; men at gaa videre, at benytte en Forfatters fortrolige, i Øjeblikket henkastede Meddelelser for at komme paa Spor efter hans allerprivateste Forhold — det kan vanskelig kaldes andet end en Forbrydelse mod hans Eftermæle. En Forfatter — han være saa meget offentlig Personlighed han være vil —

[1]) Den giver saaledes en ret vægtig Dementi til den Ytring i ovennævnte Skrift S. 210, at han var „meget sparsom“ med at skrive Breve.

maa dog vel ogsaa som andre dødelige have Ret til at sige: dette og hint vedkommer mig og ingen anden.

Jeg har dog ikke udtalt denne Anskuelse her, fordi den har havt nogen væsentlig Indflydelse paa Redaktionen af disse Breve. Thi fraregnet nogle Breve fra Wergelands Studenteraar, der bærer Præg af den velbekjendte Tone, som raadede blandt en stor Del af den akademiske Ungdom i disse Aar, er der i alle de øvrige Breve saagodtsom intet udeladt, uden hvad der angaar ligegyldige *privatissima* og andre Bagateller. Men jeg har vedkjendt mig hin Grundsætning, for derved yderligere at betegne det Standpunkt, hvorfra jeg tror en Bog som denne bør betragtes. Thi, — man indrette sig som man vil: Breve bliver dog altid Breve; der maa nødvendigvis flyde en god Del ind med, som tilhører Øjeblikkets Stemning, og hvis man da ikke har det Korrektiv, som Kjendskabet til en Forfatters offentlige Virksomhed og til de samtidige Forhold giver, vil en saadan Brevsamling i mange Stykker give et upaalideligt Billede af hans Personlighed.

Om Brevenes Redaktion forresten er kun at bemærke, at de Ord, som er gjetningsvis indskudte, eller tilføjede af Udgiveren til nærmere Forklaring, er betegnede ved [ ], hvorimod Parenthestegnene tilhører Originalen. Streger og Prikker tilhører ligeledes denne. Hvor en Udeladelse er betegnet, er dette skeet ved Stjerner. Ulæselige eller udfaldne Ord er betegnede ved et aabent Rum.

Til Slutning min Tak til de mange, der har bistaaet mig ved Udgivelsen af disse Breve. Særlig bør jeg her med Er-

kjendtlighed nævne den svenske Digter K. F. Ridderstad, som med stor Forekommenhed har stillet sin Samling af Wergelandske Breve til min Raadighed, og Hr. Justitieraad Gniding i Stockholm, hvem jeg har at takke for de interessante Breve til hans Svigerinde, Frederika Bremer.

November 1867.

Udgiveren.

INDHOLD.

I. Fra „Stella"-Perioden.

I sine Livsskisser ytrer Henr. Wergeland etsteds, at han kan forsikre, „ikke ved sin Forfatterære, men ved sin borgerlige Ære, at i det Væsentlige er $^{100}/_{100}$ Dele, og i det Uvæsentlige $^{95}/_{100}$ af disse Bekjendelser i eet og alt Sandhed." De fleste har rimeligvis ikke ænset dette Forbehold, som jo ogsaa i sig selv ikke er synderlig sterkt; men ved at læse de her følgende Breve fra hans første Ungdomstid vil man rimeligvis finde det meget berettiget, eller snarere, at det burde være akcentueret endnu sterkere; thi der er al Grund til at tro, at det netop er denne Periode af hans Liv, hvis Fremstilling i Livsskisserne egner sig til, i Overensstemmelse med hin Ytring, at bære Motto'et „Sandhed og Digt". Skildringen af hans første Forelskelser bærer i disse Skisser væsentlig Præget af det joviale Lune, hvormed en moden Mand ser tilbage paa sin Ungdoms elskværdige Daarskaber, og det har unegtelig lykkets Digteren i denne Aand at give et Billede af en fantastisk Galning, hvortil vi i vor Litteratur neppe har mere end et Sidestykke, i Poul Møllers „En dansk Students Eventyr"[1]). — Men de $^{5}/_{100}$ Sandhed,

[1]) Det er et merkeligt Træf, at hans Sprang over Laavebroen, „for at knuse sit Hoved mod en Sten", har sit fuldstændige Side-

som mangler i dette Billede, er: det fulde Udtryk af Stemningerne i den Tid de beherskede ham. Vi har jo vistnok i en væsentlig Henseende dette Udtryk i hans Stella-Digtning; men hvad denne Digtnings ætheriske, luftige Natur ikke røber, og hvad man mindst af alt faar et Begreb om af hans Livsskisser. det ser man i de følgende Breve for første Gang: nemlig, at denne Ungdomskjærlighed har grebet sterkt og varigt ind i hans reelle Liv og Forhold. De Vidnesbyrd derom, som disse Breve giver, omfatter halvandet Aar; i al denne Tid vender denne Stemning, „freudvoll und leidvoll", usvækket tilbage. Paa hvilken ejendommelig Maade den greb ind i hans begyndende Digterliv, har jeg i Skildringen af Wergelands Liv søgt at gjøre Rede for; de her følgende Breve — af hvilke der dog, af let begribelige Grunde, er udeladt, ikke enkelte Linjer, men hele Sider af de meget vidtløftige Udgydelser, — giver den i sit første friske, ofte voldsomme Udbrud, saa voldsomme, at man undertiden skulde fristes til med ham selv at tro, at denne ubesvarede Kjærlighed virkelig har givet hans Sind et Livsknæk — hvis man ikke havde hans hele følgende Udvikling in mente. Denne peger jo alle andre Steder hen end til Fortvivlelse og rugende Sorg — og jeg kan her, efter det mest authentiske Vidnesbyrd, tilføje, at hans personlige Fremtræden ogsaa uvilkaarlig gjorde det Indtryk, at det egentlig var et Ideal i den syvende Himmel, han tilbad. Den „Mythe", han fortæller i det 2det Brev, giver ogsaa en komisk Illustration til hans Forelskelses fantastiske Natur; den er som skreven ud af Digte 1ste Ring.

stykke i Frits's attenterede Selvmord i Poul Møllers Novelle. Eller — skulde det ikke være muligt, at den danske Digter har taget Motivet dertil af denne virkelige Begivenhed? Den blev, som man kan se af det 3die Brev, bekjendt nok, og Poul Møller boede i Kristiania, da den forefaldt.

Det er en mislig Sag at støve op i berømte Mænds Breve og overgive Efterverdenen hvert Ord som er sluppet dem af Pennen; men jeg tror ikke at Opbevarelsen af disse Breve kan andet end gavne vor Digters Eftermæle. Thi i det hele taget staar han her i et langt elskværdigere Lys end man har været vant til at betragte hans Ungdomsliv i. Man huske, at de er skrevne af en 19aarig Yngling — Stilens Modenhed frister ellers ofte nok til at glemme det[1]) — og naar han med stort Eftertryk og jevnlig forsikrer, at hans følgende Liv skal blive værdigt de skjønne og høje Følelser, paa hvilke Forholdet til „Stella" og hendes Moder hviler, saa er dette kun Udbruddet af en overstadig ungdommelig Selvtillid; thi — det ved jo al Verden — han holdt ikke disse Løfter. Men dog vil man vanskelig følge denne aarelange Korrespondance uden at faa det Indtryk bekræftet og forsterket, som hans Ungdomsdigtning giver, Indtrykket af at han her har staaet under en stadig og forædlende Paavirkning, der sikkerlig maa have slaaet Rødder i hans Sjeleliv, ihvormeget han end i senere Ungdomsaar levede mange til Forargelse. Hertil kommer, hvad der giver disse Breve en ikke ringe litterærhistorisk Interesse, at vi her ligesom Træk for Træk kan efterspore hans Digterlivs første Udfoldelse i og med dette Forhold. Hans første Farcer, en Del af „Digte, 1ste Ring" (Napoleon o. fl.) og rimeligvis endog det første Udkast til „Skabelsen, Mennesket og Messias" blev forfattede i dette

[1]) Om man hist og her overraskes ved visse snørklede Vendinger i disse Breve, saa maa man betænke, at det er fyrgetyve Aar siden, og at der dengang endnu i visse Kredse hertillands, maaske særlig i enkelte af de Familjer, blandt hvilke Wergeland færdedes hjemme i Ejdsvold, sad noget tilbage af en gammelfransk ceremoniel Omgangstone. Brevene til „Stellas" Moder er ogsaa i Overensstemmelse hermed adresserede til „Velbaarne Fru *", en Titulatur, som man finder igjen endog paa et af Brevene fra hans sidste Leveaar (Til Statsraad Foss.)

Aar, og ihvor sterkt vi end gjennem selve disse Digtninge paa hvert Blad mindes om „Stella", faar vi først gjennem disse Breve — maaske allermest gjennem dem der er stilede til „Stellas" Moder — en reel og fyldig Forestilling om, at det var under Indflydelsen af ædle Kvinder hans unge Genius vaagnede til Bevidsthed.

Om Brevenes Gjengivelse her er der forresten kun at bemerke, hvad der dog i Grunden ikke behøver at bemerkes, at „Laura" ikke er „Stellas" virkelige Navn, og at de Bogstaver, hvormed Navnene paa hendes Søskende er betegnede, ligesaalidt som det halverede Stedsnavn „—gaard" bør friste til nogen Gjetning.

*1. Til Fru * (Lauras Moder).*

*

Skrevet kort Tid efter det fortvivlede Sprang fra Laavebroen, som omtales i „Hasselnødder" 5te Stykke — efter det andet Afslag. Under hvilke Omstændigheder han fik det første, er vidtløftig berettet sammesteds, 4de Stykke, hvor han ogsaa omtaler det sidste Afslag, der foranledigedes af „den ominøse Kurv." Forresten vil man ved at sammenligne Fremstillingen i Livsskisserne med disse Breve se, at han har forrykket Begivenhederne og gjort No. 2 til No. 3, rimeligvis med velberaad Hu, fordi hint selvmorderiske Sprang vilde danne den mest effektfulde Afslutning.

*

Eidsvold 29 Juli [1827].

Gode Fru *! De maa have hørt hvad der hændte da Deres Familie var her. Jeg vover at skrive dette

for at bede Dem ikke at være vred, eller forstørre et ulykkeligt Menneskes tunge Skjebne ved Deres Uvillie. Jeg skriver ogsaa dette for at bede Dem, for mig at bede Deres Familie om Tilgivelse fordi jeg forstyrrede den Fornøjelse, De mulig hiin Aften kunde havt: jeg takker C. [Lauras Søster], fordi hun — som jeg dunkelt troer at erindre — var saa godhjertet at see til mig da mit Hoved brændte og jeg neppe var mig selv mægtig, jeg beder den gode Laura intet Nag bære til mig — intet Nag — ved Gud, jeg fortjente en bedre Skjebne. Hun maa ikke hade mig, ikke foragte mig: bed den Gode tilgive mig, om jeg har bedrøvet Hende; for min Kjærligheds, Hengivenheds Skyld: lad min skrækkelige Skjebne forsone mig med Hende. Kunde Hun see i min Sjel, jeg var vis paa Lauras gode Hjerte vilde beklage mig og ikke kunne nære de Følelser, jeg frygter for. O, Laura vil ikke hade mig, fordi jeg bedrøvede Hende, naar Hendes gode Moder beder Hende derom, ikke foragte mig fordi mine Følelser brusede over og jeg viste mig svag og lidenskabelig.

Jeg er nu rolig, som en Harpe, hvis Strenge alle ere brustne, og min Fornuft kan oversee min Stilling og den mørke, uafvendelige Retning, min Skjebne maa tage og har taget; men jeg har Øjeblikke, da jeg ikke kan dette, da alle Gjenstande, alle Ideer krydse hinanden paa engang, og Alt svæver for mig som i en Taage: jeg har Øjeblikke, da jeg ikke kan vurdere mine Skridt og jeg ikke veed om det er Sandt eller blot en Drøm, hvad der vist, vist er hændts: jeg er da aldeles sløv og ligegyldig — der lægger sig en kold Riimfrost om Hjertet, som, naar Bevidstheden vender tilbage,

smelter i Graad og en unævnelig Følelse af Sorg og Vemod.

* * *

Det var ikke Lauras blomstrende Skjønhed, som lod min Lidenskab voxe til en saadan svimlende Høide, at min Forstand ikke kunde hæve sig over den, men endnu mere det Blik, jeg havde kastet i Hendes Sjel, og som grundede min Kjærlighed paa Agtelse og den inderligste Beundring: min Indbildningskraft, hvis fulde Virksomhed Intet i min Ensomhed formaaede at afbryde, uddannede sig et Ideal — kort min Sjel var liig det Skib, som er kommet Malstrømmen for nær: det kjæmper, det sætter alle Seil til, men — forgjæves! de sorte Klipper rage alt som skumdækte Tænder frem af Hvirvelens Centrum — ha! nu er alt gaaet under med Top og Tavl!

Jeg kjæmpede, jeg stred med mig selv, med min Stolthed, som længe qvalte enhver Tanke om nok engang at bede om den Piges Hjerte, som engang afslog det, men min Stolthed eller Selvfølelse og min sunde Livsphilosophie vare Kjæmper med Hjelme af Avner og Landser af Halmstraae i Kampen mod de Rækker af gyldentrustede, dristige Forventninger og modige Planer og de tusinde purpurklædte Drømme, der flagrede om som Saracener paa deres glindsende Heste i Ørken, og som min Phantasie opfyldte min Sjels Synskreds med. Hver Gang jeg var i —gaard, fik hine to Kjæmper Dødsvunder; men kun da var jeg nogenledes glad; hjemme var jeg følesløs for Alt og aldeles eensidig: jeg følte vel at jeg ikke burde være hist saa ofte; men Laura havde sagt til mig, da Hun gav mig sit Afslag,

at Hun ikke kjendte mig, og jeg besluttede da, da jeg var paa det Rene med mig selv [om] at jeg skulde, for at afbryde min uvirksomme, passive Tilstand, tilbyde Laura min Haand andengang og paa enhver Betingelse og det snart, noglegange at skjænke mig den søde Glæde at see og tale med Hende først. O, jeg er et Menneske, som klattrer til Himlen paa en flagrende Spindeltraad, hvis Indbildningskraft er saa stærk, at den lader mig lee, hvor de Fleste andre neppe smile, og græde hvor Andre vilde gabe!

Da jeg havde været i —gaard nogle Gange, skrev jeg et Brev til Laura og hendes for mig dyrebare Forældre, men som jeg ikke sendte, da jeg maatte endnu engang og nok engang see Hende. Jeg bad deri Laura, hvis Hendes gode Forældre Intet havde derimod, give mig et Løfte om „Ja", dersom Hendes Hjerte var frit, naar jeg inden halvandet Aar fremstillede mig med Embedsexamen med bedste Charakteer: jeg bandt mig til Hende ved mit Æresord, men ingen Forpligtelse skulde hvile paa Hende ihenseende til hendes fri Valg i den Tid eller saalænge Hun selv vilde: jeg lovede ogsaa deri aldrig at see Hende før den Tid, og aldrig uden jeg i den Tid havde opført mig ulasteligen.

* * *

Jeg har det Haab, at Gud snart vil lade mig døe — jeg er fornøjet derved, jeg er glad derved. Min Volcan maa snart være udbrændt og styrte sammen — jeg er glad derved! Et svagere Legeme vilde meget snart bukke under for Følelser som mine — Fortvivlelse er rædsom.

* * *

Jeg vilde jo gjerne have biet, gjerne, først naar jeg havde taget baade theologisk og juridisk Examen, seet mit Haab træde frem af Mørket: jeg vilde ikke være bleven staaende, naar jeg da kom i en Bane: jeg vilde jo anstrenget mig for at krandse Hendes Tinding med Hæder og lægge Lykke for Hendes Fødder. — Ha, nu er Alt, Alt forbi! alle mine Planer og Forventninger! Alt uden min bitre Sorg! Alt — min Sjel er Thambeskjelvers brustne Bue! Alt er forbi, forbi, fortabt!

Naar jeg tænker paa hvad der er hændt, svimler jeg; jeg kan ikke fatte mig. O — dette Brev, som jeg er saa dristig at sende Dem, bærer vist Præget af min uordentlige, forstyrrede Tankegang, men det vilde ikke blive bedre om jeg skrev det om. Naar jeg tænker paa min Fremtid, sortner det for mig — jeg skjælver. Jeg sagde til min Fader, at jeg maatte til Grækenland,[1]) at mit Liv dog ikke skulde ganske spildes. Han forbød mig det ikke; men med blid Sorg mindede han mig om mine Forældre. O Gud, hvad skal jeg gjøre? Jeg ønskede anden Gang efter den ulykkeligste Dag, ikke at have Forældre. — Jeg veed det, jeg skulde bekjæmpe min Sorg: jeg vilde det, men jeg er saa overbeviist om at Alt er tabt, at jeg er fortabt. Jeg veed, jeg vidste det forud, at Laura alene havde en absolut Indflydelse paa baade mit indre og ydre Liv. Ømhed for Hende var den første Følelse, den stærkeste, næsten eneherskende hos mig. Lever man ikke lykkelig med Den som elsker En? Jeg troer det, og jeg veed jeg elsker Laura og vil bestandig gjøre det mere end enhver af alle De, som engang vel ville beile til

[1]) Se I. S. 53—57.

Hende. Laura maa have hørt noget meget Ondt om mig; men mange gives der som kalde mig deres Ven og smigre mig i Øinene og tale ilde om mig ellers: naar Laura havde seet i min Sjel, vilde hun fundet Lys og Skygge i en stærkere Afvexling end i mange andre Sjæle, men mere, mere Lys end Skygge: min Kjærlighed til Laura var skjøn, om den endog var lidt phantastisk, men dette klædte den godt, som mørke Øjenbryn et sundt Ansigt. — Laura burde ikke dræbe Alt hos mig — o det er ikke Laura, men Skjebnen, Skjebnen —: Jeg er ikke haard, og mit Hjerte er ikke ondt — det sige mine Fiender: mine Grundsætninger ere ophøjede, skjøndt et Phlegma kalder dem sværmerske, og min Charakteer er igrunden god, trods dens Ubesindighed, Fremfusenhed og Lidenskabelighed. Jeg kan være lykkeligere og ulykkeligere end mange Andre i samme Omstændigheder formedelst mine glødende Følelser — — Alt er tabt — jeg er afsindig.

— O gode, ædle Fru *! tilgiv mig . . jeg vilde været Dem en god Søn, om Skjebnen havde villet det. Alle som kjende mig holde meget af mig — Laura vilde ogsaa kunnet det. — Jeg beder Dem hilse Alle fra mig: jeg takker for Deres Godhed, for C.'s Godhed, der bekymrede sig om mig: jeg velsigner Laura: jeg vil bede Gud om Godt for Laura; jeg beder Laura leve vel, meget vel! Jeg savner to Papirer — det ene var mit Farvel til Laura, som jeg skrev, ahnende hvad der vilde skee, jeg maa have givet dem fra mig da min Sjel var i Taagen: jeg troer C. har dem: Laura skal have dem: jeg beder Hende ikke rive dem isønder: Hun maa ikke være vred paa mig fordi jeg bedrøvede

Hende: Laura maa ikke hade mig: jeg er jo dog hendes bedste Ven. Eller Hun troer det ikke?

— Ha jeg maa bryde af: det er Skam for mig ikke at kunne sammensætte et ordentligt Brev.

— Tilgiv mig! jeg er ikke vel! De maa forlade mig dette.

Henr. Wergeland.

---

2. *Til Laura.*

(I Konvolut til Fru *:

Jeg vover at bede Dem, ædle Fru *! om, dersom Deres bedre Skjønnende Intet skulde have derimod, at overlevere Deres gode Datter Indlagte.

Jeg beder Dem tillige undskylde mig for Dem Selv, for det, vist uordentlige Brev, jeg et Par Dage efter det tungeste af alle Uheld var saa frie at sende Dem, og hvori jeg bad Dem ingen Uvillie, intet Nag nære mod mig.

Jeg nærer det Haab, at Deres eget og Døttres gode Hjerter har tilstaaet mig idetmindste en Deel af min Bøn. Jeg vil udsone min Forseelse.

Med den inderligste Ærbødighed og
varmeste Hengivenhed
Henrik Wergeland).

*

Eidsvold 26 August 1827.

Det er en Maanedsdag siden
jeg grov liden Kirsti i Muld . .
en Maaned? en Maaned? — har Tiden
da mistet sit hvirvlende Hjul?

Jeg stoler saameget paa Deres gode Hjerte, at jeg haaber De ikke vil tilintetgjøre disse Linier ulæste, om

de end i Begyndelsen maa opvække ubehagelige Erindringer, og om de ere formede af en Haand, De maa hade. Jeg vilde ikke skrive Dem til, dersom jeg ikke skyldte mig selv det, og at jeg altsaa bør det troer jeg, desuden — jeg reiser naar denne Maaned er ude, og da jeg vist ikke i lang Tid seer disse Egne igjen, kunde jeg ikke n[illegible]e mig den smerteligsøde Følelse at tale med Dem for sidste Gang her gjennem den døde Skrift — det eneste Middel, som staaer mig tilbage.

Jeg faaer bære min Skjebne, den at see lutter glædeløse Dage imøde; men Deres Uvillie kan jeg ikke bære: tilgiv mig derfor saasandt De er et godt Menneske, og, naar De engang hændelsesviis hører mit Navn nævne, eller paa en anden Maade uvilkaarlig maa erindre Dem mig, forbind da intet Nag, ingen Uvillie dermed. Jeg beder Dem . . .

For at lette Deres gode Hjerte denne skjønne Sejer, kan jeg forsikre Dem, at jeg maaskee var mindre virkende Aarsag til den, for mig skrækkeligste, for Dem ubehageligste af alle Hændelser. Jeg har nemlig hørt, at man, allerede før De med Deres Søstre kom, mærkede hos mig en paafaldende Aandsfraværelse, Ytringer af en høi Spænding i Sjelen, som jeg iblandt andet ytrede ved en uvilkaarlig Latter, da man sagde mig at *'s kom. — De forskjelligste Følelser gjennemkrydsede mig den Dag i den Grad, at min Forstand ikke formaaede længere at beherske dem. Jeg lignede et Skib, som krænger i Stormen, saa at Seilene og Vimplerne dyppes i Vandet. Især den smertelige Følelse, at jeg maatte give min Stolthed tabt, naar jeg atter vilde henvende mig til Dem, og Bevidstheden om at jeg ikke

vilde kunne andet, da min Lidenskab var voxet til en saadan Høide, at mit hele Væsen var aldeles opløst i den, forenet med Tvivl, Længsel efter at see Dem, Forventningen om hvad min Skjebne vilde blive og som det ene Øjeblik bar et lyst, det andet et mørkt Præg, Angest, tunge Ahnelser, Planer, gjorde mit Indre fuldkommen ligt et oprørt Hav, allerede før jeg talte til Dem og bad Dem om en Samtale. Da jeg, efterat De havde nægtet dette, atter bad Dem, var jeg saalidet mig selv mægtig, da Visheden om at Alt var tabt saa voldsomt kastede sig ind i mine øvrige Følelsers Hvirvel, at jeg ikke tog i Betænkning at gjøre dette, med et forstyrret Udseende, midt i Selskabet —

— Ved Gud! jeg kan være ubesindig, jeg kan være uden den rigtige Tact for det Anstændige, jeg kan lade mig ene og alene lede af den første Impuls, uden at overveje Tid, Sted og de rimelige Følger; men jeg forsikrer Dem, at i en sund, normal Legemstilstand vilde det aldrig skeet. Jeg holder mig nu for fuldkommen istand til at bedømme mit Skridt, men det er mig umuligt at begribe, hvorledes jeg kunde handle saa. Det var mig derfor, paa en vis Maade, behageligt at høre, at man allerede forud mærkede at jeg ikke befandt mig vel, da en saadan Tilstand, som jeg dog kun uegentlig kunde være Skyld i, maatte for Dem betage min Characteer det Anstrøg af Lidenskabelighed og Udelicatesse, jeg syntes at lægge for Dagen.

Jeg troer, at De, skjønt den Forurettede, maaskee vil være min mildeste Dommer, men, om min udelicate Fremfærd alene eller for største Delen var selv Aarsag i at jeg blev et Rov for Fortvivlelse og at mine Sand-

ser vildedes, saa leed og lider jeg jo Straf nok, og saameget mere vil De ikke lægge Byrden af Deres Uvillie til mine øvrige Sorger, da min Handlemaade, skjøndt i Grunden en monstrøs Søn af Heftighed, Overilelse og deraf at min Fornuft fandt saalænge Behag i min Indbildningskrafts Gjøglerier, at den omsider blev en Slave deraf, dog, nærmest taget, uden at Characteren lider synderlig Brøst, var en Følge, et Udbrud af en Sygdom, en Sjelssygdom, som ogsaa virkede paa Legemet, hvilket jeg kunde see deraf, at min Svindel, som den efterlod sig, kun ved Lægemidler lod sig fordrive. Desuden var jo, naar jeg vil gaae tilbage til den allerførste Grund, mine isandhed skjønne Følelser for Dem, og den faste Overbeviisning, at kun De vilde kunne gjøre mig til hvad jeg kan blive, at en Forbindelse med Dem og Deres Familie vilde have den mest heldbringende Indflydelse paa mig, forenet med Mistvivl, den første Grund til at jeg viiste en Svaghed, jeg maa rødme over — den nemlig, at give mig til Priis for Forhaabninger, jeg vel bedre vidste vare tomme og vilde styrte mig i Afgrunden, naar jeg troede deres falske Skin. Dersom jeg med fuldt Overlæg havde gjort hvad jeg gjorde, dersom jeg med Villie havde opført mig saa slet imod Dem, hvor kunde jeg da virkelig have holdt af Dem? Naar jeg havde da havt Forstand nok til at tænke mig Deres Stilling, og jeg roligen havde udsat Dem for saadanne Ubehageligheder, kunde jeg have elsket Dem da? Jeg vilde da blot have været den raa Egoist, jeg vilde været mere ufølende end det Gulv jeg traadte paa, og jeg maatte da nødvendig, med en saadan Characteer, nu føle Forbitrelse ved Siden af krænket

Forfængelighed, og søge Trøst i Haan og Spot. Jeg føler ikke dette, men derimod tilfulde, at jeg ingen Prætensioner bør have, at der ingen Uret er mig skeet, men at jeg har meget bitterlig at angre, men mest at jeg imod Den, jeg ikke for mit Liv vilde krænke, ikke har opført mig uden slet: jeg føler den inderligste Hengivenhed for Dem og Deres Nærmeste, og jeg veed, at jeg elskede Deres Sjel og Hjerte meer end Deres Legeme, og med en høj, reen og varm, om noget heftig Følelse, og — at jeg ikke kan aflade det saalænge jeg er her paa Jorden, og vel ikke videre frem heller.

Min vakre, ædle Laura! — tillad mig og tilgiv mig, om jeg en eneste Gang nævner Dem saa — hav nu Intet mere imod mig! glem mig heller med mine Feil! Jeg vil vise Verden, at Ingen kan elske og nærme sig Laura uden virkelig at blive bedre. Det skal være min eneste Trøst, at jeg om en Tid kan sige til mig selv: „jeg havde fortjent en bedre Skjebne.“

En anden Bevæggrund til disse Linier er den, at jeg veed, at der i Deres Familie ere blevne fortalte *details* om mig, som just ikke geraade min Sædelighed til Ære; men jeg kan paa min Samvittighed forsikre Dem og Deres Familie, hvis gode Omdømme er mig helligt og dyrebart i alle Omstændigheder, at de ikke forholde sig saa. Jeg veed vel, at mit Liv forhen aldeles ikke kan tjene til Mønster, men saa negligeant har jeg dog ikke været om mit Rygte, som hiin Løgn vil gjøre mig til. Jeg har hørt dette fra En, som havde det fra **. Dersom Folk undertiden kan have talt om mig som et uordentligt Menneske, da kan jeg ogsaa herfor, næst Bagvaskere, fordetmeste Personer, som smigre

ig, men hade mig fordi jeg har fornærmet dem enten ed Sandhed eller Sarkasmer, takke mig selv, da jeg il mine Feil maa regne Aabenmundethed og den tveydige Dyd, at jeg deler Alt, hvad mig selv og mine gne Hemmeligheder angaaer, med mine Venner. At eg nogensinde har været i slet Selskab, er ikke sandt. Da maatte vel heller mine Venner kunne kalde mit Selskab slet, om galt skulde være. Iøvrigt et Menneske, der knapt nok er 19 Aar, vil man vel ikke gjøre til et Monstrum af Tøilesløshed og Vildhed, og, har jeg været uordentlig, da følte jeg isandhed Trangen til noget Ædlere. Men — som jeg siger, Verden skal see, at Ingen kan nærme sig Laura, en saadan Datter af en saadan Moder, uden virkelig at blive bedre.

Jeg har hørt Trediemand finde det forunderligt, at jeg saa snart kunde glemme Selma[1]). Samme Tanke kunde jo opstaae hos Dem og derved tillige Meningen om at De nok ikke havde feilet, da De sagde jeg var letsindig. O, De har vel ikke feilet i denne Dom; men — jeg spillede ogsaa dengang mine Kort som — et Beest: jeg sagde hvad jeg havde paa Haanden, lod Andre kige mig i Kortet og blev da tydelig *Bête*[2]),

[1]) Det virkelige Navn er her forandret; hun fremtræder under dette Navn i Digtet „Ida og Selma", II, Tillæg, S. 3. Det er den samme, som omtales i „Hasselnødder", 3die Stykke (Kjærlighed paa Distance). „Ida" var den Pige, som omtales sammesteds, 1ste Stykke, og som han her kalder sin „virkelige og første uslukkelige Kjærlighed." Smlgn. forresten Digte 2den Ring „I Vinduet." I. S. 286.

[2]) Se det ovennævnte Stykke (Hasselnødder, III.) om den Fortrolige han havde indviet i sin Kjærlighed.

hvilket jeg ikke var bleven, dersom der da havde været Mandsmod hos mig.

Jeg vil fortælle Dem en Mythe:

„En skjøn Sjel — De kan tænke Dem Petrarchs Laura eller Johanna Gray, eller hvilket andet ædelt Fruentimmer, De erindrer Dem — hævede sig fra Jorden. Den udfoldede sig herligere og herligere igjennem jo flere Liv den vandrede: den havde allerede gjennemvandret Aandernes, Stjerneaandernes, Seraphernes, Cherubernes og Eloahernes Klasser, da den øverste Eloah, forbauset over denne Aands Dyd og Glands, for ikke at flette et nyt Mellemled mellem sig og Englene, i sin Viisdom deelte den og sendte den atter ned til Jorden, at gjennemløbe samme Bane. Begge denne herlige Aands Dele vare hinanden fuldkommen lige, som en kløvet Diamant, og som to Stjerneskud dalede de tvende Søstersjele ned til Jorden. Den lunefulde Skjebne lod dem synke i to yndige Legemer i vort gode Fædreneland, og Menneskene, uvidende om deres foregaaende Skjebne, kaldte den Ene Laura, den Anden Selma. —

Jeg veed ikke hvilken gunstig Aand der meddelte mig dette: men jeg ene kjendte disse Tvendes foregaaende Skjebne; maaskee min Sjel var de svage Levninger af Jorden, som endnu klæbede ved Aanden, og at jeg, nedstyrtet med dennes to ædle Dele, af en uimodstaaelig Drift, eller Gjenerindring af den gamle Forening, dreves til at opsøge dem; men komne her til Jorden maatte disse adlyde den Lov, at ligeartede Ting frastøde hinanden under visse Betingelser."

Dette er blot en Mythe, men den strenge Sandhed er at jeg fandt langt mere hos Dem end hos Selma, hvor

god og fortræffelig Hun end er; desuden var den inderlige Agtelse og Hengivenhed, jeg nærede, og nærer for Deres gode Forældre, ogsaa et Baand som maatte knytte mig til Dem. Jeg hørte saameget Godt om dem — jeg er en Enthusiast for det Gode, skjøndt jeg gjør det Gale — at jeg holdt af dem før jeg havde talt med [nogen af Deres Familie].

Jeg skriver alt dette for at retfærdiggjøre min Characteer for Dem, for at vise Dem, at mit Hjerte havde mindre Deel i mine Feil end det kunde synes. Mit nu begyndende Liv skal ikke bringe Dem til at angre Deres Skaansomhed. Ingen, Ingen vilde dog kunnet gjøre det af mig, som De, men uagtet hele mit Haab om et lykkeligt Liv, hvortil mit hele Temperament synes at sigte, er forbi, uagtet Alt forekommer mig glædesløst, og Verden har tabt sine livlige Farver, — latterligt for en Dreng paa 19 Aar — har jeg dog for en Deel erholdt min Sjelskraft tilbage, som har lagt sløv, uden Springfjer, i den lange Tid fra jeg første Gang aabenbarede Dem mine Tanker og ligetil andengangs Catastrophe. Jeg vil nægte mig al Fornøjelse, jeg vil i en Hast tage Examen og søge min Trøst i den Tanke, at Laura nu maa være forsonet, og i Bestræbelser for at erhverve mig et Navn.

Ikke saameget mine Forældres Trøstegrunde, mine Venners Deeltagelse eller Doctorens valeriana har gjengivet mig min Sjelssundhed, som en Plan, jeg med levende Interesse har opfattet, og som isandhed forskaffer mig en ligesaa skjøn som behagelig Adspredelse. Jeg havde nemlig fast besluttet, da jeg vidste jeg uden Dem ei kunde blive god og lykkelig, for dog at gjøre nogen

Nytte her, at ofre mig for Grækerne. Jeg maatte med Smerte opgive denne Plan, da min Fader vemodig foreholdt mig, hvad jeg skyldte mine Forældre; men jeg skammede mig, skjøndt jeg blot havde givet mig Selv dette Løfte, ved at den Tanke blot skulde være et tomt, ligesom pralende Løfte, og ved at jeg saaledes paa en Maade havde blot indbildt mig selv noget. Jeg besluttede derfor, da jeg holdt mig bunden ved dette phantastiske Løfte, at løse mig paa en Maade, som jeg fandt fyldestgjørende for min Ære, der var øm ved at holde sig selv for en Pralhans's Ejendom.

Jeg fandt nemlig et Emne, passende at behandle som Frithjofs Saga af Tegnér;[1]) jeg greb den Plan

[1]) Sigmund Brestesøns Saga, hvoraf et Stykke blev trykt i „Den norske Huusven 1828 (Se II. Till. S. 11); senere (1834) blev et større Parti indført i Studentersamfundets skrevne Blad. „Et gammelnorsk Herresæde“ findes her i sin første Skikkelse. Det er et af hans mest plastiske Digte, og det kan derfor have sin Interesse at se det gjengivet her i sin oprindelige Form:

Paa Suderö, i en snever Dal,
liig en Bersærk, trængt af Skjolde,
monne engang en Fyrrehal
sit skumle Legeme folde.

I Mørket vilde en Vandrers Blik
troe at skimte Klipper sorte:
Hallen var lav; ej Guldspir fik
De mørke, tjærede Porte.

Ej staalblaa Svendeflok udenfor
vogter der en søvnig Herre;
Klippen, som stejl ved Bølgen staaer,
maa skjolddækt Nattevagt være.

Men Tørverøgen, som Aand af Grav,
stiger sort fra Hallens Tinde,

ned Interesse, at udarbeide det og begynde dermed
nin Debut paa Parnas til Bedste for dem, jeg vilde

Lugten vil være Ledestav,
for skjulte Arne at finde.

De Bjelker voxed i Norges Skov,
som de lange Sider klæde;
Stormene her med sorte Hov
i Støvet Fyrrene træde.

Naar Døren aabnes, en Hundeflok
bister frem fra Arnen springer;
kommer der Mange, veed den nok
at finde Mændenes Bringer.

Om Væggene hænge der Faareskind,
lige Folgefondens hvide
Lokker, som nedad sorte Kind,
lig Skum paa Bølgerne, glide.

I Krogen graaner et fugtigt Seil;
Øxer Tand i Bjelkerne holde.
Ilden sig ofte seer i Speil
i Loftets bugede Skjolde.

Og Buer brede fra højen Knag
ud de snoede, staalblaae Arme,
Bundter af Pile hænge bag,
og Björnesener og Tarme.

To mørke Guder bag Egebord,
hvergang Ilden blusser, træde;
Odin det er og Asathor,
som staae ved Husbondens Sæde.

Fra Odins Hoved en gylden Knap —
— Solens Billed — Mørket bryder;
Asathors Hjelm med staalblank Tap
af Mulmet neppe sig skyder.

Paa Bordet ligger et Horn af Guld,
sød paa Randen sidder Mjøden:

ofre min Aand, og saaledes indbilder jeg mig, naar jeg skriver nogle Linier derpaa, at jeg arbeider eller fægter

---

Natten forgjæves ud sit Muld
har rystet over dets Gløden.

Lig blanke Stjerner om Skyen rød,
mange Ædelstene ringe
sig om det Guldhorns hule Skjød,
hvor sære Runeord klinge.

I Krogen snorke paa Faareskind
tvende Gamle: Haaret strømmer
graat, lig en Foss, paa brune Kind,
og nedad Bringen det strømmer.

De vakre Oldinge vist i Qvel
kyssed Hornets favre Kinder:
Mjøden, i Søvne, fast til Sjel
nu klæber Ungdommens Minder.

Den farver Fortidens Skygge bleg:
Elskovsminder, Ungdomstanker
voxe i Sjelen, som trindt en Eg
de fulde Vedbenderanker.

Se, disse Gamle er Brødre to:
hiin er Beine, denne Breste;
Bølgen de undte sildig Ro,
for fredsælt Mjødhorn at gjæste.

Da Harald hamred i Hafursfjord
tretti Kroner raskt med Sværdet
om til en gylden Ring for Nor,
i Kongers Blodflammer hærdet:

Da maatte Brødrenes Fader og
arvet Guld til Ringen lade:
bort som en Søørn Helten drog;
paa Færø fæsted han Stade.

Det vide Hav var den fede Dal,
som han med sin Vinge skygged.

for dem. Da jeg finder i dette Arbeide en smuk Adspredelse, gjør jeg det med Lyst, og altsaa gaaer det glat fra Haanden: ja, hvad der mere bestyrker mig, er en Dom af en lærd Mand og competent Dommer, som jeg ikke kan tænke paa uden at blive blodrød.

Gode Laura! — o endnu engang maa jeg tale saaledes med Dem, da jeg ikke kan, ikke formaaer at skrive det kolde „Jomfru *“ eller endogsaa „høistærede Jomfru *“ — gode gode Laura! skjøndt De er ung, føler jeg dog den højeste Grad af Ærbødighed for Dem, for det rene Ideal af det Gode og Skjønne, jeg for-

---

Der var ei Harald: denne Hal
til Jarlesæde han bygged.

Hans Sønner vare et Falkepar:
Vaarens første Luftning vifted
ud deres Vinger, langt dem bar:
om Vintren Bytte de skifted.

Da syntes Hallen dem luun og varm,
hjem til Hustros Favn de søgte;
langtfra de kom paa skumdækt Karm,
men længer gik deres Rygte.

o. s. v.

Skjønt ufuldendt, er Digtet af temmelig betydeligt Omfang. At han ikke har villet vedkjende sig det, synes at kunne skjønnes deraf, at Underskriften er omhyggelig udslettet, hvilket vel maa være gjort af Digteren selv. Aaret efter omarbejdede han denne Indledning til „Et gammelnorsk Herresæde,“ og den samme Følelse af hans Uformuenhed til at udbringe et poetisk Udbytte af Oldtidens Liv, som bragte ham til at afbryde den oprindelige Plan, fandt her sit Udtryk i den uforlignelige Afslutning:

Ingen veed det; thi Slemmedegn
brændte Hallen og Ættens Sidste;
Bauten paa Højen har intet Tegn,
og Saga har glemt hvad hun vidste.

gjeves maa see i Dem. Dersom nu min Saga bliver god, dersom jeg tør lade den see ved Siden af Frithjof, vil De da tillade, at jeg svagt viser Dem min Ærbødighed ved at tilegne Dem den; men — som jeg siger — blot i det Tilfælde, at den virkelig bliver god, ikke middelmaadig, men kommer heelskindet ud af høje, lærde, fornemme, strenge Recensenters Kløer. Dog — det har Tid endnu, men til Seenhøstes maaskee. O jeg vil glæde mig, dersom jeg kan gavne Hellenerne ved at sidde her i min Krog og fægte drabeligere end Hyrkaki [?] med min Pen og øde mere Blæk paa Papiret end Bobalina [?] har sprøitet [Blod?] paa Ægæerhavet.

Jeg seer med Forbauselse, at jeg ved mit Brev har dynget et Hercules-Arbeide paa Dem; men dersom De virkelig alligevel læser det, er De meget ædelmodig, meget snild, meget god. De gjør mig meget Godt, men jeg gjør Dem blot Ondt; hvorledes skal jeg da gjøre Dem noget Godt? Ved at slutte mit Brev, som dog har den Fortjeneste, at det er meget prosaisk. Jeg vil gjøre det — strax.

Dersom jeg ejede 10,000 Daler, gav jeg de 9,999 bort for at tale med Dem 2 Minutter før jeg reiser. Hvor let vilde jeg da ikke gaae min vamle Bane imøde, hvor, hvorsomhelst jeg vender mig, Valmuer stinke mig imøde? O Gud! jeg gav alle 10,000 bort for een Minut. Jeg vilde gaae glad til det vamle Arbeide, ved en dunkel Theologies Gjennemlæsning at søge samme Adspredelse som Den, der gaaer ud i Ørken, naar han finder Palmyras Ruiner ulidelig triste, og til den Glæde, i ledige Timer at beskjeftige mig med at sige og opfinde Sarcasmer over mig selv — det rigeste Emne af Verden.

Det er besynderligt, at ikke tusinde Spottefugle hænge sig paa mig, men de gjøre igrunden klogt i at overlade det til den mest Berettigede dertil og til den Bitreste.

Aldrig kan jeg opgive Tanken om, at De og jeg godt vilde kunne harmonere: jeg veed med mig selv, at jeg i væsentlige som uvæsentlige Puncter vilde, paa Deres mindste Vink, have rettet mig: jeg troer ogsaa, at i Grundtrækkene stemme vore Characterer: og det veed jeg, det veed jeg vist, at jeg elskede Dem — o endnu, endnu og bestandigen. — Men jeg har handlet daarligen, daarligen, afsindigt — o mere end afsindigt. Men

Sjelen, om Skjebnen er mørk som
Nathimlen, hænger jo fuld af
funklende Planer, og Stjerners
guldrøde Frugter.

Jeg siger jeg har Stjerner — jeg har ingen, intet Haab, ikke saameget som Sir Kenneth om at erholde Edith Plantagenet: men — Tretallet er et helligt Tal: jeg vil arbeide, jeg vil samle mig Fortjeneste og, naar jeg har en god Examen og et Navn, vil jeg endnu engang — den Sidste — dersom Lauras Haand og Hjerte endnu er fri — bede den Ædle om at gjøre mig lykkelig — ha i en Grad jeg ikke kan tænke mig uden at svimle. — Jeg vil vel bede haabløs; men jeg vil da ikke gaae bort uden den gode, ædle Lauras Agtelse eller Velvillie. Jeg kan ikke glemme Dem, ikke udslette det Indtryk, De har gjort paa min Sjel. Er jeg derfor maaskee svag? Jeg kan ikke glemme Dem; men jeg vil og kan finde mig i Skjebnen. — — Levvel! Jeg har beseglet dette Løfte med Graad — gid det maa

være den sidste paa lang Tid. Vær min milde Dommer: jeg vil bede, og jeg gjør det og stedse, for Dem. Dersom jeg kunde tale med Dem een Minut, istedetfor at sætte dette Brev elendigt sammen, vilde jeg rense Deres Faders Skov for enhver Splint; men — jeg tør ikke, jeg kan ikke . . . vær blot ikke vred, men sig ved Dem selv, naar De vender Dem fra dette Papirs Aske: „han vilde dog ikke saa ilde!“ Lev evig vel! Jeg maa stedse erindre Dem med Ærbødighed og Ømhed og Vemod.

Henr. Wergeland.

---

3. *Til Fru* *.

*

Hermed en Ode: „Haabet slaaer Nakken mod Stjernen“ o. s. v. (se I. S. 94) og „Flodens Sang til Stjernen“, se nedenfor. Det var rimeligvis Motivet i det sidstnævnte Digt, der først ledede ham hen paa Stella-Navnet. Den Bog, som omtales i Begyndelsen af Brevet, er „Masken, eller det hemmelige Testament,“ Lystspil i fem Acter af Balthasar Bang, Kjøbenhavn 1816. — „Charleston“ er en letsindig Fusentast, og „Clairford“ en Elsker i den rasende Stil, som med Magt bortfører Stykkets Heltinde.

*

Christiania den 22de Sept. [1827].

Jeg har herved den Ære at oversende Dem, ædle Fru *! i en Convolut af Tak, den Bog, De saa velvilligen laante mig. Jeg har lært af den: jeg har maaskee min Deel af Charleston, og man kunde troe,

ogsaa af Clairford. Jeg vilde ønske, at det ikke var saa. Det er ikke saa!

Dette Stykke vilde gjøre Virkning paa Theateret, men min Smag er nu saa forvænt eller fordærvet, at jeg endog finder Schiller og Oehlenschläger temmelig matte.

Jeg kom uforsigtigviis til at beskadige Bindet, saa at jeg har været saa fri at forandre det.

Jeg vil tillade mig her at bevidne Dem, min moderlige Veninde! min inderlige, varmeste Taknemmelighed. Jeg vil i Gjerningen bestræbe mig for at vise, at De ikke har ødslet Deres Godhed og Ædelmod paa en Uværdig. Jeg forsikrer Dem og Laura derom.

Jeg er meget lykkelig nu: jeg veed, jeg gaaer den skjønneste Bestemmelse imøde; det er en forhen ufølt Rolighed i mit Indre, som gjør dette, og denne Følelse har udviklet sig af Bevidstheden om, at de ædleste Væsener, jeg kjender, gribe ind i min Skjebne, og om at det beroer paa mig Selv, hvorvidt denne skal fremtræde lys eller mørk i Fremtiden. De og Laura vil troe mig, naar jeg siger, at jeg aldrig vil bedrage Dem, aldrig handle anderledes end at jeg uden Rødme tør paapege det. Jeg er stolt af at kunne fritage min feilfulde Characteer for Falskhed. Jeg vilde før kunne bedrage mine Nærmeste end disse, ved hvem mit hele Væsen hænger. Jeg holdt af Dem som om jeg havde været Deres Søn, førend Deres Handlemaade imod mig i den Grad opfordrede min Taknemmelighed, hvormeget da nu, da De har gjengivet mig mig Selv, gjort mig lykkeligere end udsvævende Drømme kunde male sig det, og lykkeligere end jeg — fortjente? O, min moderlige Veninde! — tillad mig at bruge dette Navn,

som jeg finder, om end for dristigt, dog sandt — søg Deres Løn i Visheden om, at De har gjort et Menneske bedre. Naar De engang seer tilbage til Deres daadfulde Liv, vil De i Erindringen herom finde en skjøn Perle: — jeg vil indfatte den. O, vil jeg engang, i et nærmere Forhold, kunne vise Dem mine Følelser for Dem? — vil jeg? Gud og Laura raader.

Mange Mennesker have Billeder af den, de holde af: det behøver jeg ikke, og jeg har det forud herved, at Gjenstanden ikke røbes, men at den staaer der i al sin Skjønhed, tydelig indtil de fineste Træk og Nuancer, kun for mit Øje, hvor og naar jeg vil, dog helst [naar jeg er] alene, og straalende lige klart i Mørke som ved Lys. Jeg glæder mig meget nu ved dette ejendommelige i min Phantasie, at den saa troe kan gjengive Gjenstanden saaledes, at dennes Ejendommelige i de forskjelligste Former, i ligesaa forskjellige som i den optiske Cylinder, altid fremstiller sig idealt skjønt, skjønt som Naturen, som det Reale, min Ideeverden drejer sig om. Jeg behøver ikke at sige Dem og Laura, hvilket Billede jeg gjentagne Gange med større og større Sjeleglæde lader gaae op for mig, og at det uudsletteligen med den inderligste Kjærlighed og Agtelse er indpræget i mit Hjerte; men naar jeg overlader mig til Erindringen og Indbildningskraften, maa jeg dvæle længst ved de Former af mit Myriorama, som viser mig den Gode og Dyrebare i de Øjeblikke, da det bedste Hjerte svømmede eller tydelig aandede i Hendes Træk. Isandhed jeg maa beundre mit Billede, der er en saadan Sjels Tolk, og jeg kan ikke blive mæt af at betragte det, og hvor glad maa jeg ikke være ved dette, da jeg veed, at ikke

nogen bitter Følelse for mig kunde udaande sig i disse Træk?

Dersom Bølgerne, naar de kun hæve sig saameget, at Livligheden intet taber, glidende imellem skjønne Bredder, som Stjernernes Speil, indfattet i Løvværk, kunde tale, vilde de maaskee udtrykke sig omtrent med nogle af indlagte Sonnets Vers: De og Laura vil i dem see mine Følelser, see om de ere skjønne, og om min Sjel opfatter ret Indtrykket af det Høje, hvorefter den stræber.

Jeg seer jeg bliver vidtløftig, men De vil skjænke mig dette, min gode, ædle Fru *! Man taler saa gjerne med dem, man elsker, og jeg finder en saadan Fornøjelse i at tænke paa Dem og Laura i mine ledige Stunder, at jeg ikke savner de Adspredelser, jeg har renonceret paa: — hvormeget mere da at tale med Dem?

Dette maa jeg dog tilføje: skjøndt min ulykkelige Hændelse temmelig, dog ei saameget som jeg havde tænkt, er bleven bekjendt, og, naturlig, som en Hydra har voxet uhyre og i groteske Former, har jeg dog selv og ved Andre, faaet Vished om, at Lauras Navn neppe meget er berørt. For Spot har Tildragelsen aldrig været noget Emne. Jeg kan ei sige Dem, hvor kjært dette er mig. Jeg har ogsaa iagttaget en ubrødelig Taushed medhensyntil det, som nu gjør mig saa lykkelig; men i min velsignede Hjembygd tænker jeg de kløgtige Hjerner have været i Bevægelse og conjectureret og gjettet, dersom de have faaet at vide, at jeg har været i —gaard.

Jeg hilser Laura, min ædle Laura! Jeg lever og virker blot i Laura: Laura er min Atmosphære, min Electricitet, mit altvirkende, guddommelige Princip.

Jeg beder Dem at sige Laura, at jeg er det lykkeligste Menneske ved Bevidstheden om, at Laura ikke hader mig, men er mig velvillig, er min Ven. O jeg er Hendes bedste, bedste Ven! Jeg vil aldrig vise mig anderledes mod Laura end øm, oprigtig, om [end] en Smule phantastisk. Min Kjærlighed er prøvet og skal prøves, den er grundet paa Agtelse, og dens yngre Søster er Taknemlighed. Om et Aar vil Laura see mig igjen anderledes; men gid ogsaa mit [ ] maatte faae en mindre hæslig Form! Jeg beder Laura fremdeles erindre mig med Velvillie og Godhed, og ogsaa De, min Lykkes Stifterinde, min blide Norne! vil gjøre dette og fæste Tillid til hvad jeg har lovet.

Levvel! Levvel! De og alle Deres! Den tolvte October [1]) feirer Ingen gladere end

Deres ærbødige og taknemligt-hengivne
Henr. Wergeland.

Indlagt:

Sonnate til Laura. Stella.

Flodens Sang til Stjernen.

Haarfagre Stjerne, som sidder liig
hvidvinget Due paa Himlen,
see, hvor med Jubel jeg bærer Dig
raskt gjennem Blomstervrimlen!

Seer Du min blaaklædte Arm fra Bred
river en Krands af Nymphæer,
pryder de glindsende Trin, Du skred
under min Breddes Træer?

[1]) Fru *'s Bryllupsdag.

Stella! jeg bærer Dig, liig paa Skjold
 Galliens sølvhvide Lilje,
Taaren paa Slørets mørkblaae Fold,
 hvidklædte Møe paa Tilje.

Dands paa min Barm med din hvide Fod,
 dands med din Straale min Stjerne!
Lyt til din syngende, glade Flod,
 Himmelens tause Terne!

Ei som Bacchanten jeg løber meer
 vedbendekrandset i Enge:
stille, bag Palmer, jeg slaaer nu her
 Bølgernes mørkblaae Strenge.

— Nys, liig en Kriger af Skjolde trængt,
 beed jeg i Fjeldbarme sorte,
thi for min Elskov, jeg havde tænkt,
 Stjernen for langt var borte.

(O, hvad er Mile for Elskov vel,
 Bjerge og gabende Dale?
Ruller da Tanken paa Hjul fra Sjel?
 kan kun ved Læben tale?)

Regnbu' paa Skulderen hvid jeg hang,
 sveddækket løb jeg paa Fjelde:
„Stjernen skal rødvinget Piil engang
 vel paa sin Himmel fælde!“

Syvfarvet Bue jeg spændte . . „Ha,
 „snart som en hvidvinget Due
„daler nu Stjernen, min Sang sig da
 „hæver som Røg fra Lue!“

„Da over Bølgen den flyver, liig
„over Othellos Pande
„naar Desdemonas Finger sig
„hvid vil med Lokken blande."

„Favre! jeg elsker Dig: Skjebnen skal
„briste, naar Musklen jeg tvinder!
„Da vil jeg dyrke Dig i min Dal,
„Himmelens Vestalinde!"

Syvfarvet Bue jeg spændte — men
vaklede, svimled paa Fjeldet.
. . . Stjernen er borte? o hvor? ha, den
har bag en Sortsky tjeldet.

Nede i Dybet til Sølverstreng
qvad en Sirene: „hernede
skimter jeg Liljen paa Himlens Eng:
— [1]) tør Du ei Fjeldet træde?"

Flux jeg mig styrted i Klippens Arm:
knust jeg i Dybet nu synker,
blegnet Tritonen paa skumhvid Karm
sønderknust Bolig ynker.

Jeg var blandt sorteblaae Klipper liig
hvidsmykket Yngling i Kiste,
hvid som et Maanskin, der pyntet sig
kun mellem Fyrre viste.

Døsig jeg Bølgerne vælted frem,
tunge som Sisýphus' Stene:
Stjernen den slumred i Skyens Hjem:
sagte jeg græd alene.

[1]) Maristien.

Granerne lige, som skumle staae
   rundtom en Hede, kun høje
Stene mig krandse med Pander graae:
   lukket er Stjernens Øje!

— Da, liig den Sylphe, som lægger øm
   Perler i Blomsten om Natten,
byder selv Sivet ved skumle Strøm
   dele med Roser Skatten:

saae jeg en Qvinde: fra Læben flød
   Toner, liig Duggen, liig Vinden,
svanger med Aanden fra Rosen rød:
   liig en Egeria Qvinden.

Flux, hvor Hun traadte, min Bredde bar
   Palmer, og Roserne gløded:
. . . Vidste den Ædle om Floden har
   Perlerne skjult' i Skjødet?

Lysgrønne Birke paa sølvhvid Fod
   lytted til Bølgernes Strenge
— lysgrønne Hjelmbusk, som Helten lod
   over sit Staalskjold hænge.

Sagte Egeria svæved: liig
   Sølvskye, Hun flagred paa Himlen.
Drømme i Rosenblad gynged sig
   lette paa Bølgevrimlen.

Syvstjernen treen som et Pigechor
   frem ifra Skyen: min Stjerne
dandsede foran i Sølverflor,
   sød som en Freyas Terne.

Stella! min Stella! min Stella hvid!
Sølvskyens fagreste Datter,
had ei min Bølge: den ruller blid
uden den vilde Latter!

O, jeg vil bære dit Billed paa
Brystet, med Perler det krandse!
aldrig de skumdække Bølger slaae!
stille ved Bredden dandse!

Bredden er grønklædt — en Olieqvist
slynget om mørkblaae Skjolde:
nægter Du Stella, som funkler hist,
Bølgen dit Billed holde . . ?

O jeg er trofast, jeg glemmer ei
— o hvor umuligt! — min Stjerne:
trofast jeg følger din blanke Vei
over de Høje fjern !

Hersk over Bølgernes Skare! hver
ligner en hjelmet Pelide,
eller Minstreller, som Harper bær,
blot til din Roes, ved Side.

Had Du ei Floden, min Himmelmøe!
see, kun din Glands er hans Lænke!
Lad ham blot elske Dig taus og døe!
— det Du hans Ømhed skjænke!

4. *Til Fru* *

*

Hermed Digtet „Napoleon" (I. S. 100), „Den nye Roman" er Walter Scotts Napoleons Historie.

*

Christiania 10de October [1827].

Jeg nærer vel en Frygt for at det maaskee mishager Dem, at jeg har vovet at tilskrive Dem og nu atter vover det; men — jeg kan ikke maale den milde Fru *'s Godhed, neppe, hvor højt jeg vurderer den, vurdere den efter Fortjeneste. Dette Sidste maa komme deraf, at det er mig uvant at støde paa saamegen Godhed og Velvillie, som maaskee vil være stor nok til at tilstede mig Opfyldelsen af denne min Bøn: at det maa være mig tilladt at have den Glæde at tilsende Dem den nye Roman „Napoleon."

Skjænk mig denne sande Fornøjelse, gode Fru *! Jeg vilde være saa glad, dersom den kunde gjøre Dem nogle Øjeblikke underholdende, Dem, som jeg maa takke for enhver tilfreds Time.

Jeg har havt indlagte første Hefte liggende en Stund for at oppebie det andet; men det kom ikke. Da jeg troer tre eller fire Hefter udgjøre et Bind, tør jeg maaskee, naar De har faaet et saadant Antal, udbede mig dem, engang ved Leilighed, tilsendte for at tilstille Dem dem i en solidere Dragt.

Jeg har prøvet at udtrykke min Beundring for hint *monstrum geniale*, men jeg har i den, hvis Napoleon skal være Poemets Centrum, uforholdsmæssig lange Indledning, styrtet mig ind i en Hvirvel af Hy-

potheser, og i en original mystisk-philosophisk Aandelære, som jeg skulde have megen Interesse af at lade virkelig philosophiske Hoveder — ikke orthodox-theologiske — smage lidt paa. Jeg lægger dette Digt, som jeg meget uegentlig kalder „Napoleon“ her hos, om De skulde kunne interessere Dem ved at følge Deres unge Ven i hans poetiske Dybsindigheder, i Philosophemer, som han har Dristighed nok til at opkaste uden nogensinde at have seet i en Philosophie. Deres skarpsindige Hoved vil bedømme mine Satser ret: — Phantasien staaer for Fornuftens, Athenes, Tribunal.

Jeg har i nogle Vers til en nys afdød Ven ogsaa ytret den Tanke, at Skjebnen, idet den berøvede mig ham, tog det Sidste fra mig, saa at den nu intet Mere vil finde at plyndre fra mig. [1]) Verden vil troe dette; kun De og Laura og jeg selv veed, at det er ganske anderledes: jeg er jo saa riig og glad ved Deres og Lauras uendelige Godhed, og ved alle Deres Velvillie mod mig: jeg nærer jo et Haab i Stilhed, som jeg ikke vilde bytte med Frankrigs Throne: — Visheden ikke for en Klode?

Hvad mine Poesier angaaer, da nyde de den tvetydige Lykke at forstaaes tilfulde blot af rene Genier; hvorimod en stor Deel, skjønt deres æsthetiske Mave finder Dem aldeles ufordøjelige, gabe og rose; men en anden Deel tvivler om at jeg forstaaer hvad jeg skriver og sige reent ud: det duer ikke. Jeg er imidlertid meget vel fornøjet med et lidet Publicum af den første Klasse, og jeg er hemmelig glad ved at vide Norges tvende uimodsigelig bedste Hoveders, anseelige Mænds,

[1]) Se Digtet over Peter Krefting, I. S. 7.

i høi Grad smigrende Dom — og det over mine daarlige Avisstykker. Det maa være det Individuelle deri, og det at jeg træder en egen Vei, som disse finde saa tiltrækkende.

Det synes vel ubeskedent af mig at ytre dette, men jeg veed at De med den huldeste Godhed bekymrer Dem om mig, og at det glæder Dem om det gaaer mig vel. Jeg er vel glad ved at høre Saadanne bedømme mig saaledes; men jeg viser isandhed ikke min forfængelige Glæde eller rettere Følelse af Velbehag: stolt vil jeg ikke blive, om jeg engang endog skulde retfærdiggjøre Hines Dom. Jeg vil aldrig kunne have anden Stolthed end den af at De, ædelmodige, ejegode Fru * har skjænket og vil skjænke mig Deres Godhed, og af Lauras Yndest — hvilken Himlen forlene mig!

Det vil ogsaa være mig tilladt at sige Dem, at jeg studerer skarpt og i ingen Henseende krænker mit Løfte eller besmitter min rene Tilbøjelighed for den elskelige Laura. Jeg tørster efter Examen; thi Theologien, som den foredrages, gjøres ethvert, ikke aldeles mechaniskt, taaget Hoved modbydelig, og jo længer det varer des mere.

Der vil vel engang — saa haaber jeg — komme en Tid, da Hjertet vil føle sig lykkeligt, og da Aanden frit vil kunne bevæge sig i sin egentlige Sphære: en Tid, da jeg nær Dem, ved Lauras — o en Guldalder, en Feeverden — ved Lauras Side, med Laura vil kunne dyrke Sprog, digte og tegne, hvortil Naturen goddædig skal have givet mig et ikke almindeligt Anlæg, naar de pligtmæssige Studier ere fuldbragte.

Vil dette nogensinde blive virkeligt? O De og Laura behersker jo mit Hjerte og Sjel: De kan jo

danne dem som De vil: de ere bøjelige og ikke fordærvede, og vil jo gjerne naae Idealet, som i dem smelter aldeles sammen med Laura.

Men — man stræber blot at naae Idealer: det Højeste man naaer er Lighed, og Haabet lader jeg mig ikke frarive — dette som ansporer mig til at stræbe efter at blive fornuftig og ædelmodig som De, god og mild som Laura. Jeg er allerede ikke mere den heftige, brusende, hidsige, udskejende! —

Det er iovermorgen Deres Bryllupsdag: jeg kunde have ladet mine Følelser for Dem rulle hen i rythmiske Cadencer, men, blottet for den poetiske Dragt, maatte Kjernen være bleven den: „at de Menneskers lykkeligste Dag, som min Hengivenhed sætter lige med mine egne Forældre, ogsaa maa være mig hellig og kjær: at jeg maa være glad og bedrøvet med dem til hvem min Skjebne er knyttet, som jeg elsker og agter, som har trøstet og lykkeliggjort mig, som ved Ædelmod og Godhed for stedse har vundet min Taknemlighed og Kjærlighed.

See her den rene Ytring af min Følelse, og jeg tillægger det Ønske, at Gud vil lade Dem og Deres Mand, sunde og tilfredse, see mange saadanne, den trofaste Kjærligheds, Festdage rinde op. Jeg vil paa disse stedse forene mine Bønner med alle dem, som bønhørte stige til Himlen fra den Cirkel af Børn, hvormed De har forskjønnet Jorden. Jeg beder ofte godt over Dem, Fru *, og over Laura: jeg finder Jorden for arm for mine gode Ønsker for disse Kjære. — De vil hilse Laura?

denne rosenklædte Eng,
hvor min Tanke glad sig tumler.

De vil hilse den Hulde fra mig — den Eneste i Verden, som veed aldeles, hvor god og skjøn Hendes Sjel er, at den er en mangesidet Diamant — hver Side en Dyd, som hun har arvet fra sin Moder, at mit hele Væsen speiler sig i de klare Sider, og at min hele Tilværelse bestaaer i det Billede, jeg finder der. O, lad mig engang finde det der!

Jeg kaldte Lauras Sjel en mangesidet Diamant: jeg siger den hviler i et Rosenblad: hendes Legeme er skjønt som et Rosenblad. Men Sjelen glimrer igjennem, og Hjertet er det som gjør Legemet skjønt: det hersker paa Læben og i Smilet og i Kindens Eldorado: det kjæmper med Forstanden om Pladsen i Øjet, og denne Kamp er det som lader Øjet vise sig straalende, glimrende, roligt og klart. Panden er Fornuftens uomtvistelige Sæde: der sidder den som en alvorlig Gratie.

O dersom Laura, Laura har glemt at jeg elsker Hende, saa mind hende paa det: siig Laura, at jeg elsker Hende, og vil elske Hende ligemeget om et Aar og om tredsindstyve Aar, at jeg elsker Hende som Engen Vaaren, der ikke kan blomstre, uden denne aander, at den Sætning vist er sand: man lever lykkeligst med Den, som elsker En meest . .

Dette maa Laura troe, da er jeg lykkelig, da ville mine Luftcasteller stivne i Templer med svævende Arcader og Colonner, ved det Trylleslag, som Feen Laura alene, alene mægter at gjøre. — — —

Jeg maa standse; jeg burde det maaske for længesiden; men min moderlige Veninde vil ogsaa nu være overbærende, og ikke unddrage mig en Velvillie, en Godhed, som gjør mig saa glad og stolt, idet jeg

med saamegen Grund og den oprigtigste Følelse kan tegne mig

Deres stedse taknemlige og ærbødige
Henr. Wergeland.

P. S. De bad mig engang i Sommer, i Eidsvoldbakken, at see til at faae fat paa nogle vilde Kastagner: jeg har herved den Ære at presentere en Haandfuld.

Jeg seer med megen Ærgrelse, at Afskriveren har fordærvet det Exemplar, jeg lod ham afskrive af mit *carmen* om Napoleon: jeg fik det først efterat jeg havde talt i mit Brev derom, og De vil da maaskee undskylde de mange Rettelser, Versenes slette Stilling, til hvilken jeg troer Skriveren maa have taget de skjæve Been, han virkelig er i Besiddelse af, til Mønster. Jeg frygtede, at min egen stygge Kloe vilde gjøre galt, men denne ziirlige har gjort det tusindgange værre.

---

5. *Til Laura.*

Christiania 2den Decbr. [1827].

Hvad jeg skylder Dem, Omsorg for min Rolighed bringer mig til at skrive til Dem, ædle, dyrebare Laura! Den giver mig Ret dertil, da jeg ogsaa for Deres Skyld svæver i en smertelig Urolighed. Derfor vil De ogsaa tilgive mig dette tilsyneladende frie Skridt — som dog ikke kan sige andet end en Samtale, i hvis Sted den

criftlige Meddelelse træder — og jeg haaber, jeg veed, efter min Kundskab om Deres Forstand og Hjerte, at De vil med en bedre Stemning lægge dette Brev sammen end De aabnede det.

Jeg er bleven bagtalt for Dem: man har fremstillet mig for Dem deels fra en letsindig, deels fra en uædel Side.

Men midt i min smertelige Bekymring for hvad Virkning dette har gjort paa Dem og Deres dyrebare Moder, veed jeg, at De ikke vil lukke Deres Øre for den bortfjernede, ubilligen, uretfærdigen Beskyldtes sande faae Ord. Ja, jeg veed, saasandt som at jeg er uskyldig i Hiint, og saasandt jeg kun i Lauras gode Omdømme seer min Hæder, at De vil frikjende mig og beklage mig, der altid skal være et Offer for ubekjendte Fiender, som aldrig, som jeg dem, møde mig med aabent Aasyn.

Laura! jeg fremstiller mig for Dem, vel rødmende over Feil, men aldrig blegnende ved Bevidstheden om Laster, mit Hjerte ikke kjender til: jeg vil fremsætte Bagvaskelsen, hvilken jeg erklærer, da jeg troer, aldrig ved et Ord engang, at have fornærmet min Avindsmand, for en smaalig Sjels skrumpne Frugt, for ubarmhjertig, da den saarer bittert, bitterligen en — ikke Lykkelig.

Man har sagt: „jeg fremturer i et uordentligt Liv.“

Jeg svarer, med Haanden paa Hjertet, i hvilket Løftet, jeg gav Dem og Deres Moder, da disse Kjære værdigedes at tage Deel i min Skjebne, mine Forældre og mig selv, staaer og skal staae friskt præget og ukrænket: dette er usandt!! Herom vidne mine Læ-

rere og Kamerader, herom [Deres Broder], som nøje kjender mit Liv, herom Deres Søster, med hvem jeg har talt og bedet hende lægge endnu engang mit Løfte om en Opførsel, min Kjærlighed og min Kjærligheds Gjenstand værdig, for Dennes Fødder.

Isandhed, jeg har vel et let bevægeligt Sind og min Part af Støvets Letsind; men mine Skjebner har tæmmet den, og en saa uhyre Letsindighed kan jeg ikke tænke mig mulig, ikke forenet med min Sjel, som, aandende alene af en ædel, reen, geistig Lidenskab, virker for mine Pligter som Søn og for at vise, at ikke De og Deres Moder ødslede Godhed og Huldsalighed paa en Uværdig. Idet jeg før undertiden overlod mig til et uordentligt Liv, gjorde jeg det af Mangel paa noget Bedre; nu har jeg jo dette Bedre: jeg har de ædleste, meest elskede Menneskers Deeltagelse. Lad mig ikke tabe denne, dette mit kostbare Klenodie, blide, elskelige Laura! Berøv mig ikke det kjæreste jeg ejer, fordi En eller Nogle misunde mig det og ville plyndre mig som Pharisæerne de fattige Enker!

For at gaae i Detail, maa jeg rigtignok, ved Siden af flere Gange at have undslaaet mig for saakaldte Lag, som man vel ei kunde finde nogen Synd i at deeltage i, tilstaae, at jeg kun togange i denne lange Tid har deeltaget i saadanne, og det da engang paa min Fornufts Ruin. Jeg vil ikke forsvare det; men den strengeste Dommer tilgiver — engang. Desuden — det er længesiden, og jeg har udsonet en Sviir med mange, mange, ved Bogen tilbragte, Morgener, Dage, Aftener.

Jeg vil blot ønske, oprigtigen ønske: gid man fortalte alt hvad jeg gjør, men ikke hvad jeg ikke gjør!

Istem ogsaa dette Ønske, gode Laura! De vil da høre Intet ondt, men meget mere Godt om mig, Deres ærbødige, trofaste Elsker, om den, som seer sin højeste, sin eneste Lykke i Deres Godhed.

Ikke fornøjede med at fremstille mig fra en letsindig Side, at tillægge mig en Letsindighed, jeg ikke, under mine Omstændigheder, kan tænke mig engang mulig, da mit Maal, mit skjønne Maal, hvorefter min Sjel brænder, uafladelig staaer mig for Øje, har man ogsaa villet fremstille mig fra en — uædel Side, nemlig at jeg skulde have sagt, udspredt, at det blot beroede paa min Opførsel om jeg skulde faae Laura.

Jeg vil ikke søge at fralægge mig Beskyldningen for et saa elendigt Pralerie: jeg har ikke fortjent Mistanken, om De skulde agte mig lidt nok til at fæste Lid til en saa skammelig Bagvaskelse. O, jeg vilde ønske, at det ganske vist var saa! jeg var da vis paa at blive den Lykkeligste: men mit stille Haab giver ikke min alvorlige Tilbøjelighed Slip paa; thi saa svagt det er, er det det eneste blege Rosenblad en stormfuld Ungdom har levnet mit Hjerte; og Laura under mig det til en glad Leeg for mine Drømme: det er det Seil, som, saa lidet det er, driver min Sjel frem.

Jeg elsker Dem, Laura! min Skjebnes hulde Styrerinde! varmt og — taust. Jeg vovede ikke engang at tale med [Deres Broder] om Dem, endskjøndt Navnet brændte mig paa Tungen hvergang han besøgte mig: naar han vilde gaae og jeg endnu ikke havde talet om det jeg helst og saa gjerne vilde tale om, tog jeg ham ved Kjolen, var forlegen, bad ham endelig at bie; — men det kom dog ikke frem, jeg turde aldrig tale om

Dem. Jeg loe ofte ad mig selv naar han var gaaet. Først da C. havde fortalt mig Ovenanførte, talte jeg, fordi jeg maatte. Han veed jeg tog mig dette nær, han trøstede mig. Nogle Dage før jeg fik Hiint at vide havde jeg fortalt ham Noget, som nu viser mig den sandsynlige Aarsag til den sidste Bagvaskelse. Han vil kunne fortælle Dem det. Dette, siger jeg, giver en sandsynlig Grund til dette Ovenanførte; men det er jo ogsaa muligt at det er en smaaligttænkende Sjels Hevn, eller — om til Hevn ingen Grund skulde være — et Udbrud af en Yndlingstilbøjelighed? — Gud veed, om De ikke snart faaer høre, at jeg bespotter Dem, ringeagter, hader, forhaaner Laura.

Jeg vil nu, saalangt dette Blad rækker, tale om noget andet med Dem, med min — Gud lade dette sødeste af alle Ord snart virkeligen fremtræde i fuld Betydning — med min gode, saalænge min Sjel existerer, elskede, dyrebare Laura. At jeg elsker Dem veed De, og, at jeg elsker Dem oprigtigen og inderligen, troer De; ikkesandt? Jeg kan ikke lade det være: jeg er altfor overbeviist om Lauras Fortræffelighed, og, at jeg kun ved Lauras Side, ved Lauras Moders Side, vil blive det hvortil Naturen skabte mig: et ganske godt Menneske. Denne ømme Følelse ytrer sig i Alt hvad min Sjel lægger sig paa. Min Phantasie drømmer sig lykkelig, skjøndt min Fornuft tidt hvisker: „Laura vil aldrig lide Dig, om ikke for Andet saa fordi man almindelig forskyder hvad der paatrænger eller tilbyder sig.“ Dette er en piinlig Tanke; men Forfængeligheden svarer sagte: man har fortalt meget mere Ondt om Dig, end Du virkeligen har gjort: det

kan umuligen Laura, den rene fromme Laura skjænke noget andet end Afsky; men naar Hun seer, at Du ikke er saa slem, og, at Du alvorligen bestræber Dig for at blive Laura værdig, saa . . . . .“ Kort — i mine ledige Timer gaaer det mig saaledes, og — Laura! min elskelige, kjæreste Laura! af de forskjellige Tankers Hav hæver

Phantasiens Engel sig
og viser mig et altfor velkjendt Smiil
— en Rosenknopguirlande — og en Kind,
hvis hulde Runding er den Plads, hvor mine
Tanker tumle sig . . en Pande — ha,
en kløvet Maane liig, som skinner under
en bølget Skye: en Haarlok, liig en frodig
hængende Vedbende, smigrende et Marmor
med sin lette Skygge.[1])

Kort aldeles saaledes, med samme Smiil, Træk, samme Blik, som forskjønnede Deres Ansigt, da De ved Deres huldsalige Ord til mig, da jeg saae Dem sidst, gjorde mig saa usigelig lykkelig. O, jeg vilde være det ogsaa nu, naar jeg vidste Deres Tanker og Deres Moders, naar ikke en saadan brændende Længsel efter at see Dem, tale med Dem, havde bemestret sig mig. Jeg længes, jeg længes!

C. sagde — men jeg kan ikke troe det var hendes ramme Alvor — „at jeg vist holdt meget af Laura; men jeg var saa ung, og da kunde jeg let forandre mig.“ Jeg finder det saa umuligt at forandre mig i den Henseende, at jeg maa lee, naar jeg tænker paa hendes Ord. Dersom jeg skulde forandre min Lidenskab,

[1]) Smlgn. „Ah!“ VI. S. 22 og 23.

maatte jeg glemme Dem ganske, og hvorledes det kan gaae til, indseer jeg ikke, medmindre en Nervesygdom skulde betage mig Hukommelsen. Jeg er vistnok ung; men jeg har dog nogen Erfaring: og sidder Fasthed, Klogskab i en børstet Hage? skal man indlade sig i en Kjærlighedsforstaaelse, som da ikke fortjener Navnet, ligesom i en Contract, i en Pengecontract, med kold Egennytte, eller ligegyldig, og først med de myndige Aar?

O, har Hjertet ikke været aabent før, saa vil det forblive lukt: der vil et ungdommeligt, et varmt Hjerte til, svulmende af den rene, skjønne Lidenskabs varme Aande! Og dette vil ikke synke mat ned igjen; thi det slaaer kun iforeningmed det andet elskede Hjerte. Kjærligheden skal have en Vaar — og denne er dens skjønneste Tidspunct — fuld af Blomster, glindsende Birke, Ahnelser, flagrende om som purpurvingede Sommerfugle, under en Himmel, farvet af Trofastheds Farve: det blaa. Men dens Vaar glimrer ikke, Blomstrene hænge matte med blege Kroner, ikke kneisende og vajende, som naar et friskt Hjerte, der omfatter hele Verden med Kjærlighed, aander henover dem, naar de Aar komme da de egennyttigere Tilbøjeligheder maa spire frem. Kjærligheden er vel da ligesaa alvorlig; men de 19, 20 Aars Kjærlighed er Jordbæret, friskt plukket, der endnu har den aromatiske, piquante Duft.

Spørg Deres Moder, om det er sandt hvad jeg siger. Ak, at jeg kunde appellere til Deres Hjerte.

Vær ikke vred for dette lange Brev: naar jeg var vis paa at De tilgav mig det, vilde jeg endnu mere friste Deres Godhed, men igrunden kan jeg det ikke, da [Deres Broder] reiser om en Times Tid. Forme-

lelst Tidens Knaphed er det og, at jeg har forandret
Papiret, da jeg ikke kan faae noget nu saa tidlig.

Erindr mig ikke, om De ikke ganske har glemt
nig, med Uvillie, vakre, ædle Laura! De vil det ikke,
naar De erindrer hvormeget jeg, hvor inderligen jeg
elsker Dem. Tilgiv ogsaa, at jeg vover at nævne Dem
saa: min, min gode, vakre, elskelige, elskede Laura!
Det er mit Hjertes Trang at nævne Dem saa, naar jeg
taler til Dem. Vær mig god for min Kjærligheds Skyld,
skjøndt denne er heller ingen Fortjeneste. Jeg skrev
dette Brev mest fordi jeg var bedrøvet for Deres
Skyld, om De troede hiin sidste Bagvaskelse. Tro herefter intet Ondt om mig! Lad mig gjennem [Deres
Broder] faae vide Deres Tanker medhensyntil [hint?]

Da Himmel og Jord ere fattige nok for mig, naar
jeg beder om Godt til Dem, til Laura: ere alle Juleglæder i mine Øine ogsaa for smaa — imidlertid, jeg
haaber at det vil ikke nægtes mig, idet jeg beder om
disse til Dem.

Levvel! Levvel!

Henr. Wergeland.

6. *Til Fru* *.

*

Uden Dato, men som det fremgaar af Texten, skrevet ved Juletider. Hermed Farcen „Ah!" og, rimeligvis med den, følgende Seddel:

Lecture fra

Deres ærbødigste
Siful.

Endskjøndt jeg ønsker, Deres Dage blive mange,
og ønsker stedse saa,
at de maa være alle smukke, blaae,
er det det bedste Suk, som deri laae:
at aldrig Deres Aftner blive lange.

*

[December 1827].

Jeg troer i den Grad at nyde Deres godhedsfulde, ædelmodige Deeltagelse, ædle Frue! at De ikke uden Interesse vil læse den lille Farce, jeg er saa fri at sende Dem, naar De hører jeg er Autor til den.[1])

[1]) Rimeligvis samtidig sendte han Lauras Broder et Exemplar, med følgende Tilskrift:

„See min Dreng,
første Dreng,
vild som Folen i en Eng!
See, liig Richard Gloster*) han
fødtes frem med Ulvetænder,
Ugleblik og Kattehænder,
Haaret, ligt en børstet Man!
See, hvor sorte Rynker dandse,
lige Bølger, over Næsen!
See, hvor spydigt Smiil tør krandse,
lige vilde Nordlys, Munden!
See, hans Væsen
er Dverg Dickies*) Sind igrunden!

*) Richard III. „Han studerede dengang Shakespeare paa det ivrigste."

De havde maaskee, ligesaalidt som jeg selv, ventet saasnart at see mig trænge mig ind i Forfatterskaren, der er større end Napoleons Armee i Rusland, og medhensyntil Fortiden, hvad Geniet angaaer, paa et Tilbagetog. Jeg har sluttet mig til den som en Marodeur, og jeg fægter med Maske paa og med et opdigtet Skjoldmærke. De havde vist heller ikke ventet, at jeg vilde gribe Satiren.

Hvad denne angaaer, da har den aldeles ikke de personlige Hensyn, Somme ville sige; skjøndt jeg ikke vil nægte, at visse Folks umaadelige, fremstikkende Egennytte og Arrogance have givet Anledningen. Min første Idee hertil fik jeg hos en Ven en Aften, hvor vi lagde vore Hoveder i Blød for at fremsætte de latterligste Situationer, nogle voldsomme, egennyttige, hinanden og hele Verden truende Supplicanter kunde tænkes i. Jeg gik videre end de andre, og inden jeg vidste Noget deraf, havde jeg faaet en Farce fat i min Indbildning. Jeg anvendte nogle Timer, jeg ellers plejede at gjøre Besøg i, til at forme det lidt bedre: en Hob mere eller mindre Bekjendte subscriberede, og — see her hvad det blev!

Vær huld og naadig mod det! Hvad jeg næstegang fremlægger, skal bære flere Blomster, flere gyldne Frug-

---

See, hans Løyert er en „Farce“
sort som Nat,
blot om Kanterne besat
med lidt bleggrøn, bitter Karse:
— ingen Liljer — blot en Rose
gløder frem af megen Mose!
accipe benevole!“

ter, mindre, færre Torne. Isandhed det lille Qvarteer af en Have, jeg i dyre Domme lejer paa Parnas, har her bragt mig en Tornebusk, en Hybenbusk; men — een Rose (Monologen[1]) een frisk, dugget Rose vil De finde. Dette siger jeg, dette Sidste, at der dog er een Rose, forført ved Folks Dom, der pretendere et lidet Tribunal i Æsthetikens Rige. Dog eet Sted er der i Monologen, jeg selv holder af. Jeg har sat et lille bitte † ved det. Ligeledes see øverst paa Pag. 60.[2])

Her er det som om Himlen vilde slukke Helvede med Skyernes Graad. Den har alt druknet det kjære Haab, jeg havde om at faae Dem — Ædle! Dyrebare! at see og tale lidt med. Jeg var saa glad i det; men nu er det forbi. Jeg havde en Tid meget at tale med Dem om, da jeg vidste mig fremstillet fra en slet Side for de Mennesker, hvis gode Omdømme er det, min Sjel aander for. Man møder mig aldrig aabent! ja endog min Faders Kjærlighed har Skurke, for en Tid siden, søgt at berøve mig, men de virkede intet uden at lægge derved en complet Nidingsdaad til deres forrige Dynge af samme Slags.

Jeg veed, og De veed det og, at der er meget at sige paa mig, at mine Lyder ere Børn af Ubesindighed og Sandselighed tildeels.

Men — ikke mere herom! Jeg veed De er god, at De dog ikke holder mig for utaknemmelig, falsk etc. Efter Juul faaer jeg see Dem. Dette Haab er mig en Stjerne, glimrende igjennem de mørke, afskyelige Regn-Juledage.

[1]) Formodentlig Drømmenes Genius's — se VI S. 18 og ff.

[2]) Se VI S. 33 øverst paa Siden.

Jeg vil ikke besvære Dem mere, ædle, fortræffelige Menneske! De har havt megen Uleilighed af mig; men jeg betaler den med den inderligste Hengivenhed, med en sønlig Kjærlighed, den dybeste Agtelse. Vurdeer den!

Tilgiv mig, at jeg saaledes føjer min Lyst til at tale med Dem: vil De dadle det, saa siig blot: „Det unge Menneskes Frihed (for ei at sige noget værre) taaler at beskjæres, men jeg vil tie med videre Irettesættelse, for jeg veed, at han holder af mig. Jeg hører derfor i hans Breve intet Andet end hans Hengivenheds Aandedrag.“

Laura er bange for alt fra mig: jeg tør neppe hilse Hende og lade det Ønske skjule sig i min Hilsen: at jeg maa see næste Juul og Nytaar gladere imøde end denne. — Mit Carneval kommer jeg til at holde med meget adstadige Folk ɔ: med Moses og Propheterne.

De kan ikke, ædle, gode Fru *! troe, hvor C. [Lauras Søster] og jeg ere blevne gode Venner, og hvor glad jeg er ved at vide mig en Plads i et saa godt, aabent Hjerte, og ved at vide Hende deeltagende i min Skjebne. Jeg holder af Dem som en Søn af sin Moder, af C. saameget som mange Elskere af deres Elskede, men af Laura mere end ti Elskere, naar deres Kjærlighed blev sammenadderet. Dette er sandt: min Lidenskab er saa reen som varm — den har oversvømmet min Sjel: den falder aldrig: den venter blot paa Lauras „Bliv!“ og Lande og elyseiske, palmedækte Øer, og Lunde, med Roser, dunkeltglødende i Laurers og Olivens Skygge, ville skyde frem af det høje Hav.

Jeg bringer Laura min kjærlighedsfuldeste Hilsen — C. min venskabeligste — Dem, ædle Frue — min —

Gud lade det blive saa! — min Moder, bringer jeg den taknemmeligste, den sønligste, ømmeste Hilsen. Himlen vil lade Sundhed, Glæde og Lykke regne ned paa Dem og Deres høitagtede Mand. Beed Laura — om jeg tør frembringe en saa dristig Bøn, som jeg tør grunde paa Overbeviisningen om Deres Godhed og paa mit gode Forhold — ei at erindre mig med Uvillie!

I dette Haab henlever jeg et Liv ofret mine Pligter.

Deres ærbødige, taknemmelige
Henrik Wergeland.

P. S. Tilgiv mig min Dristighed, idet jeg besværer Dem med dette Brev, og at det, slet sammensat, tillige er yderst malpropert; men — mit Blækhus finder jeg næsten tørt, og det er allerede forlængst Høimidnat, og F. [Lauras Broder] reiser, som jeg troer, imorgen tidlig.

7. *Til Lauras Broder.*

Christiania den 10de Dec. [1827].

Min kjære *! jeg venter længe paa et Par Ord fra Dig, om hvad Laura, din Søster, siger — o har hun Intet sagt? Hun vil Intet sige? Hun troer mine hevngjerrige Fiender, skjulte, plyndrende den Lykke, Skjebnen har kastet til mig, som det skumle Hav, skyllende glindsende Rav til Preussens sørgelige Kyst?

Hun troer dem og ikke mig? ha, er det saa, saa skriv ogsaa det, thi Forventningen qvæler langsomt, gjækkende Døden med enkelte Aandedrag.

Jeg erindrer nu først, at det kun er — lad mig see | | | | | fem Dage siden Du og Din gode Søster reiste. Det er altsaa formeget forlangt af mig, at Du skulde skrevet nu; men — Tiden er mig et stønnende Dovendyr, slæbende sig frem paa det visne Løv — siden Du reiste og C. reiste — C., hvis Venskab jeg vandt, hvis Godhed er en bølgende himmelblaa Fjer, fæstet ved en uløselig Diamantagraffe til den store, store, sorte Odinshat som skygger mig, er borte, ene igjen, borte fra Laura, din Moder, Dig, fra denne Kreds, min Sjel brænder efter at knytte sig til — snige Dagene sig frem paa Krykker, Timerne halte, Minutterne snuble.

Og naar jeg seer hen til Julen — det sortner. — Vær ikke phlegmatisk, og siig ikke — skjøndt der vel er Grund derfor — at Juletiden er ikke forskjellig fra en anden Tid uden blot i Navnet. Den er virkelig forskjellig: Jeg vil ikke deducere dette. Men at sidde i sit Værelse, røge Tobak, versificere, læse, maaskee gaae med slet Humeur paa Comedie eller i et genant Byeselskab, høre Bjeldeklang udenfor Vinduerne, være solo — Alle bortreiste — min Gud i Himlen hvilket Liv, hvilket afskyeligt Liv! hvilke Udsigter!

Dog — Alt er godt: det værste har jeg dog ikke nævnet, det er: have det mørkt indvortes, qvæle Graad med Smiil. O det var alt godt, naar jeg vidste hvad Laura tænker — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Hid kom jeg — jeg var henne og hørte paa D. ved Examen — da jeg ved Hjemkomsten fandt dit Brev. Jeg takker dig min Ven! jeg takker dig! Og Laura ofrer jeg min inderlige Tak og Agtelse for hendes beroligende Ord. Jeg er rolig, jeg er glad og ikke glad! kan du forklare denne Stemning? Hvor jeg agter hende for hendes forstandige Opførsel? er hende takskyldig for hendes Godhed?

Men siig mig, hvad lever min Kjærlighed af? hvad giver den Næring? Og dog svulmer den, blomstrer paa en sygelig Stengel? Den er udødelig — den er udødelig! den lever jo af Intet.

Skjøndt jeg er i et saa uendeligt Fjerne fra din elskelige Søster, skjøndt hun selv fjerner mig saa langt bort fra sig, skjøndt der ligger en Ørken mellem mig og hende (mellem den tørstige Ismael og den rislende Cisterne) skjøndt endog denne. $1/_{10,000}$ Part af $1/_{100}$ Haab — min eneste Rigdom — ofte forlader mig og jeg mistvivler eller fortvivler: skylder jeg Hende, Laura og C., som deeltager i min Skjebne som en øm Veninde, at bidrage mit til at de kunne kjende mig — endog om jeg maa afdække Feil. Laura viser mig Tiltro, jeg bør vise Hende at jeg fortjener den, at jeg ikke vil bedrage Hende ved Forstillelse, om jeg maa bekjende, rødmende, Forseelser, endog saa stygge som den at bryde et Løfte, men jeg holder et Andet, naar jeg gaaer den lige Vei frem, og — jeg kjender Hjerterne, jeg aabner mit for.

Jeg er letsindig, jeg er letsindig, meget letsindig, det siger jeg med bitter Alvor til mig selv — gid Laura og C. kunne finde en mildere Benævnelse. Jeg vil — gode *! at du skal fortælle dine Søstre følgende let-

syndige Handling af Den, som gav dem saa alvorlig og ærlig Løftet om et exemplarisk Liv: men de kunne være vis paa, at finde de det stygt, finder jeg det endnu styggere.

Sagen er nemlig: da jeg kom hjem fra Grorud [?] laa der Invitation til mig fra R. til en Aftencommerce: jeg var slet tilmode, da dere var borte — alt var tomt: jeg gik og svirede tilgavns.

Jeg kan ikke beskrive den Følelse, den Skamfuldhed for mig selv, jeg følte og føler bagefter. Den var sort som dette Blæk. [1])

I sig selv var der intet Ondt i et lystigt Calas med slige Folk; men — det var ikke mere end 6 Timer efterat jeg havde trykket C. i Haanden og, mindst ahnende min Svaghed, ærlig, sikker i min Sag, lovet hende, den Gode, som er saa deeltagende i mine fata, en Opførsel, værdig den ømme Lidenskab, jeg bevarer, og det Venskab jeg føler for C.: det var ikke mere end ½ Jevndøgn efterat jeg havde givet Laura det samme Løfte.

O, jeg skammer mig for mig selv! Det tjener blot til min Undskyldning, at D. var Lagets Gjenstand, da hans skriftlige Examen var forbi. Jeg tager Deel i hans Skjebne . . . Gid det gaae ham godt! Dog C., Laura, troe ikke at det var saa reent galt med mig — nei! en theologisk Professor kunde gjerne været tilstede; men — jeg, trods min *sangvinitas*, er meget scrupuløs nu. Jeg har saa knappe Udsigter til at vinde min eneste Lykke, at jeg maa anvende Alt.

[1]) Fraregnet disse tre Linjer er det øvrige af Brevet nemlig skrevet med rødt Blæk.

Ha, hvor jeg efter Juul skal skyde Fart i *theologica!* Kan jeg komme ind, gaaer jeg ind i Seminariet.

Men hvad kan hjælpe mig! det vil ikke hjælpe mig om jeg fik et Navn.

Bed Laura og C. ikke holde mig for falsk, svigefuld, formedelst Hiint. — Det skal ikke hænde, at jeg ved noget nogensinde skal vanhellige Deres Godhed eller den Godhed, din fortræffelige, af mig tilbedede Moder overøser mig med.

Siig C., at hendes Venskab er et Kongerige jeg har erobret, at min korte Omgang med hende herinde var min eneste virkelige Glæde siden den Tid jeg talte med Laura, og at den mulig bliver den sidste: at jeg tørster efter at vise min Hengivenhed for den fortræffelige Lauras fortræffelige Søster. Siig hende, at i min Sjel blomstrer, gløder en Rose, høirød, for Laura: men en himmelblaa Viol for C. slynger sig rundt dens Stengel.

Laura ømmer sig ved at aabne et Brev? vel! men indlagte Linier ere ikke et Brev: dem skal hun læse: de ere et troe Billede af mit Indre. Farverne ere sande og stærke. — Stella det er Laura.

O at hun løste Hjelmen. [1])

Hør nu *! phlegmatiske *! Du kan ikke tænke dig noget bitrere end at elske haabløst. Kom ikke og siig at jeg er ung: — jeg er erfaren, gammel; men Klogskab hviler ikke paa mit Hoved. Der hviler heller en Forbandelse.

Hør — du maa skrive til mig snart: det er det samme hvad det er, om det er ganske kort, om Laura og C. og din Moder. Jeg lever blot for dem; men jeg

[1]) Se Digte 1ste Ring, I. S. 138.

maa holde mig skjult, borte, skjøndt jeg er lidt bedre nu end for [8?] Maaneder siden. Du skal, skal skrive mig til — om ikke andet saa hvad dere bestiller, taler, etc. — kun ikke om Mad eller om noget, hvor vigtigt det kan være, udenfor de Vægge, som indeslutte Hine.

Naar kommer din Moder? I Nat vil det bestemt snee. Da kommer hun og din Fa'r med? ikke sandt? Laura følger med fordi der er Plads i din Moers Bredslæde.

Saa er det. Hils Alle: Laura 15,000,000 Gange — din Moder og C. 1000 Gange. Selv kan du tage saamange du troer tilkommer dig — det er ikke saa lidt — blot skriv! Jeg kysser Laura taknemligt paa Haanden.

Henr. Wergeland.

---

8. *Til Fru *.*

*

Med *Irreparabile tempus.*

*

Christiania 2den April [1828.]

Her, ædle, kjære Fru *! sender min melancholsk-satiriske Muse, som fordetmeste, under Latter, gjemmer en søndertrykt Taare i Baggrunden, Dem atter nogle Suk, som jeg har opfattet og moduleret i dette bizarre Phantasiestykke. Hør det huldt og overbærende! Thoras Vemodstaarer og Udbrud af Moderkjærlighed — lad dem hæve sig frem over de Andres Ravneskrig!

Jeg havde det Uheld at tabe Efterspillet, hvori denne gode, ulykkelige Characteers Moderkjærlighed, som jeg troer — da jeg skrev de sidste Blade med fuld Lyst, improvisatorisk ned — stærkere og heldigere var tegnet, saa dette, nu trykte, Efterspil, da jeg tillige var syg, med Ulyst, paany, da jeg ingen Concept havde brugt, maatte nedskrives.

Dog, dersom ikke denne ædle Følelse, som Deres Hjerte huser i dens fulde Livsblomstren og kjender saa vel, at De maa kunne klart see hvorvidt jeg har opfattet den rigtigt, skulde synes truffen i sine Nuancer: saa maa dog sees hen til den høje Grad af Spænding hvori hendes Følelser gradviis kom, og til hendes hele Characteer, der har en større Overvægt af passiv Blidhed end af Kraft, saaat ogsaa hendes Ulykke — den, som maa være den skrækkeligste for et ædelt, dannet, blidt Fruentimmer, at see sit Liv, formedelst en tilgivelig Feil (ligesom Desdemona og Othello) nemlig Lettroenhed, svinde hen, lænket til en brutal, drikfældig, haard, elendig Pralers — nedbøjede hendes Sjel til Vanvid næsten.

Nu vil jeg ikke skrive flere saadanne Farcer, lade saadanne Smaakarter falde af mit Træe, hvor der modnes nu et stort, guldtegnet Æble, som De, Gode, Kjære! og Laura — min Bedste, mit Kjæreste af Alt! skal afplukke, hvis De værdige mig det, og hvis De ikke tage Deres Godhed fra mig, saa denne Frugt kan modnes, naar Vaaren kommer.

Dette Digt, hvormed jeg offentlig vil træde frem, er omfattende og bærer Navn af „Himmel og Jord.“ [1]

[1]) Det förste Udkast til „Skabelsen, Mennesket og Messias“

Naar det er færdigt, critiseret etc. etc., vil jeg sætte mig paa en Hest, med mit Manuscript i Lommen, og trave op til —gaard, — bede Dem og Laura høre paa mig med Taalmodighed mens jeg læser det op imellem Thevands- og Aftensmadstid ude i Lysthuset, forat De kan sige, om det maa dediceres mit Hjertes Stella og Stellas Moder, eller rentud: Laura og Lauras Moder. Derefter, hvis mit Ønske krones, pakker jeg ind og galopperer fløjtende tilbage i den vakre Sommernat — „Levvel —gaard! Sov vel! sov vel Allesammen!" I modsat Fald rider jeg ganske sagte bort; men — „Sov vel! Levvel —gaard! sover vel Allesammen!" faaer det ogsaa hedde, naar jeg lister mig op ad den lange, sandige Bakke, som — naar man rejser ned ad den er det livlige Billede af Vejen til Himmerige: — lang, kjedende, dersom man ikke var saa nær Maalet, at man alt kan skimte Englene udenfor, trættende, sandig.

Det forstaaer sig: jeg maa adspørge Dem, om De tillader mig, om De vil, at jeg maa besøge mine Længslers Tumleplads saa. Jeg vil bede Dem derom en Tid forud. — Det er en lystig Plan, en munter Plan! O hvor glad jeg vil være, naar jeg kan række Laura, min favre Musa og hulde Sanggudinde, min Sjels første, betydelige Foster som Geburtsdagsgave, naar jeg kan plante min provençalske Orangeqvist under hendes attende Vaars varmtaandede, klare Himmel!

Skal jeg sige Dem, min ædelmodige, moderlige Veninde, hvad der egentlig har drevet mig til først

— efter hvad Vedkommende tror med Vished at erindre. Det har dog vel ikke været særdeles omfattende, siden det kunde læses op „mellem Thevands- og Aftensmadstid."

at skrive disse Farcer, dette Børneværk? Jeg vil det, da de muligens, altfor muligt, kunne være uden Værd, og min gode Hensigt dermed maaskee kan udslette noget lidt af det Onde hos mig, men som De dog omfatter med huldsalig Godhed og Skaansel. Jeg vil da sige Dem det: den første skrev jeg for af Indkomsterne at hjelpe en ulykkelig Familie; men — jeg brugte dem op selv, da de kom ind kun saa lidt efter lidt i smaae Dele. Jeg var da ligenær mit Maal, mit Forsæt var bleven Røg, dersom jeg ikke havde grebet Pennen nok engang for at indhente det forsømte. Saa er det! saasnart min Forlægger betaler mig, saa staaer jeg der, og kan saae mine Penge ud.

Jeg har lært dette af min Fader og af Dem: jeg har Lyst til at gjøre Saadant, som igrunden blot er at practisere efter den Theorie „leben und leben lassen." Jeg har og den Plan at lade sætte Musik til en 17 Maisang, og [lade den?] komme ud til Bedste for Eugenias Stiftelse.

Jeg vil udsone mine Synder, og vil om en Tid Intet mangle uden, uden, uden — — — — — —

O priez vous pour moi chez — o vous sçavez chez quelle!
Et toute ma vie sera une prière pour vous et elle!

O 26de December! o 16de Januar! o 18de Juni! vee 26de Juli![1]) Held! Held 10de September!! Hvilket Aar, hvilket Aar!

Uagtet jeg sidder indemuret mellem Folianter, Penne, Blæk, lever stille ellers som mit Haab i mit Bryst, uagtet jeg vel ihukom det Løfte, jeg saa sikker og glad gav Dem her i Byen, paa den gladeste Dag,

[1]) Da Spranget over Laavebroen fandt Sted!

jeg har havt siden 10de September, har dog, som jeg faaer høre, et komisk Indfalds Udførelse gjort en uforønsket Opsigt. Jeg vilde paa en saadan Maade ydmyge en latterlig, uforskammet Herre, der paa en uhørt fræk Maade havde fornærmet min Ven, og tillige see nogle besynderlige Caricaturer sværme om mig en Aften, gøglende som en naragtig Drøm, som om, naar jeg foldede ud et Caricatur af Bogen „London og Paris“ Figurerne bleve levende med alle deres afstikkende Farver.[1]) — En Aften prydet med Fornøjelser, egne i sit Slags. Jeg troede det Hele skulde gaaet stille af; men den høje Herre tog Copier af mine Indbydelseslister og prostituerede sig ved at lade disse komme ud, for hele Byen. Nok — jeg vil ikke bryde Dem med Fortællingen om hvorlunde han tog mig min Frihed og Lighed saa ilde op at han udfordrede mig paa Kaarde eller Pistoler — lige godt (v. en Scene i Farcen). Det er ingen Tvivl om at De maa have hørt det; men ved Lejlighed kan enten [Deres Søn] eller jeg fortælle denne Tragicomedie. — Jeg kunde, jeg burde have ladet det være; og jeg skal, jeg skal lade al Flygtighed, al overilet, ubetænksom Spøg fare, om jeg endogsaa ikke stod i Fare for at tabe Deres saa høitskattede Gunst. Men hvormeget binder mig ikke Visheden om at jeg har dette Klenodie? O jeg seer det i den Hilsen De har sendt mig igjennem [Deres Søn], Taknemmelighed kan ikke glemme Godheden, som saaledes viser at den aldrig glemmer at være god mod Den, som den engang, engang saa stor at den kunde være allevegne, har udfoldet sig for i sin hele Skjønhed. Taknemmelighed

[1]) Se Hasselnødder, XI.

og Godhed — ere ikke disse saaledes evigen reciproque?

Jeg skulde, efter min Faders Vilje, have været hjemme for at hjælpe ham med et Par Prædikener nu i denne Paaske; men endnu nu — Kl. 1 Skjærthorsdags Morgen, da jeg skriver dette — veed jeg ikke om jeg kan reise, da jeg ikke er ganske frisk. Reiser jeg, faaer jeg atter vende mine Øine fra —gaard; men mit hele Sind og Hjerte, bugnende af Længsler, er langt indenfor Dørene; thi jeg vil ikke komme, før jeg, som en sand Atlas, kommer slæbende med baade „Himmel og Jord.“

Ogsaa af dette skal det Halve tilhøre Jordens Arme. — At jeg kunde skrive og ryste Guld af min Pen i Lauras Skjød, og Laura igjen ryste det ud over Jammeren, Armoden og Elendigheden! At det vilde engang skee! Vil det skee? vil det skee? — ah le chat [?] il dort! il dort!

Jeg giver Dem her tohundredetusinde levende, aandende Hilsener, med bankende Hjerter og dristige, aabne Barneblik, hvoraf 50,000 knæle for Dem, 50,000 for Deres høitagtede Mand, 70,000 for Laura, 20,000 for C., 10,000 for de Andre, skjøndt af disse færrest for V., som jeg veed er vred paa mig, alvorlig vred.

Med den dybeste Agtelse, Taknemmelighed
og Hengivenhed
Henr. Wergeland.

9. *Til Fru *.*

Eidsvold 2den Mai 1828.

Idet jeg, høitagtede, kjære Fru *! har den Ære, med Deres godhedsfulde Tilladelse, at oversende Dem et Hefte af Napoleon, tør jeg tilføje et Par Linier om mig Selv, og det fordi jeg med en stolt og glad Følelse veed, at Deres vennesalige Godhed for mig vil finde taknemmelig Fortrolighed heri istedetfor Træk af Dristighed eller — lad mig ikke sige noget Værre.

At jeg nu er her, og det for en længere Tid, kommer ikke af frivilligt Forsæt, som om det skulde være overeensstemmende med mine Planer eller min Lyst, hvor godt jeg end hos mine fortræffelige Forældre, fremfor andetsteds, har det; heller ikke af at jeg skulde være relegeret fra Universitetet, som en vis ædelsindet og stormodig Krigsmand heroppe vil have sagt (saa aldeles ins Geheimniss og med betydende Vink); men fordi min Fader vil det, uden dog at pecuniaire Hensyn har bestemt ham, men formodentlig Omhu for mig, at jeg nemlig ikke, i disse politisk-tegnfulde Tider og navnlig ved Hans Majestæts Nærvær den 17 Mai, skulde ubesindigen styrte mig i Uleilighed, samt fordi han har skaffet mig Bøger for lang Tid siden, og jeg, ved en af mine Professorers Nærværelse i Storthinget, egentlig Intet har at gjøre i Byen, som jeg jo kan gjøre ligesaagodt her: desuden skal jeg, i min Faders Fraværelse paa en tiltænkt Visitats, læse med Kirkebørnene, og holde min Moder med Selskab, naar baade Fa'r og Søster ere i Byen.

Disse Grunde har min Fader anført mig, skjøndt hans simple „Kom hjem!" vilde været nok til at suspendere min store Lyst til at være i Byen nu just i denne Tid og til at feire den høje Festdag blandt agtværdige Venner histinde; og jeg trætter Dem her med at sætte dem her ned saa vidtløftigen, fordi jeg vil, at De ei maa troe, at jeg egenmægtigen søger, eller vil søge at nærme mig saa pludselig Deres Moderbarms deilige Blomst, som bøjer sin Glands for mig, men ikke kan nægte mig sin Vellugt: at jeg ikke dristigen vil røre ved mine Forhaabninger, der er en dunkel Himmels Skystriber, lysrøde, violette, guldgule, smaragdgrønne Skystriber lavt [?] om en mørk Horizont, som Perle- og Koralkrandse om en Negerindes Pande, for ved et Trylleslag at fremmane den eneste Tone, som flux gjør Dæmringen lysblaa og fast som et hvalt Skjold, og Skystriberne til levende Gestalter, til Engle af den sødeste Form, Alle lige, Alle Laura'er — Alt, for skjønt for Virkeligheden, skjøndt Virkeligt, svævende som imellem Drøm og Sandhed.

Jeg vil Intet fremskynde, ikke prøve paa at fremtrylle ved et tilfældigt Slag den sødeste Accord af den endnu — o jeg haaber endnu urørte Harpe, Laura har i sit Hjerte, hvis første lydelige Tone er en *Samklang* af den blødeste Consonant og den blødeste Vocal (Ja! Ja!) . Men det maa De sige Laura, at jeg *er endnu* saa riig og glad ved hendes Velvillie som 10de Sept.,[1]) og jeg beder Hende, med en Følelse, som i *sig har* en Blanding af Andagt eller af høi Ærbødighed og Agtelse, hvilken adler en ildfuld Kjærlighed, ikke at tage

[1]) Se 3die Brev.

en fra mig! ikke at tage den fra mig, men lade den voxe, ersom Laura opdager Andet i mit Hjerte end en øm og øi Kjærlighed for Sig, en inderlig Hengivenhed til Sig, n dyb Agtelse for Sig, dersom Laura ogsaa opdager, forden disse stærke og rene, Sig gjældende Følelser, ogsaa n varm Følelse for alt Godt og Stort, om den endnu er kjælvende og svag som en Æolsharpes Toner ved Vindens første legende Anslag! — Ja, jeg torde vove t sige Laura, som jeg nu siger Hendes menneskekloge Moder, at jeg ikke kunde have de første Følelser uden len Sidste; — og, at de første Følelser, mod Laura, ande høit i mit Bryst, i min Sjel, derom vidner ethvert Træk i mit sande, i mit aandige Liv. — Tænk efter og see i Fremtiden!

Jeg maa da ogsaa fortælle min gode Genius, at eg, før jeg havde tænkt, og med noget Andet kommer il at træde frem blandt Digterne. Min Fader har seet nogle Poemer af mindre Omfang af mig, som han fandt værdige Offentliggjørelse, og han har alt udstedt Subscriptionslister til at dække en Deel af Trykningsomkostningerne. Laura træder frem i de fleste af dem under Navn af Stella, og jeg havde kaldt en Deel af Digtene „Stellanea"; men Fa'r har kaldt det Hele „Harpeslag om Venskab og Kjærlighed, Frihed og Fædreland af Henrik Wergeland." [1]) Denne lille Krands af mørktglødende, duggede Blomster er helliget „Stella."

— — — Vil Laura blive vred, naar Hun veed, at Stella er Laura? Engang i Sommer vil jeg tale med hende om det, og om mit Yndlingsværk, som jeg ikke vilde bede om at maatte bære den Vakres og

[1]) Maa være „Digte 1ste Ring," som udkom Aaret efter.

Godes Navn, dersom det ikke havde en dristig Vinge og stræbede efter Stjernerne. — O! vær ligesaa mild og god imod mig, ædle, kjære Fru *, og hulde, vakre Laura! og kom, en vakker Vaar! kom snart med Humlerne surrende i Piletræerne udenfor mine Vinduer, og med Violer og Birkeløv og Vand, hvori jeg kan kjøle mine Lemmer, saa vil mit Værk voxe snart og stærkt som Prometheus's!

[Deres Søn], med hvem jeg ligesiden ihøst har havt den Gevinst og Fornøjelse at staae i en nøje Venskabsforbindelse, havde, Aftenen før jeg reiste, det fra min Side aldeles ufortjente, splendide, venskabelige Indfald, at forære mig et meget smukt Kobberstykke, et Portrait af en ung Savoyarde-Pige; men tænk! tænk! det er Laura, Deres egen Laura, min, min Sjels Laura, lyslevende, op ad Dage, lyslevende, i egen, egen Elskelighed. Her hjemme saae de strax, hvem det søde Smiil, det dejlige Øje, Hage, Mund, kort Alt tilhørte, og de maatte forundre sig over det besynderlige Tilfælde. Jeg faaer nu hængt det op paa mit Værelse, og paa den ene Side har jeg hængt et, „*La douleur*," men paa den anden „*La vénération.*" — O hvad skal det første af disse symbolske Malerier til? Lad *douleur* komme bort! myrd, qvæl Uhyret med *Le sourire*! Lad dette sidste vakre Symbolum komme op! *Le Sourire* paa den ene Side, et endnu mere ligt og smukkere Laurabillede i Midten, *Le Ravissement* paa den anden Side, og *La Vénération* nedenunder!

Men det glæder mig ogsaa meget det Glimt af Deres Søns Vennefølelse for mig og — om jeg kunde finde et mindre vægtigt Ord, saa valgte jeg det — Yn-

lest for den Tilbøjelighed, der opfylder min Sjel og som han kjender saa nøje til, som just Valget af dette Stykke lod mig see. Han var nemlig inde med mig hos en Kjøbmand, som havde mange Saadanne, nogle Dage forud, for at vælge med mig et Stykke, jeg vilde pryde mit Værelse med. Jeg saae da snart mit ud; men jeg kunde ikke kjøbe det strax. Og nu kommer han mig i Forkjøbet just med det Samme.

Hvis han har gjort det af Interesse for min Lidenskab for netop Stykkets hulde Original, da har han ikke handlet uforsigtigt . . har han vel?

Hvad ellers [Deres Søn] angaaer, da troer jeg forvist, at hans Kundskaber ere ligesaa faste som hans Characteer, og at han har et *testimonium cum laudabile* i sin Vestelomme. Til Høsten trækker han det frem . . *voilà* . . . ah! Ret! bravo min Gut! dacapo saa atter til Sommeren, og saa atter om halvandet Aar igjen dacapo . . saa basta! hvil dig nu!

Tag mig ikke min Svadsighed ilde op! Den som beder derom, holder inderligt og taknemmeligen af Dem og alle Deres. En kort Slutning udsone det vidtløftige Indhold, idet jeg blot overantvorder mine Hilsener, til Laura, C. og alle der, til Deres Velvillie, og vover at ytre det Ønske, at den milde Vaar — naar den engang kommer — maa føre den milde Huusfrue med hendes favre Døtreflok, som Foraarssvaner, nordpaa, fra —gaard.

Med dyb Agtelse og inderlig Hengivenhed

Deres

Henr. Wergeland.

10. *Til G. H. Magnus.*

Eidsvold 29 Juni [1828.].

Gode Ven Magnus! Hilsen fra Vedøe og mig, varm som denne Stund, stærk som Vinden, der afkjøler hvert andet 5te Minut, behagelig som Jasminernes Aande ind af mit Vindu, der ogsaa *par douceur des odeurs* udsoner Heden. Jeg vil bede Dig, ihast — saaledes at Du om 8 Dage eller 10 i det Seneste sender mig herop Productet af Din venskabelige Anstrengelse — at skaffe mig Subscribenter paa et lidet bitte Arbeide, som jeg vil fremlægge i Sommer som en Geburtsdagspresent til *mia donna* Stella. Idetmindste Formen skal blive yderst gracieus, som om den var skabt af [Ella?] selv.

Altsaa — faa gode Venner til at forsikre mig *subscribendo* om at de ville bidrage til at faae den lille Sum ud, som behøves for at sætte denne lille Blomstskude iveien. En Pione.

Subscription

paa

Brestes og Beines Drapa.

Digt af Henr. Wergeland, Stella gewidmet,

som inden en Maaned vil være i Subscribenternes Hænder. Det hele Indkomne er bestemt enten til Indkjöb af Grundloven eller til andet almeennyttigt Brug, hvorfor Prisen, skjöndt noget stor med Hensyn til Volumen, ansættes til en Ort.

Bliv ikke vred, fordi jeg bebyrder Dig med Saadant atter; men bedste Ager faaer tiest sukke under Ploven. Lad mig see Du gjør Dette — det er det

samme om ei saamange tegne sig. — Lad mig see Du skriver — lad mig see Du vedbliver venskabeligen i huld Erindring at gjemme

Din Ven
Henr. Wergeland.

---

11. Til Laura.

Eidsvold Præstegaard, 2den Juli 1828.

Tillad mig gjennem Pennen, naar Tungen maa være stum, at tale een Minut — det hele Brev skal sandelig neppe medtage mere Tid — med den dyrebare Pige, hvem mit Hjerte har helliget sin dybeste Agtelse og sine ædleste Følelser. Jeg vil give Dem et svagt Beviis paa min Høiagtelse; derfor vover jeg at skrive disse Linier til Laura, og derfor vil De tilgive mig min Frihed. Tilintetgjør dette Papir — og De har o da Mindet som af en Samtale med mig; og en Samtale, gode Laura! vil De nu efter den 10 September sidst ikke nægte mig mere.

Dog jeg vil ei spilde det kostbare Minut med at tale om Andet, skjøndt maaskee vigtigere, end hvad jeg netop havde foresat mig at tale om.

Kort da — her indlagt vil De finde et lidet Poëm, som jeg inden en Maaned agter at see komme fra Pressen. Hvis De vil behage at gjennemlæse det, vil De finde det temmelig kort; men det er bestemt at trykkes i saadan Format, med ligemange Linier paa Siden, smuk Tryk, Taschenbuchform, smukt Bind etc., saaat det vil komme til at see ganske tækkeligt ud.

Det indeholder Fædrenes Historie, Sigmund Brestesens Faders og Farbroders Historie, hvilken Helts Saga jeg ifjor sagde at ville besynge og dedicere min gode Engel — Dem, vakre, dannede Laura! Men et langt større Emne — saa uhyre at selv Miltons synes simple derimod (men lad see hvordan det bliver) — har beskjæftiget mig, beskjæftiger mig, og vil beskjæftige mig i Maaneder til. Dette hedder „Himmel og Jord;" og — Laura! naar dette kommer for Dagen, da — om ikke Laura er min — skal Rygtet være mit. Men det skal ogsaa være Lauras, thi det er Hendes Fortræffelighed som besynges: Hendes Godhed nu er det som styrker min Sjel til at skabe og udfolde sine Tanker. Det er bestemt at tilegnes Dem. Det indlagte Poëm er da blot en liden phantastisk klædt Forløber.

Jeg skriver da dette Brev for at bede Dem tillade mig — da det er bestemt til 11te August — at tilegne „Norges Blomst Laura *" Digtet, som et svagt Tegn paa inderlig Høiagtelse.

Gjør det! Det kan jo den ene Ven gjøre imod den Anden eller imod sin Veninde, hvorpaa gives tusinde Exempler. Det kan De ikke nægte; og heller ikke kan De nægte, at jeg ærer og elsker Dem, og for Dem selv vil De ikke kunne nægte, at De isandhed fortjener et langt større Udmærkelses og Høiagtelses Tegn, som jeg og med Tiden vil være istand til at kunne give Dem. De vil see, at jeg har sat mit kjæreste Navn overalt hvor det, efter Tankegangen, maatte forekomme; men skulde De ei ville tilstede min Bøn, at jeg høit for Verden maa sige nu, hvor elskværdig Laura er, saa siig mig dog idetmindste — om det med Him-

lens Hjælp er saa — at ingen Uvillie imod mig er Grunden dertil. Hvis De ikke skulde ville inden Søndag Middag svare mig kortelig et Par Ord, da jeg maa have Manuscriptet snart igjen — og jeg ikke nu vilde mundtlig tale med Dem i —gaard, saasom jeg frygtede da at træffe Husets kjære Beboerinder occuperede med Bryllupsstads: saa troer jeg bedst, hvis jeg faaer vide at det ikke forholder sig saa endnu i —gaard (thi alle Rygter ere ikke borte eller vinge- og tungeløse her, om Fru * er borte) at jeg drister mig til at ride ud til Dem og mundtlig høre Deres Mening.

Kommer jeg, saa kommer jeg med en god Samvittighed — min ædle Laura! at jeg i Hovedsagen, i mit daglige Liv, har holdt mit Ord, som jeg gav da jeg sidst saa Dem, nemlig: at ville leve min Kjærlighed og dens Maal værd!

Maaskee Minutet er ude — jeg troer det — altsaa Levvel! Jeg længes efter at see Dem, at tale med Dem; men jeg veed ei om mit Syn er Dem behageligt. Denne Tanke er fuld af Malurt. Lev vel! Tag mit Jordbær, min Rosenknop, mit Ax, som simple Ømheds Tegn! O var jeg Deres Frithjof som De er min Ingeborg! Levvel!

Henr. Wergeland.

*

Dette blev det sidste Brev. Om hvorledes det gik med den Kurv, hvori Jordbærene m. m. laa, kan man faa nærmere Besked i det oven anførte Stykke af „Hasselnødder.“ (IV.) Her er kun den korte, men meget indholdsrige Efterskrift at tilføje, at Digteren og „Stella“ nogen Tid (det var ikke halvandet Aar) derefter atter mødtes, og da — var Forholdet gemytligt og ugenert, som mellem gamle Venner.

---

12. Til G. H. Magnus.

Eidsvold 9de Juli [1828.]

Jeg har faaet en ny Plan — gode Magnus! Den Blomst jeg havde færdig er bleven til et Æble. Hvis Du, efter mit sidste Brev, har faaet nogle Venner til at subscribere, forskjellige fra dem, som Du fik paa „Harpeslag“ ivaar, saa spørg dem om de ville vedblive til en noget højere Priis, da en Cyclus af Poemer nu, istedetfor dette Sidste, kommer ud, betitlet „Stellas Digt.“ [1])

— Det er slemt, at blot man bier et Par Dage, saa voxer en saadan geistig Ting som Aladdins Aand i Kobberkisten. Lad mig kuns nu bie med Underretning til Du kommer herop, som jeg vist venter i Ferierne. Min Gud! hvad siger man i Byen om den yderlig slette Begyndelse af Schiwes Skilderie? [2])

Stellas Digte skulle ikke mangle Farve og Gehalt. Levvel!

Henr. Wergeland.

[1]) Maa være „En sangfuld Sommermorgen paa Skreya“ (I. S. 24 og ff.)

[2]) D. e. Ugebladet „Nyeste Skilderie af Christiania og Stockholm,“ udgivet af Jørgen Schiwe. 1828—1831.

II. 1828—1843.

13. Til Brugsejer Engelbreth Hald, Barboe ved Arendal.

[1828].

Om faae Uger udkommer et lidet Digt, formodentlig betitlet Napoleon, til Grækernes Bedste. Maa jeg sende Dig nogle Exemplarer til Liebhabere i Arendal. For Subscribenter er Prisen 1 Mark, for Ikkesubscribenter noget over. Lad mig see der kommer noget klækkeligt ud blandt de frihedskjære Arendøler. Der have Nogle skrevet paa for 10 Exemplarer; — for Sagens Skyld mest bør Sligt gjøres. Indkommet remitteres gjennem den stockholmske Committee.

I Christianssands Avis har Preus averteret „Harpeslag“ som kommer i Løbet af Aaret — men at skrive did for den Sags Skyld var ei værd for een Mand: vil Du da nedlægge i Klubben i Arendal eller have hos Dig en Plan, som Du kan afskrive saaledes:

„Harpeslag for Venskab og Kjærlighed, Frihed og Fædreneland
af Henr. Wergeland.
for Subscribenter mellem 2 à 3 Ort.“

Ligeledes vil Du, da jeg nu vil bryde den Bane, jeg troer mig skikket til, nemlig den tragiske, indtil videre afskrive en Liste og anvende den paa

„Luurblæserskens,
et fædrenelandsk Sørgespil af Henr. Wergeland.[1])
Prisen ubestemt. Udkommer i Efterhøsten."

Sinclars Skjebne skal deri opvækkende fremstilles. Stykket helliges „Kongen og enhver anden god Normand." Naar jeg saa min Tid for mig, og ikke denne formaledidede Theologie sad mig paa Nakken som en Igle, der suger al Geist ud næsten, turde jeg annoncere en Cyclus af Sørgespil.

Levvel! Levvel! Jeg vil engang see Dig hjemme.

Din
Henr. Wergeland.

---

14. Til Brugsejer Engelbreth Hald, Barboe ved Arendal.

Eidsvold 2 Nov. 1828.

*** Kom ind til Christiania til Marked (med din Kone, saa jeg kan faae kysset hende paa Haanden): da jeg tænker — hvis saa skeer, skal det blive en stolt Aften, Galleriet skal have et Anker med Punsch — at faae min „Sinclar," som nu er i Trykken, paa Scenen (omarbeidet da.)

Hør, Du kan, hvis Du vil være Forlægger — hvilket jeg synes maatte være behageligt for Dig — give mig

[1]) D. e. „Sinclars Død."

jevnt en Rød for hver en sort Tragedie jeg sender. Nei, blot for det Første — siden voxer det. Saa besørger du Trykken, og er jeg i Christiania skal jeg corrigere, og Du bliver en Slags Forpagter paa Parnas.

Jeg gav hele Parnas for Barboes lille [Høi?] med Alt hvad derpaa findes. Men Alt, nagelfast og løst.

Tak for din velvillige Indbydelse, som engang skal blive benyttet tilgavns. Dog, kommer jeg, saa — ikke ud om Aftenen, saa Pigen, naar hun lukker op for os (med Løgte) siger til Dig: Moer ligger alt. Ikke af Flekken fra Barboe, fra Cigarren, Dobbeltøl og Viin!

Opdrag dine Børn haardført! Opkast Dig i din Egn til en skarp Tand for alle Undertrykkere og Smaatyranner! Faae Børn som en Israelit! Hvergang Du hæver et Glas — tænk paa en Ven! Tænk ofte paa Venner. Speculeer ikke uden paa Forlæggerie! Anlæg et lidet smukt Bogtrykkerie i Arendal.

Sig [din Kone] fra mig, at hun ikke maa stjæle altformeget Kjærlighed og Venskab ud af Engelbreth, hvor det laa som et renterigt Liggendefæe for

Din
Henrik Wergeland.

P. S. Jeg er raget i en alvorlig Proces nu med nogle af Cavalleriebrigaden, som jeg har indstevnet for Vold, da de vare [ ] Redskaber, paa Gardermoen, i en vis høi *fainéants* Fingre.

---

15. *Til Engelbreth Hald, Barboe ved Arendal.*

Christiania 11 Dec. 1828.

Med Nilsemand 50 Exemplarer af — se selv — gode Engelbreth! [1]) De sælges her med Rivaf for 12 Sk. Stykket. I Christianssand er ogsaa 50; men den lille patriotiske Satanas Arendal sluger nok ligesaamange. Remitteer mig Udbyttet, at jeg kan sende til Præst G. Lammers i Throndhjem, eller send ogsaa, hvis du seer dit Snit dertil, directe hid.

Jeg ligger herinde for at faae Sinclar corrigeert til Juul. Boer hos Lerche.

Dersom du nu ikke — jeg seer det i Drømme og naar jeg seer nogle Grosserer-Paradigmata paa Gaden — er en trivelig liden Globe, saa — drømmer jeg feil. Nyt! (Dersom Sligt nogensinde bliver gammelt og ikke værdt at lægge Mærke til, da er Følelsefriheden brandskattet og Hjertets Slag qvalte og Tungen hængt, og Sympathi forslidt etc.) Man uddeler Næser her til — allerhøjeste Næser — til Statholderen og Sibbern og Cheferne, som fulgte, med deres Corps, Krohg tilgravs. Man siger i den Anledning — priis dig lykkelig som boer paa Landet — at der ikke skal lades Steen paa Steen tilbage af Arendal. *Decretum est!*

I denne Maaned begynder min Krigsretssag. Kys din Kone — naar jeg kommer, saa gjør jeg det selv, uden at spørge dig, men hende; men saa hurtigt at det nytter ei at svare Nei eller bøje Nakken — ifra din — som saadan — fortræffelige Ven

Henr. Wergeland.

[1]) Kvæde ved Chr. Krohgs Grav?

?. *Til Engelbreth Hald, Barboegaard ved Arendal.*

*

Begyndelsen af Brevet angaar en Mand, for hvem W. havde gt Ansættelse paa Barboe Gaard.

*

[Eidsvold, Januar 1829?]

Tak, snilde kjære Ven Engelbreth — fordi Du ısaae [?] gunstig min *protegé.* Du har opladt din aand, og mætter, naar Du gaaer ind paa hans Forag, hans fattige Kone og 4 Børn, som blive her, for at skaffe Bryderie hos Dig, og skaffer en fornuftig drende Mand sorgfrie Dage. Han er som sagt habil l sin Post, og er til Tjeneste naar være skal. Du ılte om at en Saadan skulde spise ved dit Bord, men ellere fra dit Bord. Naar han undertiden har været os os 5—6 Uger, saa har han rigtignok da og der jort det, men man kan i en Familie, liden eller stor, enke sig tusinde Tilfælde, hvor man ønskede ethvert emmed, endog en særdeles Vens Ører borte — huusge Affairer — Familieaffairer — Dit og Dat, som man il afhandle ganske *privatim.*

Hvad Tuur tager Du naar Du stryger udenlands? eg er nysgjerrig. Lykke paa Reisen! Faaer jeg ıxamen til Mai, saa reiser jeg til Christiansfeldt efter amilla, og naar Du kommer hjem, eller muligt før, esøger jeg dit

Frydentop [?] hvis gyldne Hjelm er Maderapocalen,
og rosenkindede Portviinglas en Række af Houris i Salen,
og Allahs Lys Sophies Smiil, du Engelbreth, Gabriel Engel,
der peger smukke Houris ud med snoet Vedbendestengel

(en Korketrækker mener jeg): Propheten selv vil jeg være,
som hine Rosenrøde skal til Himlen sejrende [syvende?] bære.

— O nei, et Glas Grog — din Venlighed — en Pibe Liverpool. — Hør ellers — jeg vil frie i Arendal — bestemt! bestemt! Men hun maa have saamange Penge at jeg kan kjøbe et Bogtrykkerie. Gjerne en Enke, naar hun har Grunker og saa store Sønner at de kan være Sættere. Hvis en Saadan findes, saa giv hende et lidet Vink, saa hun kan jage dem i Lære strax, saa alt medeengang kan komme igang. — Den der kunde hage sig fast i *, hun som ejer det lille vandrige og luftige Feeslot paa *, og boe der alle sine Livsens Dage, og see det ryge af Skorstenen paa Barboe fra 3die Etage, hvor Bogtrykkeriet skulde være, og skaffe mig hvert Aar en Bogtrykkerdreng til min gamle Alder.

Mangetak for din velvillige Omhu for mine Autorsager. Se til at faae Listen paa Sinclar hid. Den er udkommen og vil gaae godt om blot Subscribenterne faaer, [?] da jeg er vel fornøjet med dit Antal om det saa blot bliver de du havde.

Lev nu vel da gode Engelbreth. Kys din Sophie paa Haanden fra din Ven

Henr. Wergeland.

7. *Til Engelbreth Hald, dengang i Kristiania.*

Eidsvold 1 Febr. 1829.

Du maa endelig skjænke mig den Glæde at see ig her, nærved, hos mig, enten Du reiser til Thrond-em eller ikke. Det er lettere for Dig paa godt Føre glide herop, end for mig. — Jeg har meget at tale ed dig om, Planer, store og smukke etc.

God Fornøjelse i Markedet! — Jeg sidder hjemme, iber paa Skie om Morgenen, læser Hebraisk om For-iiddagen, Græsk om Eftermiddagen, Dogmatik om lvellen, og seenqvels skriver jeg (rigtignok lidt om)agen ogsaa) paa et *opus*,[1]) som gjør mig Hovedet iroget af Tanker og Planer for at faae Forlægger. Din Svogers Boghandling er den eneste næsten, som jeg med Anstændighed kunde contrahere med om et Værk jeg aar anstrænget mig for; men skjøndt de med Munden sige at Sligt bør understøttes, og, at *autor* bør spares for de aandsfortærende Bogtrykker- eg Correctionsfor-retninger, saa handle de gänske anderledes, trække sig forknyttede tilbage, og ere kun for Tydskerne til Profit.

— Kom kjære Ven — lad mig faae snakke med dig. Levvel!

Din

Henr. Wergeland.

[1]) Sandsynligvis „Skabelsen, Mennesket og Messias."

18. Til August Berg.

*

Denne lille Billet har intet andet Værd end som et Vidnesbyrd om hvilke Vaaben man dengang fandt det passende at anvende i den offentlige Polemik. Den kom nemlig en af Modpartiet i Hænde; her sees Ordene „alskens Skrabsammen" at være understregede (med Blyant), og — sex Aar derefter, under Dæmringsfejden, blev disse i et privat Brev henkastede Ord benyttede i trykt Skrift, for at gjøre hans Bestræbelser for Almueoplysningen mistænkelige. Se Henr. W. og hans Samtid S. 265.

*

Eidsvold Præstegaard 11 Oct. 1829.

Har Du, gode Ven, alskens Skrabsammen af Bøger i vort Sprog, hvilket du uden Savn kunde afsee, og din Hylde uden Skam mangle — saa giv mig dem til et Almuebibliothek, jeg vil fundere. Tal med Lerche — han kan tage dem. Faa fat paa nogle hos Nils og gode Venner.

Din

Henr. Wergeland.

Mit Skriverie er grændseløst. Jeg maa af virkelig Armod bruge fundne Convoluter.[1])

[1]) Billetten er nemlig skreven paa en saadan.

19. Til G. H. Magnus.

*

I Anledning af Welhavens (anonyme) Angreb i Digtet „Til Henrik Wergeland,“ Morgenbladet, 15 Aug. 1830. Se „Henr. Verg. og hans Samtid“ S. 86 og ff. Det anførte „prophetiske“ Svar er Begyndelsen af Digtet „Paa en Kirkegaard.“

Min Harpes Sprog
bliver kun en Monolog:
Ingen skatter, Ingen fatter
det for Vaudeville-Latter.

— — —

Nogle læse
kun ved Lys af egen Næse,
eller om de fik
Lampe til i Avindsblik,
ville finde dog, at rette
fæle Feil i Digt som dette
o. s. v.

*

Eidsvold 29 Sept. 1830.

Endskjøndt — *mi Magne!* — du vel helst vilde sidde rolig og tælle Klaskene af de Bask jeg faaer *in publico*, saa vil jeg dog, saasom jeg angrer at have indladt mig specielt med Anonymus, istedetfor at benytte det almindelige Svar til Slige, som findes i „Digte“ 18de Poem 24 Linjer nedad Siden fra Begyndelsen, prøve at røre lidt paa Dig, anmodende Dig, Ven, om at ville i Mrgbldt. gjøre opmærksom paa de Stropher, omtrent saalunde begyndende: „Hr. W—d kunde gjerne, efter Indsenderens Mening, spart sig ethvert Svar mod sin Angriber, da han allerede før *prophetice* har absolveret alle saadanne Karle i en Indledning til 18de Poem

i sine Digte (udgivne hos Lehmann) hvilken Indsenderen ikke vil undlade her at at nedskrive“ o. s. v.

— Da jeg angrer, som sagt, at have dyppet Pen for slig *'s Skyld, saa begriber Du at jeg ikke skjøtter om atter at gjøre det ved en Recit som ovenberørte.

Din
Henr. Wergeland.

---

20. Til G. H. Magnus.

*

Den „indlagte Rulle“ maa som man ser af det følgende, have været en Oversættelse af Parisiennen.

*

Christiania, 6 Dec. 1830.

Gjør mig den Villighed, Ven Magnus, at udføre en Commission, hvormed det haster: gaa endelig uden engang at røge Piben ud, op til Papa Winther og viis ham indlagte Rulle; men lad ham for Alting ikke faae Fingrene i den, før Du enten har Contanter (som Du ikke maa slaae en Skilling af i) eller Beviis. Vil han ikke, saa ymt blot lidt om at Du fluxen skal gaae hen og faae den trykt paa mit eget Forlag — fortæl ham om den umaadelige Nysgjerrighed efter la Parisienne som Publicum lider af, saasom det i Bladene hører og seer Tirader deraf (*Lafayette, la liberté des deux mondes* f. Ex.) fortæl ham at den svenske Oversættelse er af Hjerta — at jeg skal corrigere naar jeg kommer ind om nogle Dage. Gjør Alt dette, saa jeg med Budet

an faa Svar. Gjem Pakken hos Dig, hvis han ikke il, til jeg muligens i 2 Dage kræker ind til Dig. Lad nig blot endelig faae Svar.

Jeg skal fortælle Dig om Stockholm en Klat. Her r intet andet Nyt end at jeg maler Dørstykker i Olie m Dagen, ret kjenne min Tro. Levvel!

Din

Henr. Wergeland.

---

21. Til G. H. Magnus.

*

„Maanedsskriftet“ er J. A. Hielms „Almindeligt norsk Maaedsskrift,“ og den politiske Afhandling „Hvi skrider Mennekeheden saa langsomt frem?“ S. VII S. 423. Om hans (skandiaviske) „*Carmen politicum*“ se „Henr. Wergeland og hans Samtid“ . 55. Digterens Fader skriver herom i et Brev til Presten Tiels Dahl: „Jeg har i Manuskript et højst fantastisk Digt af am, med Titel: *Tria juncta in uno,* som jeg konfiskerede i tockholm, da vi vare der sammen. Det synes at tale for Skaninavisme.“ — At dette forholdt sig saa, er nu ikke vanskeligt t skjønne, efter det Referat, som findes i „Henr. W. og hans amtid“ S. 54, hvormed man kan sammenligne den sammesteds jengivne Artikel af „Folkebladet,“ 8 Nov. 1831. Og en Maaedstid derefter udtalte han ligesaa utvetydig sine politisk-skaninaviske Anskuelser i et Skrift, som senere ved Hr. Professor . K. Daas Godhed er kommet mig tilhænde, nemlig det første og eneste) No. af et projekteret litterært Ugeskrift „Nordlyset.“

I det med hans Navn undertegnede Program, dateret Decemb 1831, heder det, at „den norske Almeenhed vel ret nøiagtige igjennem et fem- til sexdobbelt Echo underrettes om de Begivenheder, som foregaae i en fjernere Kreds udenom den, end i den Kreds, som indringer med Nordsøen, Elben, Østersøen og Kjølen de gothiske Brødrefolk — at idetmindste den mere dannede Deel af den norske Almeenhed kun ugjerne kan vide sig efter Foreningen med Sverrig, ligesaa ubekjendt med det aandelige Liv der, som før denne Begivenhed, og endmere end tilforn med dettes Tilstand i Danmark.“ Bladet var „en Affødning af en Idee, som, ved Tanken om hvor fremmede de trende Gothefolk dog forblive for hverandre, faldt Undertegnede ind, nemlig den, at foranledige Udgivelsen af en Tidende i hvert af de tre Riger, som skulde befatte sig med at udbrede Kundskab om det aandige Liv i de andre tvende,“ og i Overensstemmelse hermed skulde dets væsentlige Indhold blive „Meddelelser i det norske Sprog af de mest udmærkede Afhandlinger, som de fortrinligere svenske og danske Tidender tilbyde.“ „Den dybere mulige politiske Betydning i en saadan Tidende,“ heder det, „lader sig ikke skjule for Nogen, som, med et klart Øie over Norden, i Norges trefarvede Banner har seet det politisk-mysteriøse *tria libera juncta in uno* fra Dovre straalende sænke sig over de adspredte Gother, som for at minde dem om de Forjettelser, der indprægedes dem i samme Sprog, Sæder og Charakter.“ — Grunden til at hans Skandinavisme i de følgende Aar trængtes tilbage under de heftige Frembrud af den norske Særfølelse, hvortil det snart kom og maatte komme, har jeg i det nævnte Skrift søgt at paavise, at det stemmer meget godt med den der fremstillede Opfatning, at han i et af de følgende Breve til Ridderstad, 9de Nov. 1834, da Dæmringsfejden netop holdt paa at bryde løs, da „Patrioter“ og „Danomaner“ stod skarpere end nogensinde imod hinanden, affærdiger den skan-

aviske Ide i de svævende Udtryk: „Politiken har endnu ikke jnet sig til at kalde Aandernes Forening sit Endemaal."

*

Eidsvold Præstegaard, 16 Febr. 1831.

Jeg kan erindre, kjære Ven, at Du engang yttrede gen Ulyst ved det Arbejde eller Bryderie, Maaneds-riftet foraarsagede Dig — jeg finder det ogsaa rime-;t ved Siden af dine mangfoldige Arbeider ellers. — el! jeg er villig til at lette Bryderierne paa mine Skul-e, *posito*, at Gagen er 10 Daler Maaneden el. 9 el. 8; i Misfornøjelsen med Folkebladet No. 3 har gjort mig sten efter at flytte ind til Byen for at holde det inden emme, og da vil jeg flytte ind i en liden sort Hybel g boe som i et Blækhuus.

Mon Maanedsskriftet vil have medfølgende Opsats? eg arbeider paa en original politisk Afhandling dertil, a mit *carmen politicum* (øget til det Dobbelte, saa et vilde udgjort 11 trykte Sider) er confisceret.

Kan Du hos Venner skaffe mig af med nogle Alen perfiint Vadmel — Alen 1 Mk. og 20 Sk.? — Kom er ikke forleden en Slyngel fra Toten med en 60 Alens ulle, som jeg havde bestilt i et 17 Mais Raseri, og padserede afsted med en Forskrivning paa 20 Daler mtrent, som skal løses 12 Marts, under Æres Forta-else. Faaer jeg ikke solgt det paa 12 Alen nær, blier et mit Liigklæde.

Din
Henr. Wergeland.

22. *Til Student Emil Aubert.*

*

Recensionen af „Vidar" findes i Morgenbladet for 1832 No. 266, 296, 315 og 326. „Skilderiet" er Ugebladet „Nyeste Skilderie af Christiania og Stockholm," redigeret af Jørgen Schiwe. 1828 - 1831.

*

Eidsvold, 20 Septbr. 1832.

*** Om et Par Dage har jeg en Recension af Vidar færdig. De senere No. mangler jeg. Jeg maa da (hvor gjerne jeg vilde indtage Alt under et) indskrænke mig til dem jeg har. Der er skam nok af Utøi for min Kam paa den Ase. En Jette, en bustet lodden Jette kan ikke være fuldere af Gnit o. s. v. Bjerregaard foreslaaer mig Istandbringelsen af en planmæssig Modstand mod Danomaniet, *une ligue contre ligue.* Gaa ind i den og skriv. Det maa hagle paa dem fra [100? alle?] Kanter. — Skade, at Skilderiet er p. t. standset. Man har da kun Mbldt. til Fløiflankering, Hjelms Maanedsskrift til Centrekanonade, og Statsborgeren til at skyde med de Sager, som ere forbudte i Folkeretten. Deri maa en Landstorm rykke frem.

Din

Henr. Wergeland.

23. *Til Rektor Holmboe i Bergen.*

*

„Welhavens Bog“ er „Henr. Wergelands Digtekunst og
lemik,“ hvormed Almenheden nu har Anledning til at fornye Be-
endtskabet, gjennem Welhavens „Samlede Skrifter,“ I, S. 13 og ff.

*

Eidsvold Præstegaard, 10de Oct. 1832.

Høitagtede, kjære Holmboe! 5, virkelig femgange
ar jeg æsket Svar af en Pengemand i Christiania,
ieut. * (af Værdie efter eget Skjøn imellem 8 og 10,000),
om jeg Dagen efter min Ankomst selv saae at sende
aa Posthuset Reqvisition til en Lieut. **, Regnskabs-
ører ved Soldatesquen i Bergen, at udbetale Dem for
nig 20 Spd., som ***'s Gage skulde afgive til *; —
Svar, om han har faaet Vished fra Bergen at alt var
gjort som det skulde, har jeg krævet, men Intet faaet.
Nu maa jeg da spørge Dem selv, min gode Nødhjelper
og faste Klippe, om De har faaet de 20, og dernæst
le 5, hvilke * paatog sig at sende omframt? Hvis
kke, da skal De faae dem med samme Post, som han
faaer en Ulykke. Alene ventende efter den militære
Dagdrivers Svar paa et Spørgsmaal, som jeg udtryk-
kelig, ja den ene Gang udtrykkeligere end den anden,
skrev angik en Æressag (hvilket jeg antog maatte vække
Officeren), har jeg opsat at takke Dem og Deres søde,
fortræffelige Kone for den artigste Gjæstmildhed. Jeg
vilde have det i Orden først. Jeg maa vide om det er det.

Vil De hilse Sagen[1]) forbindtligst fra mig, at han,
om han skjøtter om nogle virkeligen udmærkede Insect-

[1]) Overlærer Sagen var en af det bergenske Musæums Stiftere.

og **Ammonshorns-Forsteninger til Museet, kan** lade en bergensisk Fragtfarer paa Christiania hos Regenzportner Olsen afhente en Kasse eller Pacotil, adresseret „Bergens Museum — Overlærer Sagen.“ Proponeer for ham, at Welhavens Bog ligeledes der bør opbevares; thi den er virkeligen en Curiositet, hørende baade mellem Smagens Abnormiteter, Aandsabortus og Forstandsforsteninger; desuden er den jo et bergensk Product.

Fortræffeligt at leve i Kamp, naar man har Neb. Tobak i Ro, Kaffe i Ro; ellers — Pennene flyve! Bægrene bruse! Hesten galloppere under en! Satirer fraade! Seil krænge! høi Rigg og Sjøgang huul! Op og ned! Kan man sige: *sum qui sum*, saa bliver altid dette *ens* ligesaa uryggeligt som den svævende Kahytlanterne eller det i evigt Vaterpas hvilende Kompas midt i Havdøningerne. Jeg har Uvenner; men ogsaa Venner. Jeg tæller Dem, *probissime*, imellem de Sidste, og for 10 Saadanne kjøber jeg ikke Millioner af det andet. — Lad mig fremdeles gjøre det! Erindr mig med Godhed som jeg maa erindre Dem med Erkjendtlighed og saa varme Følelser, at Afstand og høi Agtelse ikke svaler dem. Min venligste og forbindtligste Hilsen til Deres gode og smukke og forstandige Huusengel — Deres bedste Klassiker som Skjønhed, og om jeg ikke tager Feil ogsaa en ægte Romantiker — saa at De besidder Æsthetikens højeste personificerede Ideal. Lev fremdeles lykkelig, gode, brave Holmboe! Intet *dirum fatum* maa forstyrre en Lykke, De med saamegen Ret fortjener at besidde og besidder — og besidde *in æternum!*

Henr. Wergeland.

P. S. Skriver De eller Deres Kone til Findaas, ia beder jeg hilset fra mig. Det er en hjertensgod tvinde Fru V. Jeg kan ikke sige hvor det glædede nig at see hende ved Afskeden paa Dampbaaden kysse ned Taarer sin Tjenestepige, som skulde østerefter. I et Øjeblik gad jeg havt Dorthe Øragers [1]) Hætte paa. Men det var et ypperligt Træk — midt i Elegancen var det, midt imellem snerpede Næser og Munde, der vel kunne kysse en Skjødehund og græde for Piis, men ikke for et plebejisk Medmenneske.

---

24. Til Digteren K. F. Ridderstad.

[Mai 1833, se No. 26.]

Ere Taageformer mine Qvad,
dæmrer Mørket i hver Rad:
glem ei, at Drengeblod banked i Pulsen, saa Fingeren skjalv!
glem ei, jeg malte i Mulmet; thi Stellas
Øine belyste ei Lyren!

[Her følger Digtet „Til Gotheskjalden Ridderstad," se I. S. 227. Nogle Linjer er i denne senere Udgave omdigtede, bl. andet følgende:

Vent dig, Skjald, det samme Øde
o. s. v.
hvis du elsker ei at møde
Tidens Musa, Romantiken,
med dens bløde Flygelspil
og *bonbons* i Fikken, —]

---

[1]) Den omtalte Tjenestepiges.

Jeg har intet andet vedhaanden, Ridderstad, hvilket — som fra mig Selv — kan bære Vidne om, at jeg ikke glemmer den Fornøjelse jeg havde og har af vort momentane Møde. Var Vejen noget kortere, men meget mindre kjedsommelig, saa satte jeg mig paa min lille Norbagge, og lod det Møde ikke blive det Sidste. Se Norge!

Henr. Wergeland.

---

25. *Til Ridderstad.*

Eidsvold, 17 Juli 1833.

Kjære Ven! Jeg veed intet om Du ivaar fik en Sending af nogle Smaasager fra mig, indeholdende „Spaniolen," et Digt. Jeg har formedelst Storthingsefterretninger endnu ikke i Morgenbladet seet min retfærdige *eloge* over „Tidsrunorne;" [1]) men den skal dog komme. Desuagtet ere de, saavidt jeg veed, nær udsolgte, om de ikke alt ere det, hvorefter jeg skal remittere Dig Beløbet naar jeg sender Dig et Bind Digte [2]) som ere under Pressen — nogle af „samma anda."

Udgiv Noget nu og lad mig sørge for det hertillands. Gjør en Reise hid! Men ihvad Du gjør, saa lad den samme Aand leve sig selv liig i Bedrift, som saa glimrende og ægte fremhæver sig i Tidsrunorne. Den

[1]) Trykt i Januar det følgende Aar; se VII, S. 454, „Om den unge svenske Skjald, Ridderstad, Forfatter af „Tidsrunor."

[2]) Digte 2den Ring.

som rører sig i Spaniolen og Cæsaris (Czaris) er den beslægtet — to Vinger af een Ørn, der flyger langsmed Kjølen, blikkende med Angst over Europa, med Gløden mod Øst. Og for alt — om jeg besværer Dig med Commissioner — se disse indlagte — saa tro blot at jeg har store Tanker om Venskab.

Din
Henr. Wergeland.

P. S. En Tale, jeg holdt 17 Mai d. A. for Storthinget og en utallig Folkemasse ved Afsløringen af Krohgs Minde,[1]) tilvandt mig en stor Sejer i Opinionen — en Fortsættelse af den, som Modskriftet mod den welhavenske Kritik forskaffede mig. Det Modskrift har min Fader sendt Dig forlængst. Er det fremkommet?

---

26. *Til Ridderstad.*

Eidsvold Præstegaard, 19 Nov. 1833.

*** Jeg tog ind mine Linier til Dig [i „Digte" 2den Ring] i Mangel af Tid til at skrive en bedre Dedicaz og af Kjærlighed til dem, der skaffede mig dit første Brev. Tid? Ja jeg laae dengang (i Mai) i Christiania og havde med 3 offentlige Taler at gjøre, ved Krohgstøtten, for Højesteret[2]), hvor Kampen varede paa 4de Dag, og Dimispræken. Jeg havde et mageløst Publicum.

[1]) Se VII, S. 382.

[2]) I Gardermosagen.

---

27. *Til Boghandler Hoppe.*

*

„Manuskriptet“ var sandsynligvis til „Norges Historie“ („For Almuen,“ 7de og 8de Hefte), som udkom paa Hoppes Forlag. Den Tegning, hvormed Originalen til dette Brev er prydet, forestiller en Baad paa et Par korte Mejer, med Flag i Agterenden. Traditionen lægger til, at han havde for Skik at salutere med „de nydelige Metalsvingbasser,“ naar han mødte Rejsende paa Landevejen. — Tilhængerne af den saakaldte Atavisme bør forresten knibe sig bag Øret den snurrige Parallel: Bedstefaderen, som brugte Ski til at gaa paa Vandet med, og Sønnesønnen, der kjørte paa Landevejen i en Baad.

*

[Eidsvold, 1834?]

Hermed Mscpt. Her sender jeg, som vedlagt er, — gode Hoppe — en Plan med 16 paa, samt skrev Vikingens Red. til mig forleden at han i T.hjem havde (efter trykte Planer) 40—50. Jeg skulde have 2 Geographier og Do. Grammatikker til. Jeg skulde maaskee tage 12 til af hver; dog med Betingelse, at, om jeg ei blev af med dem, saa kunde de gjenleveres *in statu quo* de modtages. Hver Søndageftermiddag nemlig lærer jeg en 15 confirmerte Bondegutter lidt deraf. De sluge Viisdommen med stor Begjærlighed de vakkre Folk. — Her vil jeg ridse Dem en Slæde jeg har ladet gjøre — en Slædecorvette „Pilen“ med 2 nydelige Metalsvingbasser, Halvdæk til at stikke Fødderne i, Kahyt bag til Pibe, Vad- og Mad-sæk m. fl. Beqvemmeligheder. Dog tør jeg ikke komme til Byen med den.

Torsdag Qvel. Deres

Henr. Wergeland.

28. *Til Boghandler Hoppe.*

[Eidsvold, 1834.]

Overbringeren slamper herop igjen. Altsaa kan med ham følge nogle Ark. De har vel faaet alt M.scriptet til 1814. Jeg har en liden Verdenshistorie [1]) liggende parat paa 2½—3 Ark. De skal have den med evindelig Forlagsret for 10 Spd. og 10—20—30 Expl. Det er det samme — jeg sender hermed Manuscriptet.

Ligesaa — hos Mad. Lehmann trykkes i Budstikken „Om Arbeidsanstalter.“ Jeg forærer Dem Retten til at lade ombryde det til Octav samt en Liste fra Embedsmændene heroppe paa 200 Expl. Hurtig Resolution. Jeg vil kun have en 80 heftede Exempl.

Deres
Henr. Wergeland.

---

29. *Til Ridderstad.*

Eidsvold Præstegaard, 12 Jan. 1834.

Endelig — min kjære Ven Ridderstad — seer jeg mig istand til at kunne oversende Publicationen af de Ord om Dig, [2]) som ere min Overbeviisning aftvungne og saa gjerne givne af mit Venskab. Venskab? — jeg vilde et andet Ord herfor — de Gamles „Fost-

[1]) „Omrids af Heelhistorien“ 1834.

[2]) Den ovenomtalte Anmeldelse af „Tidsrunor.“

brødrelag" helst — for dette kjære og hæderlige Forhold, hvori jeg staaer med Dig. Dog have vi endnu ikke spiist Saltskjepper med hinanden — vort Møde var snelt som et Par Dandsendes, usynbart som to Aanders i Luften — dog føler jeg noget for dig som maa ligne disses i Inderlighed, og mens jeg har 100 Venner jeg helst „råkar" ved Bægret, klinker jeg helst med dig i Ord og Tanke. Alligevel, hvor aandigt-behageligt det er mig at være Skjalden Ridderstads Ven, — jeg maa erkjende, der er formeget forfængeligt deri til at jeg tør negte den Følelse af Glæde sit sedlige Fortrin, hvormed jeg tænker mig Din Godhed, Oprigtighed, Dit Frisind. I disse Henseender er Du min Ven — siden jeg nu engang skrifter for Dig, — som kun tre Andre ere det; og, om man engang vil anatomere mit Hjerte, vil man deri finde et [Korsblad?] med Navnene: Ridderstad — Daae — Heltberg — Latham. (De 2 mellemste Studenter: især den 1ste en storhjertet Republicaner og Universitetets flinkeste og braveste; den Sidste en engelsk *fellow*). Vort Forhold som Skjalde, saavidt jeg tør sige det — nu — det er ejendommeligt; dog maa det kun kaste Glandsen over hiint. Jeg bedrager mig dog ikke selv, naar jeg siger, at jeg, udenfor disse særegne inderlige Forhold, har givet mig af med at bedømme dig som Digter. Jeg indløser et Løfte, dog kun et, der var gjort mig selv. *** [Hoppe] er min Forlægger til en liden Norges Historie (5—7 Ark) 1ste Hefte, som til samme Tid udkommer — det eneste Arbeide jeg kan sige jeg tjener noget paa, da jeg har 10 Sp. Arket. Jeg har meldt Dig, at en Recension forlængst var til Morgenbladet

indleveret; men har jeg sagt Dig, at den var forkommet? Den Du nu har, er en ny, frembragt i nødtvungen Hast. Thi det er ikke, som Du ymter om, at jeg vel i Julen faaer feriere — nu, min gode Latham besøgte mig vel, og vi vare lystige nogle Dage —; men en Proces med en Procurator, jeg har beskyldt for Udsugelser m. m., og som nu stunder til Paadømmelse ved første Instanz efter 4, nei 3 Aars Forløb, har netop siden September plaget mig med de mest sammendyngede og elendigste Forretninger og Skriverier, og vil plage mig ogsaa denne Maaned ud, til jeg har mit Indlæg færdigt til at slænge ind imellem de Thingstude. Da vil jeg feriere; — er det mig muligt, vil jeg gjøre en kort Reise over til England eller Frankrig; dog bliver det vel England, hvorhen Latham vil have mig — og did reise de Fleste af de mange Sjømænd, som byde mig fri Overfart. Imidlertid faaer mine Ansøgninger om Kald (derimellem Alten-Talvig i Finmarken) prøve sin Lykke. Men jeg er compromittert; — gjør man Vanskeligheder, da tænker jeg at hylde Uafhængigheden bedst ved at kaste mig paa Medecinen.

„Digtene“ ere endnu ikke udløste af Fangenskabet [hos Forlæggeren], da jeg, af Misnøje med den liden Afsætning — ihvorvel Subscriptionen herpaa vil dække Omkostningerne — ikke har gjort mig synderlig faderlig Omhu for at faae dem fri. Det Publicum som ynder mine Sager er lidet, men enthusiastisk. Imidlertid finder jeg saameget at dadle ved hvad jeg har skrevet — min Feil er Selvlærlingens Fejen fra Haanden. Men om det, jeg siger kan staae, maa Æschylos' Linjer gjælde:

— Jeg gjerne taler saa
til dem, der mig forstaae.
For Andre er jeg taus.

Maaske giller Du dem for eget Vedkommende, skjøndt mig synes, at Du, høi som Sommerdagen, er ogsaa klar som den.

Lad mig vide — er Kong Birger Magnussøns og hans Brødres Ulykkesfærd behandlet i Sverige? Tag det Emne da til et Sorgspil; jeg skal ogsaa prøve derpaa. Dog har Schillers Fiesko indgivet mig den Tanke at bruge den prosaiske Stil, men endnu mere Hensigten at faae dem paa Skuepladsen d. v. s. paa et Privattheater, for paa det offentlige fordærves vore Øren af en jydsk Bandes Plappr. Du kan troe det er hyggeligt, at høre Hakon Jarl og Sigurd Jorsalafar tale „Københaunsk.“ — Tænk dig som Svensk det samme med Birger af Bjälbo eller Sigersälle Erik.

Naar Du er i Stockholm og gaaer forbi Argus, saa spørg ham om han ei har ubenyttede Artikler fra mig. Brug dem da, som Dig bedst tykkes. Dit Nytaarsimpromptu — nu, Musen velsigne Dig derfor med et Digt, hvorefter Aaret maa nævnes. Jeg er ikke istand at give Dig en Strofe — Thingstudene have stanget Organet ind.

Hvad ønske Dig, som, blot Du skriver,
Klenodier fra Himlen river,
og saaer dem ødselt over Muld?
Hvad Hæder Dig, som hædrer Lande?
Aljordens Skatte tør ei blande
sig mellem dine Strenges Guld.

Din
Henr. Wergeland.

30. Til Ridderstad.

2 April 1834.

Intet hører jeg fra Dig, — ædle Ven Ridderstad! — Intet. Jeg veed ikke om Morgenbladene med Recensionen ere Dig tilhændekomne; ikke om min Norges Historie. Er det fordi jeg endnu ei har sendt dig hvad eg længe har lovet, fra Boghandleren? Nu! han har holdt mig med gode Ord; men denne Dag dette afgaaer, skal jeg atter sende ham en Maning. Han fortalte mig, at efter min Anmeldelse afgik endeel Exemplarer af Beholdningen. Jeg venter, jeg kræver din Mening om Recensionen. Resten af dette Papir vil jeg bruge til at afskrive et Afskedsqvad til Polakkerne her,[1]) med hvilket sendtes dem et Gevær med Sølvplade paa, hvorpaa Ordene: „End er Polen ei forloren.“ Sæt det ind i et svensk Blad.

Din

Henr. Wergeland.

---

31. Til Byfoged Christensen i Stavanger.

*

Der findes Ytringer i dette og flere af de følgende Breve, som tyder paa at de pinagtige Processer baade har optaget mere af hans Tid og gaaet ham mere til Hjerte, end man kan slutte af Fremstillingen i „Hasselnødder.“ I et senere Brev (til Ridderstad) ser man at han saa smaat har tænkt paa at gaa i Landflygtighed til Sverig, og her udtaler han den endnu desperatere Ide at fæste Bo i England — en Flyvegrille, som rimeligvis hans Ven Latham har sat ham i Hovedet.

---

[1]) Ved de landflygtige Polakkers Afrejse. S. I. S. 303.

Eidsvoll, 28 April 1834.

Høitagtede Ven (ellers: velbaarne Herr Byfoged) Christensen.

De er upaatvivlelig meget formaaende i Deres Kreds, idetmindste berettiger Alt Dem til at være det. De rustne Skrivere, Futer o. a. desl. rundtom i Deres Egne ville vist have megen Respect for Deres Anbefaling. Det er om denne jeg anholder for *, om Nogen af deslige Folk skulde behøve En paa Contoret, som de, uden just strax at gjøre til edsvoren Fuldmægtig, kunde anbetroe Domsconciperen osv. og andre juridiske Smørerier. Der er nemlig foregaaen en total Forandring med *, undtagen med hans Forladthed, Armod og andre Ulykker. Jeg har overtydet mig derom. Andre have gjort ligesaa. Jeg fristede ham nys paa selv en Bitter, som en Nyckterhetsselskabspræsident uden Sofisterie kan tage — nei! han var fast. Siden før Juul har han *verbotenus* ikke smagt hvad De veed han før til sit Fordærv svælgede. Han lever som ugageret Lærer hos Bonden *'s Drenge i ** — en ligesaa usikker som ham i nærværende Status uværdig Stilling. Jeg besøgte ham ved Paasketid; han saae ud som før; men mod mine Forsikkringer —

Mennesket skaber sin Skjebne: det modige
Blik imod Fremtiden er den
glimrende Stav, som beskriver
Skjebnen dens Trin —[1])

satte han Fortvivlelsens Filosofie: Intet at haabe, intet at ønske er det Eneste, som kan lykkeliggjøre et Menneske (ja et der er kommet til hans Punct.) Jeg nævnte

[1]) Se I. S. 111.

Dem mellem de Jurister jeg troede kunde virke for ham. Mistro spillede i hans Ansigt; det var hans Glæde, at han dog havde en Ven (men en saa magtesløs) der erindrede ham. Det er ham det tungeste, at han er forglemt. Før har jeg søgt for ham hos Embedsmænd, der averterte i Aviserne efter Penneslikkere og Vriumpeis-Emner; men

— Skuldre de drog
indunder betænksomme Kind.

Gjør hvad De kan, gode Christensen! Red ham! De kjender ham vist — godmodig, flink som Fanden selv i Jura.

Hils Bugge og Dahl fra mig! Træd frem foran Spidsborgerne og Magistraten og feir 17 Mai! Bed Bugge give Gutterne fri den Dag. Jeg tænker at være England nærmere end Norge den Dag — did jeg reiser for at forsøge at bryde mig en Bane, da Fædrelandet maaskee ikke vil bruge mig. Imidlertid inviterer jeg Dem til at møde i Højesteret i Praëmske Sagen, der ventelig først kommer fore naar De er at træffe i Christiania. Da hedder det Sejer eller Død.

De vil, ærede Ven, upaatvivlelig engang blive budt en Orden, men en svensk. Viis det første Exempel paa at en norsk Mand refuserer den, saafremt dens Statuter (p. ex. Vasaordenens) alene betinge Fortjenester af Sverig. Nordstjernen — det kan endda saa være; da den tilhører Videnskabernes almene Republik. I sin Tid offentliggjordes det, at Falsen havde det i Tanke; jomen sa'n —

Gives der mange Slyngler paa Deres Kant? Her er en Velsignelse deraf. De have bemægtiget sig min

Formue, og hvad der er værre, mit Perlehumør eller endeel deraf. Dog blive de neppe muntrere derefter. Der er *Aqva Tofana* i Fraaden af den sidste Latter.

Har De et Landsted? Vaaren er der — reis did — glem Verden — reis did og elsk! I Mai og Juni burde Staten staae stille — alt Embedsliv, al Prosaisme, al Ærgrelse ophøre; men Alle være Haner, Starrer og Spurve. Naar De kroer og fryder Dem paa Deres Tue, saa tænk paa mig, den plukkede Hane (uden Høne), men som endda galer — og nu galer Dem et hjerteligt Levvel.

Deres
Henr. Wergeland.

P. S. Læg [Indlagte] i Posten, om der gives nogen i de barbariske Egne.

---

32. Til Ridderstad.

*

Den Plan, som her omtales, gjaldt en poetisk Kalender for de tre nordiske Riger, som Ridderstad og Wergeland ved denne Tid tænkte paa at udgive. Den kom dog ikke til Udførelse.

*

Eidsvoll, 25 Aug. 1834.

Genom R. Weisberner måste du hafva förlängst hört från mig, dyrbara vän; icke säreget bref, utan underrättelse om hur mycket jag gillade din plan och om hvad jag derföre gjort, nemlig meddelt den til Bjerregaard samt en ung talentfull sjungande vän, Sigurdson, — bondson från Lomb under Dofre — märkande sig

ständigt „Urdsongis.“ Han har fått ros och tadel af samma sorten, dock ingendera så starkt som jag i börjande. Sickra dig om bidrag tör jag från honom, fast jag ännu — mens han fasthållits af sjukdom — intet fått; men om B. tvekar jag. Likså skref jag Weisb. två grundar, huru jag ämnade uppsätta att tillskrifva dig: 1) ett missmod, sedan jag i den tiden (början af Juni) vistades i ett melancholiskt deciderande, [*sic!*] om jag, för den dyra oafhängighetens skull, skulle offra det politiska hat, som lärde neka mig geistlig verksamhet, mitt redan 5åriga theologiska Candidatur, och kasta mig paa medecinen, tagande in till akademien som Student igen, genom 4 herkuliska år bryta mig en ban, der måste gifva mig frihet och bröd, när jag hunnit de 30. Afvundet og misstanken har ätit min morgon; min middag ville jag behålla för mig sjelfve. Tärningen faldt dit. Jag uppbär [?] blott min faders återkomst från Paris, dit han gjort en tour med min syster sedan i Juni. 2) [Forsinkelse af Regnskabet for „Tidsrunor“].

Kemien og Physiken — hjälpvetenskaper i medecinen — har jag lyst at studera vid Upsala. Jag skulle då äfven lära Svenskan; men tror du, bror, til skriftliga uttryckets fullkomlighet? Vore det möjligt — jag ville göra allt för att vistas mitt lif i Sverig. — En upsats om vår literatur ville jag göra allt at få Bjerregaard till, då han vill skrifva den bättre — antingen [*sic!*] min får; jag skall bedja honom.

Din

Henr. Wergeland.

33. *Til Byfoged Christensen i Stavanger.*

Eidsvoll 4 Sept. 1834.

Høistærede Hr. Byfoged Christensen!

For * kan da endnu intet gjøres, ved det jeg endnu intet hører fra Dem. Nu! Hans Stilling er dog noget forbedret, da han er bleven fast Huslærer for **'s Børn. Imidlertid — kan noget gjøres for at faae ham i en juridisk Vei, saa gjør det i Deres Kreds. Maa jeg anbefale dem Indlagte[1]) — enten til velvillig nidkjær Forsorg eller til Fidibusser.

Taler De med C. A. Løwold, saa fortæl ham at jeg studerer Medecin. Juristerne have Intet videre udrettet end at gjøre en Doctor af en Præst.

Deres
Henr. Wergeland.

P. S. Jeg begynder som Student i Christiania strax min Far retournerer fra Paris.

---

34. *Til Ridderstad.*

*

„Den unga samväxtlingen" er den oven omtalte poetiske Kalender. — Ugeskriftet(?) „Heimdal" havde i Anledning af Welhavens Bog om Wergeland og de derved fremkaldte Stridigheder optraadt med skarpe Kritiker over Wergelands Digtning.

*

Eidsvoll 3 October 1834.

Dyrbara broder! Trenne gånger bedjar du „skrif-

[1]) Hefteskrifter for Almuen?

va, svara ändtligen med första posten," sc: om jag ingår som medfadder för den unga samväxtlingen „Svea och Nore." Du har eröfrat mig; jag nekar icke, fast det vill väcka svenska Heimdal til tut och jemmerslåt at se den rysliga Jothunen blotta pannan så näre hans båga. Mere end dette kan jeg heller ikke nu give dig, da jeg staaer midt imellem Kufferter og Reisepargas for at drage ind til Akademiet. Lige siden jeg den 30te September fik dit Brev af 14de har jeg ogsaa været hængesyg, da min Hest nemlig sprang med mig, der var fuldt reiseklædt, i Vormenelven fra Færgen. Vi forsvandt i Dybet. Jeg vendte da hjem fra en offentlig Fest jeg havde foranstaltet „til Fædrenes Minde." Talen jeg da holdt fra en Høi fra Borgerkrigenes Tid[1]) tilligemed Sangene skal Du faae, naar jeg fra Christiania, efter Conferenz med Bjerregaard o. fl. har nærmere besvaret dit Brev, som jeg derfor tager med mig. Du skal i denne Maaned faae Bidrag. Ikke Reiseskizzer, men Skizzer, ɔ: Tegninger, Udkast. Jeg skriver ellers lidet Poesi nu, da mit Sind staaer til den brydsomme Bane jeg vælger. Ha, Ven! Stormen kom stærk — 5 fagerttegnede Seil (mine 5 Candidataar) fore splintrede fra Masten — men se! jeg gjør en Vending og skjærper endda haanende de Seil jeg har tilbage. — Jeg deeltager ikke engang i den Trætte som i Kjøbenhavnsposten er bleven ført *pro & contra me.* Welhaven har der været ude og melder iblandt andet, at „han paa anden Haand er bleven underrettet om at jeg selv da han angreb mig søgte den svenske Heimdall i et

[1]) Se VII. S. 392.

Brev om Undsætning, som jeg nu kaster Vrag paa."[1]) Sagen er at jeg dengang — ukjendt med Heimdalls Charakteer og Sind mod mig — da Welhavens Angreb var blevet noget rygtbart, tilsendte dette Blads Redactør en Skrivelse dette berørende, hvori — om ret erindres — var indlagt en polemisk Artikel.

Der skal — men ei af mig — blive lagt skyndsom Haand paa Afhandlingen om den norske Literatur. Du vil selv finde at jeg ikke kan skrive den. Vil Du intet skrive over Cronhjelm[s?] over Lindeqvist? Ekstrøm har i Morgenbladet skrevet paa svensk et Qvad over Cronhjelm — men ei meget poetisk. Dog bedre end det norske som sednere saaes der. Mig har han beæret med et Digt, som ikke er ueffent. Lader Du trykke Planer til Unionskalenderen, saa send hid. Jeg skal da publicere den i vore Tidender og aabne Subscription. Jag ud alt vekt og maaneskinsagtigt deraf. Lad Censuren være terroristisk.

Nu til Kufferterne og Ragerierne igjen!

Din

Henr. Wergeland.

---

35. *Til Ridderstad.*

Christiania, 9de Nov. 1834.

Trofaste Ven — Broder Ridderstad!

Min Tilstaaelse om at indgaae som Medredacter af Kalenderen maa Du for en Maaned siden have faaet.

[1]) Se Welhavens Samlede Skrifter, I. S. 170.

Jeg skrev deri, at jeg stod paa Indreisen til Christiania for at paabegynde det medecinske Studium — et langt Rum, men i hvis Perspectiv staaer Uafhængighed af Magt og Naade. Jeg havde ei været her længe, før jeg hos de to poetiske Forfattere, jeg ansaae [dueligst?] nemlig Bjerregaard og Urdsongis, søgte Bistand; men mager blev den. Bjerregaard har ganske holdt op at skrive, og mellem sine Acter (han er Stiftsoverretsassessor) var han ei at bevæge til at skrive den Literaturafhandling, Du saameget attraaer. Jeg kunde vel befatte mig med en Deel af vor Literatur; men jeg venter Du indseer, at den poetiske Deel ei lod sig afhandle af mig, og da vilde mit Arbeide ei blive noget Helt og mangle noget — uundværligt. Af øvrige Bidrag har jeg kun hidtil faaet hvad Du seer herindlagt. Mit nye Studium har saa aldeles optaget min Tid, at jeg selv intet nu leverer med denne Sendelse. Jeg har maattet afbryde et Poem, som jeg begyndte paa Eidsvoll og emnede Kalenderen. Imidlertid har Du selv antydet, at Kalenderen, i overhængende Brist paa norske Bidrag, kunde optage enkelte af mine forhen udgivne, og foreslaaer jeg da „Spaniolen“ og „til Norges Flag;“ til hvilken en svensk Baron Roxendorff, god Musikus, nu sætter Musik. Den skal nemlig afsynges ved en Fest „til Forfædrenes Minde,“ som paa Thorsdag (Dagen for Slaget ved Graaholmen) skal, efter min Anstiftelse, feires i Studentersamfundet. Salen draperes med norske Flag — Rigsvaabenet straaler i Hallens Ende — Tale holdes af mig — Artillerimusiken ledsager Nationalsangene — Repræsentanten Advocat Hjelm udbringer Minniskaalen i et gammelt Drikkehorn

eller en Sølvpocal osv. Af medfølgende Tale seer Du, at jeg lod samme Fest (for at give Nationalaanden, den nikkende, et Stød i Siden) feire i Eidsvoll.

Titelen paa Kalenderen? Den har ikke behaget. Men nu Hovedet i Blød! „Fostbrødrene?“ „Bifrost?“ „Gjallarhornet?“

Vælg! find op! Bjerregaard er enig med mig i at „Svea och (og) Nore (Nora) ikke duger, og endnu mindre nôget der tyder paa Scandinavien. Politiken har endnu ikke høinet sig til at kalde Aandernes Forening sit Endemaal. Det Navn er derfor forhadt. Du vil finde et der ikke støder, fast det maa blive mindre betydningsfuldt. Meld mig det saa, og jeg skal svare „genast, genast.“

Jeg er villig til at levere et Sørgespil „Hinduen“[1]) 4 Ark trykt stort — som mit Bidrag til Kalenderen. Gaaer det an? Under Alt — bliver det Alvor, skal jeg ogsaa tage den ophængte Harpe ned for Alvor.

Klokken er 9 Mandag Morgen — Prosectoren kommer — Posten gaaer.

Din
Henr. Wergeland.

---

36. Til Ridderstad.

Christiania 25 Marz 1835.

Altforlænge, Broder Ridderstad! har det været stilt mellem os. Men sandelig, ikke blot da jeg læste som

[1]) „Den indiske Cholera?“

Medicus om Magnetismen, hvorledes det skulde staae i Menneskets Magt, ved at fixere Tankerne paa en Fraværende, at vække ham til aandig Correspondenz, sendte jeg mine Tanker til Dig. De og min Samtale, enten med din Landsmand Ekstrøm (gjennem hvem dette atter gaaer) eller med dem af mine, som kjende dine Tidsrunor, have ofte gjældt Dig, og jeg har fornummet noget i mig, der forsikkrede mig om at Venskabet mellem os ikke domineres af Postgangen. Dog er det godt og nyttigt, tørhænde for Flere end os, saafremt vor Forbindelse bærer de Frugter, den kan og bør bære for det Almindelige, om vi ikke vænne os til en Taushed, der, ved at skille vore Kræfter, kan lamme dem, om den end ingen Indflydelse har paa vore Følelser for hinanden.

Min Ven! Jeg skylder dog at nævne, men hurtigen, hvad der har gjort mig til din Skyldner i Brevvejen. Det er: mit nye Studium gjør Beslag paa min allermeste Tid, og, er jeg kommen vel hjem fra Collegierne, generes jeg ofte af Besøg, saa kun faae Stunder ere mine. Jeg har dernæst ikke kunnet faae Bidrag af Andre til vor Kalender, og har kun sjelden følt et Kald til at forfatte, som jeg har suspenderet, fordi jeg har en Pult fuld af flere, dog fordetmeste ikke fuldtfærdige Arbeider, som jeg ikke seer Udvei til at faae under Pressen. Sligt gjør ikke en ung Forfatter godt. Tillige har den literære Feide betræffende et landsforrædersk, danomant, aandløst Skrivt, „Norges Dæmring“ af min gamle Uven Welhaven beskjæftiget mig, især da dets Forsvarere forsøgte at frelse Stymperen ved at forsøge paa alle Maader at føre Krigen over paa mit Terrain.

Da denne Feide vel neppe er dig ganske ubekjendt, interesserer dig maaskee at vide, at et „Forsvar for Norge og Critik over det berygtede Skandskrivt Norges Dæmring“ udkommer (8 Ark stort) fra min Fader i disse Dage. Du skal faae det Ugesdag efter dette. Publicum er meget spændt derefter. Jeg kan aldeles paalideligt sige dig, at der imellem alle oplyste og velsindede Folk er kun een Mening om Skrivtets Usselhed, fast man siger at det har sine Forsvarere imellem Noblessen, især da mellem dennes corrumperede Damer. At det har vundet det imellem Danmarks Smaapoeter og Redactører, kunde man vente. Har Du ei læst Skrivtet, kan Du vist faae det hos Bataljonspred. Ekdahl i Stockholm; og lad mig da vide det Indtryk det har gjort paa dig. Hos Ekdahl kan du vist ogsaa faae laant „Papegøjen,“ en dramatisk Satire (paa Titelen „et Fastelavnsriis af Siful Sifadda“) som jeg udgav mod Danomaniet sidst Februar. [Her følger en Beretning om at den Boghandler, som spiller en Hovedrolle i Farcen, selv tilbød sig at forlægge den, for 12 Spd. Arket, samt om den „Commentær over Papegøjen,“ Wergeland paa hans Forlangende forfattede.] Da det kom til Stykket, vilde han ei trykke den, hvorfor jeg skrev ham en for ham selv, og afsatte den første Commentær for 10 Spd. til. Saaledes lever jeg formelig af disse Tvistigheder eller rettere af Dumheden hos Modpartiet. Farcen har været af stor Virkning for den Sag, jeg af inderlig Overbeviisning og støttende mig til alle redelige Landsmænd, der ligesaavel hade en aandig som en politisk Afhængighed, holder for den gode og utabelige.

Den Fare, vi staae i fra dansk Side, er opdaget; men at vi fra svensk ogsaa tilføjes voldsomme Attentater, lægger Overflyttelsen af det norske Vaaben i det svenske alt for klart og til sørgelige Ahnelser hos Enhver, der er Foreningens sande Ven, for Dagen. Dit redelige Hjerte vil ligesaavel som mit fyldes med Forbandelser over de Enkelte, der have foretaget sig et saa voldsomt Skridt. Endnu ere Gemytterne for oprørte i Norge til at vide paa hvad Maade denne høist alvorlige Sag maa tages: enten ved en almindelig Adresse eller ved en formelig Protest fra Storthinget.

Hvad vore *privatissima* betræffer, da glem ei det Vigtigste: Kalenderen. Den vil under Omstændigheder, der true at forvandle Foreningen til et blot politisk, aands- og kjerlighedsløst Baand, maaskee gjøre sin Nytte som Heftplasteret over det gabende Saar. Det er ikke nødvendigt, at den udkommer til Nytaar; men før og naarsomhelst. Kunde ikke Titelen være „Foreningen — Samling af svenske og norske Arbeider“ eller noget „dylikt?“ Annonceer Planen, og det snart. Der behøves Tid at løbe paa. Din Wildheim maa du sende mig, ligesaa hvad Andet du har udgivet eller har Afskrivt at afsee af. Din „En Jättekung jag o. s. v.“ optages i en Studentersangbog, som jeg er sat til at faae udgiven af Studentersamfundet; den og „Farvel Welika;“ men gid vi havde flere af din højsindede og højhjertede, liberale Muse! Taler eller skriver Du L. Hjerta til, da søg at interessere ham for vor Samplan. Jeg vil det, naar jeg svarer paa et høist behageligt Brev, jeg har faaet fra ham. Dog bytter jeg det ikke for et af dine eller for det jeg venter.

Din
Henr. Wergeland.

37. *Til Digterens Forlovede.*

5 Aug. [1838].

Blomsterbreve.

To røde Nelliker . .	Skjøndt min Kjærlighed tiltager,
To hvide Nelliker . .	voxer min Tungsindighed.
En blomstløs Rosenqvist	Min Kjærlighed er glædeløs.
Lyngqvist	Jeg er forbandet.
Blaaklokke	Jeg ahner i min Fantasie
Valmue	Vanvid eller
Græsstraae	Døden.

*

[1838].

Blaaklokke	Er det blot en fager Drøm,
Bringebær	at Du vil skjænke mig det Sødeste Du ejer:
Rosenknop	din jomfruelige Kjærlighed?
Verbena	Min Lykke beruser mig.
Kløver	Gud vil velsigne
Kartoffelblomst . . .	nøisomme Hjerter.
Aster	Og jeg vil bevare min Kjærlighed til den sildigste Alder.

*

Blaabærblomst (Slaaer næsten aldrig feil)	Jeg lover ikke meget, men det, jeg lover, skal jeg holde.
Qvist med Bærret .	Her har Du mig som jeg er.
Jordbærblomst . . .	Du skal snart lære at kjende mig bedre.

Qvist med Bærret .	Er Du nu fornøjet med mig?
Tyttebærblomst . . .	O hvor min Fattigdom smerter mig!
Qvist med Bærret .	Tro mig, vi skulle have Bryllup inden Juul, saa fattige vi ere.
Tejebær:	Skjøn Jomfru, din Brudekrands er færdig, naar Du behager.

---

38. Til Digterens Forlovede.

*

De i det følgende gjengivne Breve, et knapt Udvalg blandt mange, til Digterens Forlovede (og Hustru), skrevne under hendes Ophold i Eidsvold til forskjellige Tider, har nødvendigvis maattet meddeles i meget forkortet Skikkelse.[1]) De er alle smukt og klart prægede af det inderlige Forhold, som kaster et saa velgjørende Lys over Digterens sidste Leveaar; men det følger netop af Forholdets Inderlighed, at meget her maa unddrages Offentligheden.

*

Kristiania, 10 Dec. [1838].

*** Du er mig god nok som Du er, min hulde forstandige Kjæreste; men hvad Dannelse Du — vel at mærke uden at tabe din Naturlighed og at blive affecteret — kan erhverve, er naturligviis Gevinst for din Aand og vil skaffe baade dig Selv og mig som din Mand mange Glæder i det Tilkommende, NB just ikke

[1]) Kun et (No. 39) er fuldstændig gjengivet.

i Himlen mener jeg, men i det Liv, vi skulle føre sammen Hjerte ved Hjerte, og da især, om det bliver imellem Mennesker, der just ikke ere vore Aandslige.

Jeg vil da med den Oprigtighed, jeg skylder Dig, sige Dig, at den første Betingelse for at skrive smukke Breve (som en Marquise de Sevigné og Rahel v. Ense) har Du allerede, nemlig en naiv, letbevægelig, ugenert Aand, der ikke slæber sig stivt hengjennem Linjerne, men afpræger sig let med enhver Bøjning i Tankegangen. Vittighed mangler Du heller ikke, troer jeg, men jeg gjør ikke synderlig af den hos Piger. ***

Her har * siddet og tøvet mig en heel Time bort, saa jeg neppe har fem Minutter tilbage, om jeg vil have dette afsted idag. Jeg tilgiver ham det for hans Godhjertigheds Skyld.

I Løverdags var jeg hjemme om Aftenen, hvor jeg læste i min Marryat — om Søndag Formiddag kom Tydskeren Fein [1]) til mig efter en 7 Dages Overreise fra London til Drøbak. Han har 18 Kister med forskjellige Sager med sig, sin Formue, og vil saa nedsætte sig her. Sig Far og Moer, at han seer rask og veltilmode ud. Han har i Sommer været i Skotland, England, paa Helgoland, og 1 à 2 Nætter skjult i Hamburg.

Kongen er i Torsdags reist fra Stockholm. Vor Skjebne er i hans Haand, idetmindste om vi skulle forenes snart og paa Landet. Hvor det bliver — bliver jeg din lykkelige, lyksalige

Henrik.

[1]) En i den Tid bekjendt politisk Flygtning.

39. Til Digterens Forlovede.

Eidsvold Præstegaard, Nytaarsdags Morgen 1839.

Amalie, min Elskede!

Det Aar, hvori Du gav mig dit Hjerte, tilhører nu kun Erindringen; et begynder, der ligeledes skal forsvinde, men idet det forsvinder, overtyde os om, at vor Kjærlighed ikke tilhører Aarene, men Evigheden. Lader os idag udvexle denne Tro med hinanden! Det er vore Gaver, en aandig Ring imellem vore Sjele.

Ja, min Amalie Sofie, som har min Sjels Højagtelse og mit Hjertes hele Kjærlighed, Forsikkringen om at Du stedse vil besidde disse under Aarenes Flugt, er min Gave til Dig idag, saa simpelt fremsat som her, forat Du des før maa troe det. Og Du gjør det!

Bevar dette Papir imellem vor Kjærligheds Erindringer. Jeg skal ikke blues, om Du viser mig det paa min sidste Dag.

Din
Henrik.

---

40. Til J. R. Krogness i Throndhjem.

*

Den her med * betegnede er den samme ulykkelige, for hvem W. i Brevene til Byfoged Christensen (Se S. 96 og 100) søgte en fast Stilling.

*

Christiania, 10 Juli 1839.

Gode Ven! Disse Linjer først for at vise, at jeg ikke har glemt Dig, dernæst for at anmode Dig om

at forhøre Dig hos [?] om der i hans Boglade er nogen af mine Bøger ham engang tilsendt, hvorfor jeg da venter Opgjør og Tilbagesendelse af det Usolgte. Hos Andersen troer jeg intet er af saadant.

Igaaraftes kom Sivertson op til mig paa en af de første eller den første Udvandring af Hospitalet, hvorifra han nu tænker at flytte. Han vilde ikke blive, hvorom jeg anmodede ham, da jeg feirede netop min Kones Geburtsdag med et Bal — et complet. Men hør nu Pøbelens extravagante Galanteri! Inden jeg veed Ordet af det fyre de 4 gevaltige Svingbasser af udenfor mine Vinduer. Jeg blev bange for Politiet, da Klokken var 2 om Natten og det smaldt som Brandskud, og gik ud med en Flaske Punsch og Brandy for at faae dem væk; men inden kort gik den anden Salve værre end den første, og jeg lod dem saa sejle sin egen Sjø for Politiet. Alt gik dog af iro, og da jeg saae ud, stod 2 Vægtere mellem de paa mine Damer, min Blomsterillumination etc. gloende. Af Sangere vare Schmuckert, Staal, Haslund og Glückstad. Efterat have kysset den smukkeste Jomfru (og der var adskillige) og fæstet en Rose paa hendes Barm med min Brystnaal (som naturligviis bliver siddende der) kom jeg tilro Kl. 4, og sidder nu atter her paa Bibliotheket, hvor jeg længes efter throndhjemsk Sild, throndhjemsk Aqvavit og throndhjemske Venner, hvorimellem Du.

Din
Henr. Wergeland.

P. S. Foss's Skaal blev drukken som „i Mangel af bedre" den bedste Mand i Norge, og **'s som ubetinget den største Tøvebøtte i Norge. — * har

ɜg hentet ind til at redigere Fædrelandsvennen, hvoraf
t Nr. udkom i Lørdags. Han kom i jammerlig Status,
ıen er nu ret peen Mand. [?] Boer hos Risum, tarvelig.
nteresseer Dig for Bladet.

---

41. Til J. R. Krogness.

Christiania, 1 Aug. 1839.

Kjære Ven!

Saa beskjæftiget som jeg er, nemlig med Udarbeidelsen af en almindelig Kulturhistorie,[1]) der koster Læsning af meget, og Tænkning, samt af hvad Du vil see af Indlagte, der anbefales paa det Bedste, maa Du kke forundre Dig over at jeg benytter Universitetsbibliothekets Tid i en Stund, der er tilovers, og Lapper saaledes som de her haves vedhaanden. *** Sivertson har for 9 Spd. maanedlig alt i Huset paa en Løkke ved Galgeberg hos Kjøbmand Voxen, i hvilket afsondrede Logis han arbeider paa Constitutionshistorien og paa et udvidet Religionstoleranceforslag, som skal frem paa Thinget, alt efter de Ideer der findes i „Hartkorn" Morgenbladet, hvilket Sivertson har skrevet.[2])

Fra Bang har jeg modtaget et bebreidende Brev for Pengene fra Kongen, som jeg ei vil besvare — vidste han hvad jeg arbeider og vil arbeide for dem!

Og nu levvel, gode Ven, og skriv snart til Din

Henr. Wergeland.

[1]) Se VII. S. 534. „Historiens Resultat."
[2]) Se Mrgbl. 25 Juli 1839. Till.

P. S. 9de Juli var min Kones Geburtsdag; da havde jeg Bal — 3 Musikanter. Dog herom har jeg meldt Dig. Du seer heraf hvad stille Leben jeg fører, naar saadant gjør Epoche.

---

42. Til Ridderstad.

*

Der findes i dette og et Par af de følgende Breve (til Ridderstad og Frederika Bremer) uvilkaarlige Frembrud af den Stemning, som jevnlig maa have grebet vor Digter i denne Tid, da han paa Grund af sit Forhold til Karl Johan var „Gjenstand for alle Partiers Mistanke" — en Stemning, der har havt en ganske anden Bitterhed, end det Mismod, som man af tidligere Breve ser „Thingstudene" til sine Tider kunde sætte ham i. Det er Følelsen af at han ikke længer havde noget Publikum. Den naaede, som det synes, sit højeste under Fejden med Norges dengang maaske populæreste Mand, L. K. Daa („Ve dig, Skjald, det er din Død, synger du derhjemme") og i ganske naturlig Sammenhæng dermed staar den Trang til en større Læsekreds, som tydelig udtaler sig i de Breve til J. L. Heiberg, der er meddelte i „Henr. Wergeland og hans Samtid," S. 205 og ff. Ogsaa i et af de her meddelte slaar han paa noget lignende, og det er tydeligvis denne samme Følelse af „at være Poet og dog ikke kunne være det," (se Brevet til Fr. Bremer) som har drevet ham til med en som det synes næsten feberagtig Iver at kaste sig over historiske Studier (Kulturhistorien, Norges Konstitutionshistorie o. fl.) — Men det bør udtrykkelig fremhæves her, at alle disse Ytringer af en dyb Misstemning ligeoverfor hans Digterkald udelukkende skriver

sig fra det Tidsrum, da Fejden i Anledning af Pensionen rasede som værst, at de staar paa det nærmeste, og udelukkende, i Sammenhæng med det forbigaaende Omslag i Opinionen, som foregik efterat han havde modtaget den kongelige Understøttelse. Da den store Almenhed først havde faaet Øjnene op for at han havde handlet i god Tro, da vendte ogsaa den gjensidige Tillid tilbage, og om end en bitter Følelse fra hin Splittelsens Tid en enkelt Gang bryder frem som Smerten i et Ar (som i Digtet „Fra Sygelejet"), saa vidner dog hele hans følgende Digtning om at han snart atter gjenvandt Troen paa sit Kald, og paa det Folk, han dog elskede over alt andet i Verden.

*

Christiania 30 Aug. 1839.

Kjære, gamle Ven!

Mit prosaiske Svar paa din poetiske Hilsen vil jeg troe Du forlængst har modtaget. Men hvorfor skal vore gjensidige Meddelelser bruge hele Aar? og saa er det dog blevet. Her er nu en Leilighed med Storthingscoureren, som maaskee kan træffe dig eller din nuværende Addresse, da han er Officeer, og jeg benytter Leiligheden til at skrive til mine to kjæreste svenske Venner, Dig og Gustaf Hjerta, der for Maaneder siden erindrede mig med et Brev.

Da jeg haaber Tendenzen af Stockholmsfareren etc. siden mit Sidste saa tydeliggjort for Dig, at vort Venskab intet Skaar har lidt, vil jeg sætte Dig ind i mit Liv, som det nu er. Min sidste politiske Idræt er et vidtløftigt Toleranceforslag til Forandring i Grundlovens Banlysning af Israels Børn, affattet i en Aand, som noksom viser, at jeg ikke har forandret mig fordi jeg ikke var vanvittig nok og slet nok mod min fattige

Brud til, saa hadet jeg var af vore Omnipotenzer, at afslaae Kongens frivillige Tilbud af et Gratiale paa 200 Spd. i 2 Aar med Tilsagn om da at kunne vente Befordring. Mit Poem „Kongens Ankomst“ havde stemt ham personlig gunstig for mig, og jeg havde været ansat i et lidet Kald, om den Omstændighed, at jeg en Aften fornøjede mig hos Officeren i Kongevagten med et Glas Punsch og Guitarspil sammen med nogle Preussere, og hvoraf Wedel skabte næsten et Regicidattentat, ikke var indtruffen under mit Supplicatur. Mange have tilladt sig endnu mere støjende Besøg; men jeg kunde ikke gjøre det. Man skreg over Letsindighed; Kongen sagde: „*tout perdu!*“ Ingen tænkte paa, at man kan brække Benet paa Stuegulvet. Kongen, som havde besluttet at gjøre Noget for mig, tilbød mig da Ommeldte, som jeg modtog mod Forpligtelse at udgive Skrivter for Almuen, hvilket jeg redeligen har gjort og gjør. Dette Tilbud satte mig istand til at ægte min Pige, og siden 27 April er jeg da gift, og hvorledes, vil Du see af hoslagte, [1]) som vel er skrevet i Frierdagene, men hvoraf jeg ikke vil have en Linje ændret.

Jeg er fordybet i Præparatorier til en Kulturhistorie, som jeg, om Arbeidet lykkes, maaskee vil holde Forelæsninger over. Om du har seet mit svenske Poem over Wallin (Morgenbladet) vil du ogsaa have seet, at her er et qvalfuldt Helvede for Poeten.

„Din hand har hvilat på min hjessa.
Den lagerlös då er berömd.
Du signadt mig. Det var en messa,
som kunne frälsa en fordömd.

---

[1]) „Poesier?“ Se II. S. 12 og ff.

Nu kall den på min panna bäfve!
Den brinner af en smärta, ty
inom den dör (Nationen lefve!)
hvar enda dag en poesie.“ etc.

Er det rigtigt? Ingen har hjulpet mig, ikke en Lexicon engang. Et broderligt Haandslag (Bibliothekklokken slaaer) fra

Din trofast hengivne Ven
Henr. Wergeland.

P. S. Faaer Norge og Europa stort Nyt fra Sverig over Juul? Russen tør være for occuperet for at kunne tale et Ord med. Fostbrødrene kunne komme til at stikke Sværd i Jord og blande Blod sammen, før man tænker. Men det er slet, hvad her fortælles, at Kongen selv maa dele, ja faae Broderparten af Forbittrelsen mod Ministeriet. Her er han overordentlig populær.

---

43. Til Digterens Hustru.

Kristiania 20 Nov. [1839] Kl. 5¼ Morgen.

Min kjære, kjære Amalie!

Dersom Du finder tre Blyantskors etsteds paa dette Brev, saa er min Udnævnelse til Rigsarkivar kommen igaaraftes, og Du dermed til bestalter Frue. Alle forsikkre og gratulere i de sidste Dage. Selv den Constitutionelles Korrektør og Oversætter kom ind derfor paa Bibliotheket iforgaars, da han havde det fra Fougstad, at Udnævnelsen alt var skeet.

Hos dine Forældre var jeg i Søndags for at fortælle om Reisen efter dit Brev. Fra Capt. Olsen fik

jeg gjennem din Moder til Foræring en stor spansk Sukkermelon, hvoraf jeg har sendt Moer det Halve tilligemed et Græskar. Idag skal jeg til at sylte. Jeg vækkes om Morgenen af kurrende Duer, hvoraf jeg igaar kjøbte to, som jeg har i et Buur her i Kammeret. Jeg har uafbrudt været hjemme siden du reiste; men har kanskee paa Søndag et Bostonparti. Dog det er sandt, hos * har jeg maattet spille en Aften, men uden synderlig at more mig. De vare saa ærgerlige paa „Dramatikken“ fordi de altid maatte dandse med hinanden, at de have besluttet aldrig at gaae der.

Men nu, kjæreste Amalie, om din Tilbagekomst, hvorefter jeg ret alvorlig længes? Og strax maa du da sige, hvor jeg skal hente dig.

Din elskende
Henrik.

---

44. Til Digterens Hustru.

Kristiania, Lørdag Morgen [21 Nov.? 1839].

Kjæreste Amalie!

\+ + + + + + + +

Din kjærlige
Henrik.

P. S. Mit Brev, sendt med Posten igaar, har vel naaet dig, hvori du vil finde disse Korses Betydning.

Imorgen maa jeg ret savne dig, da jeg maa diske op — jeg tænker med Oxebryst, Ost og Portviin.

Nu er du med Gud og Æren unge Fru Wergeland.

Din
Henr.

---

45. *Til Ridderstad.*

Eidsvold 5 Jan. 1840.

Ædle, trofaste Ven!

Næst de Glæder, som en lykkelig Kjærlighed har bragt mig, veed jeg Intet, som har glædet mig meer i det gamle Decennium, end det Vidnesbyrd om et helligt Sjelevenskab, jeg modtog i dit Brev netop som jeg stod paa Julefarten hid hjem. Idag, Dagen før min Indreise til Christiania, har jeg benyttet den større Samling, som jeg har kunnet finde i min Faders Hylder af Hvad jeg har skrevet, end jeg er i Besiddelse af, til, efter dit velvillige Ønske, at levere Dig hoslagte Notater betræffende min Forfattervirksomhed. Naar jeg kommer til Christiania skal jeg søge sammen Hvad jeg kan finde og tilstille Dig det ad bedste Vei, jeg kan opdage — saavidt jeg nu troer ved Deponeren i Lundqvists Boghandel, hvor Du da kan lade spørge efter en 14 Dage efterat dette er Dig ihændekommet.

Jeg har bragt min Amalie din og din Kones saa venlige Hilsen. Hun har Hjerte til at forstaae hvorledes Vi kunde blive Venner i Liv og Død ved første Møde, og forener sin Gjenhilsen med den, jeg sender Dig og Den, der gjør Dig lykkelig, af mit fuldeste Hjerte. Da hun kjender til, at jeg er mere ligegyldig, end ret er, med Breve, maatte hun vel forstaae, at noget Ualmindeligt sysselsatte mig, da hun under Indpakningen fandt mig liggende paa Knæ foran den aabne Kuffert, læsende dit Brev ved Lyset paa Stolen, mellem Strømper og Linned, ikke reisende mig, ikke svarende før jeg havde det fuldt tillivs. — Jeg erindrer

ikke hvor udførlig jeg har været i Beretningen om min „Forandring,“ men det maa jeg dog vel have sagt Dig, at jeg ikke søgte Andet hos min Viv end Godhed, Forstand og Tække; og jeg føler en Triumf over at Enhver troer med mig, at jeg har fundet det. Men jeg forlanger, at Du skal være udførligere om dit Huslige, beskrive mig din Huustro, sende mig et Par af de Poesier til Hende, som vist ikke ere udeblevne, hendes og dit Barns Navn, fortælle mig hvor Du boer, i hvad Stilling etc. Intet betræffende Dig vil være mig uden høj Interesse; jo nærmere din Personlighed des mere — Jeg er vis paa at nogle af dine Arbeider, navnlig dine sidste Poesier, vilde finde Afsætning her, hvorfor din Boghandler burde hidsende nogle; for Länstidningen haaber jeg at skulle kunne gjøre saameget, at den bliver holdt af Morgenbladet og Athenæet. I det Første lader jeg indrykke en Opsats efter dit Opgivende, saasnart jeg kommer til Byen.

Jeg maa antage, at et vidtløftigere Brev til Dig, indeholdende Forklaringer over Stockholmsfareren, Flyvebladet etc., efter at jeg havde modtaget dine Tids- og Krigsbilder, er forkommet. Men tag for dem min ærlige Erklæring om, at dersom nogen Normand ærer din Nation, da er det jeg; men det Uvæsen af krybende Supplicanter, at omgaae den konstitutionelle Autoritet, ved en Stockholmsfart, hvorpaa man derinde sætter al for høj Priis, fortjente vel en offentlig Misbilligelse. At den Normand, som maaskee føler varmest og heftigst, blev det Individ, som ved Storthingets Opløsning i 1836 tog Bladet fra Munden i den Mening, at en Gjerning, som den Løvenskjold havde

tilladt sig, kun kunde skee under Norges Unionsforhold, og ikke om det ikke leed under en fremmed overvægtig Indflydelse, var vel ogsaa temmelig „naturgemäss.“ I Besiddelse af en sekelhævdet Nationalære, er det vel ikke saa let for Svensker at forstaae, om en Normand ønsker at see sin nye og ringere dog ubeskaaret i sin Ringhed, og hvorledes han troer ikke at kunne være paastaaelig nok i det Kapitel. Man begynder, og medrette, at mistvivle om Energien og Retsindigheden hos de i Unionssagen Delegerede. Man hører Intet til deres Foretagender, og Frygten for de svenske Medlemmers større Slughed og Uvilje mod Koncessioner — uden hvilke Unionen falder ved den første Leilighed af nogen Betydenhed — er ikke aftaget ved denne Hemmelighedsfuldhed. Ligesom Ingen i Norge kan være eller existere som Illiberal i den Bemærkelse som andetsteds, ere Alle fanatiske med Hensyn til de Fordringer, Norge har paa Lighed i udvortes Repræsentation o. s. v.

De to sidste Farcer, jeg lod udgaae i November,[1]) havde en rivende Afsætning, og have havt den Nytte for mig, at mine — virkelig mistroiske — Landsmænd have lært, at jeg ikke har solgt min Pen for den Understøttelse, jeg, paa Tilbud, ikke paa Ansøgning, og under Forlovelsesforhold har modtaget af H. M. Tilbudte uden Forpligtelse, imodtog jeg dem mod at betale dem ved Oplysningsarbeider, og det har jeg hidtil løst ved en Læsebog for Almuen, en til Asylernes Bedste udgiven liden Bog, en Sangsamling med Fortale for Sjømænd, og nu ved Udgivelsen af et Blad „For Fattigmand“ eller for Arbeidsklassen — et Foretagende,

[1]) „Kringla“ og „Den Konstitutionelle.“

som har Fremgang, og som overtyder de Mange, som troede mig hensat i et uværdigt Afhængighedsforhold, om at jeg i Philanthropisme som i Andet aldrig har været andet end mig selv liig. Den Constitutionelles Insinuationer for at berøve mig Kongens Understøttelse have i den Henseende været mig af megen Nytte. Jeg troer idetmindste Selv, at jeg har faaet tilbage det Meste af en Popularitet, jeg aldrig har søgt, men besiddet, og mistet endeel af fordi Menneskene maale En efter deres egen Tommestok. Den kan komme til at blive brugt. Jeg ahner større Ting fra Sverig, end Du lader til at vente. Naar havde en Rev. slige Forløbere?

„Hvad gjør du nu?" I flere Maaneder beskjæftiger Forelæsninger over Kulturhistorien mig. [1]) Det er en økonomisk Operation for en Deel. En Prøveforelæsning i Studentersamfundet løb vel af; men spør's nu om Saamange af det store Publikum tegne sig, at jeg kan staae mig paa at fortsætte et Arbeide, der er saameget mere anstrengende, som jeg maa qvæle Drivten til at give de Poesier Liv, som idelig og altid skyde sig frem som vildt Kjød fra Dybden af mit Væsen. Min Anerkjendelse er ellers i betydeligt Fremskridende (en Englænder Laing deler den endog med den Enthusiasme at han oversætter af mig) og dertil vil da din i Morgenbladet oversatte Eosartikel ikke bidrage lidet. — Bladet var sendt Morgenbladet af mig før Du var saa god at sende mig det. — Men har Du Materialier nok? Jeg gad vide hvad du har af mig; og lad mig vide det. Jeg veed da hvad du mangler. Erkjendende hvorhen min Extemporalmaneer ofte har ført mig, brænder jeg

[1]) Se det ovennævnte „Historiens Resultat."

af Utaalmodighed efter at kunne udgive mine Arbeider i en kritisk Samling. Jeg har bogstavelig [extemporeret ?] [1]) flere endog betydeligere Arbeider — de fleste af Farcerne, den indiske Cholera, Hytten o. s. v.

Jeg kaldes bort. Før mit Næste skal jeg nærmere see efter om noget Væsentligt i dit Brev, hvorpaa Du kunde ønske Svar, er forbigaaet. Til da det broderligste Levvel fra din hengivneste Ven

Henr. Wergeland.

---

46. Til Frederika Bremer.

*

Den „hædrende Kommission," som omtales i Begyndelsen af Brevet, er, som man ser af det følgende, en Anmodning om at skaffe Materialier til en Skisse af det norske Folkeliv i By og Bygd. Af Frederika Bremers samme Aar udgivne Novelle „Strid och Frid, eller några Scener i Norge," sees ogsaa, at norske Skrifter — Vers og Prosa — har været flittig benyttede. — Ytringerne om vort Folks Armod paa Sange kan ikke overraske, naar man erindrer, at denne Side af Folkelivet dengang var saagodtsom et *terra incognita.* Den første Samling af Folkeviser som fortjener at nævnes, Jørgen Moes „Samling af Sange, Folkeviser og Stev i norske Almuedialecter", var netop ved denne Tid under Pressen, og det maa være denne der sigtes til ved den „Visesamling," som nedenfor omtales. At forresten Wergeland, som maaske mere end nogen anden Byboer havde færdets blandt Folket, dog maa tilstaa sit Ubekjendtskab

[1]) Det halve af Ordet er udfaldet, og af den anden Halvdel er Bogstaverne e m p o r sandsynlige.

til Folkedigtningen, er en ny Bestyrkelse (om en saadan behøves) paa at hans „Norskhed" ikke var af en æsthetisk eller romantisk, men af en praktisk og filanthropisk Natur. — „Veslelars" var skreven i 1832, eller tidligere, da Digteren under sit Ophold i Bergen dette Aar omtalte den for Rektor Holmboe som forkommen. „Sortkridttegningerne" blev skrevne i „Folkebladet" 1833; han udgav dem „paa ny restaurerede" i Christianssandsposten, 1841. Se VIII S. 315 o. ff.

*

Christiania 4/6 Februar 1840.

De har skaffet mig en overraskende Glæde, som jeg vil være Dem mere erkjendtlig for, end jeg kan lægge for Dagen ved at udføre Deres hædrende Kommission, saa godt som De nu vil see jeg har udført den d. e. saa godt som jeg hidtil har kunnet. Bibliotheket kan nemlig indeholde Mere, som kan falde i Deres Plan — ahner jeg ret, vil De vælge en norsk Situation for Deres nydelige Pensel? — og jeg skal ikke forsømme at have Øinene med mig i Hylderne hvorsomhelst jeg kan opdage Noget, jeg troer kan være Dem tjenligt. Selv har jeg ikke været frugtbar paa Tegninger af vort Folkeliv; nogle Skizzer i Sortkridt — virkelig ogsaa kaldte Sortkridttegninger — i et undergaaet Blad tør jeg ikke nævne; men om jeg var i Besiddelse af et Manuscript „Veslelars," men som er forkommet, vilde jeg sende Dem det. Derimod troer jeg at burde henlede Deres Opmærksomhed paa M. C. Hansens Noveller, der virkelig skildrer især Kjøbstadlivet ret træffende omtrent fra vore og de næstforegaaende Tider. Men skulde jeg af Deres Ønske at erholde medfølgende „Engelstoft om Qvindens Kaar i den ældre

Tid," turde slutte, at det er denne, De især skjænker Deres Opmærksomhed (skjøndt jeg af Deres Yttringer maa troe det er den levende og friske) da glem ikke Runestenen, som bærer Indskrivten: „her hviler den smukkeste Pige paa Hadeland!" Ja, en Runesteen med denne Indskrivt; — mig synes der ligger en heel Roman i den alene. I den alene? Ja man har ikke mere at holde sig til, og dog synes den at være nok, — riigholdig som to udrevne Ord af en Bibeltext. Man kan sætte denne Indskrivt imod alle dem, som have urgeret saa over det Delicate, Ultraromantiske i Frithjofs Elskov. De gode grundlærde Prosaister betænke ikke med al sin historiske Lærdom, at det er en af de første Lærdomme, Historien indgiver, at Menneskene ere sig altid lige, at Hjertet ogsaa har sit Geni, ligesaa ædelt og uopnaaeligt i sine Udtryk, uden Hensyn til Differenzer af Aar eller Aartusinder, som Menneskeaanden, der har fremstillet sig i det graa Olds Homer ligesaa æsthetisk-reen i Udtrykket som hos hvilketsomhelst andet Geni i senere Dage. Den Naturnødvendighed, hvorefter Bladet runder eller spidser sin Oval, eller Kilden nedstrømmer i Skjønhedslinier, er ikke mere tvingende end den, som har ladet en Elsker paa Halfdan hin Svartes Tid eller Aarhundreder før riste sin Elskede saa skjønt et Minde. Eller kanskee det hele lille Kongedømme gjorde det? Det er ialfald skeet med Appel til „almänna opinionen." — Jeg har snakket om min Steen — som om jeg sad hos Dem ved Lampen eller ude paa en smuk Plet, og ret kunde være fortrolig med Dem; men da jeg saae den, gjorde den Indtryk paa mig som en Drøm, jeg kun kunde huske Enden paa;

den var omgroet med vilde Roser, og det gjorde ogsaa Indtryk paa mig. Bonden — det var paa Gaarden Dyna paa Hadeland — vidste hvad disse Træk betød, og det gjorde mere Indtryk paa mig dette levende Sagn, denne Skjønhedens Udødelighed, end da jeg nogle Miil borte hørte det bekræftet hos en Kundskabsmand, og senere saae det i Bøger. Hun maa have været meget smuk. Saa nær tilbage mod Gothestammernes caucasiske Udspring, enten et Ideal af disses rene Menneskeform, blaaøjet men blond (Circassierindernes Typus endnu) eller maaskee af Celternes, det ravnsorte Haar med de mørkeblaae Øine — denne sjeldne Komplexion, som endnu træffes oftest i Høiskotland, og stundom i Spanien? Hun var da en Jothunqvinde, og hendes Skjønhed havde et Folkehad at betvinge. Destobedre. En Gothe havde det Mod at elske denne Dæmoniske — saa maatte kun forekomme ham, det mørke Folks Datter — og at sørge over hende og at kræve alle Norges Slægter og Tider til Vidne derpaa. — Blot nu Stenen ikke er brugt til Grundvold under et Fjøs eller et Brændeviinsbrænderi. Det er Tidens Aand. Men hvad seer jeg! min Steen er ogsaa væltet over paa denne Side. Nu faaer jeg lade den ligge — Alvorligt. —

Men det er ogsaa Tidens Aand, at Sagn og Sange døe paa dens tobaksrygende og theedrikkende Læber. Og — der kommer ingen nye istedet, især ingen nye nationale, ingen Ballader, ingen Sange af Sorg eller Glæde. Da jeg var heftigere politisk troede jeg, at det antydede en indre Misfornøjelse. Det frapperede, at „det lykkelige“ norske Folk ikke sang, at Skoven stod grøn, men at Fuglene ikke sang. Jeg troede, at det

ølte sig ikke saa lykkeligt endda, og at det nok vidste ıvor Skoen trykkede. Jeg troer vel ogsaa endnu, at Norge, sat i større Rapport til sin gamle Glands, vilde være sangrigere. Det sang ogsaa under Forhaabningsaarene 1808—14, men siden tier det, paanær de reglementerede Nationalsange, som man dog endnu maa bruge Bøger til for at faae til at gaae. Ultrapatrioten Henr. W. vil ikke paatage sig at synge nogen tilende. Det var som om Fuglene begyndte at synge saasnart Dagene bare bleve lidt længere og det dryppede lidt af Grenene, men at de saa have fundet, at ingen Sommer kom, og saa taug og endnu tie af Forskrækkelse. Men imod disse traurige Gisninger stille sig lysere Erfaringer. Jeg fandt, at det er Slaverne, Serber, Russer etc., som synge. De trøste sig dermed som Buurfuglene; og for mig, der troede mit Folk sygt i sit Hjerte, og kun havde fundet liden Beroligelse i at Yankeerne, de republicanske, men egoistiske Yankeer, heller ikke synge, var dette en Trøst. Jeg ræsonnerede mig til, at Folket havde formeget at bestille til at synge, og saaledes blev jeg nogenlunde tilfreds med min Utilfredshed. Dog — oprigtigt — den er som gammel Tandpine: har man engang havt den, saa værker det ved Erindringen derom — jeg kan ikke forsone mig med at et lykkeligt Folk ikke skal synge og være poetiskt i sit hele indre Liv, i sine Barnestuer, Brudestuer, Julestuer, Spindestuer, ved Væven, Sliulen, Plougen og Seilet. Men Flere lade til at have følt, at det ikke er saa, siden man nu iler med at fange de døende Sagn og Viser, som dog ere tusinde Gange mere indtagende paa en gammel Kjærrings eller en Brudepiges eller en liden rødblommet

Gjentunges Mund end i et Skillingmagazins Stereotyper eller i en „elegant“, med en lang Fortale om Eventyrets og Folkesangens Natur udstyret Sagn- og Sangsamling.

Jeg mener ikke med mine Veklager, at Folkesangen ganske er død; men man maa tilfjelds for at finde den, og da maa man forstaae Sproget, og det gjør man i Almindelighed ikke. Normændene have mere end andre Folk to Sprog, som kun vanskelig trænge ind i hinanden: Skriftsproget, det fordanskede, som Folket tvinges at lære for Religionens Skyld,[1]) og som det forkaster, saasnart Tvangen er forbi, og aldrig taler og allermindst synger i, og Talesproget, hvori de Dannede ikke trænge saavidt ind, at de kunne berige eller forskjønne dets Mundsveirsliteratur, eller endog kun redde dets levende Sange for de Degenerationer, de ere undergaaede og undergaae. Der var en Normand, fød under Dovre, Edvard Storm, og ligeledes en Stockfleth, som forstod at hente disse Alpens Gemser ned, men nu faaer man lade dem løbe. I en Samling, jeg beklager ikke at kunne sende Dem, „Hallagers norske Ordsamling“ findes nogle heldige Forsøg af disse Digtere; et af dem „Heimatkomsten“ falder ganske i Deres Ønske ved den naive Skildring af Huuslivet, som den giver. En Hansson skal ogsaa have vovet sig op paa Sæterne, forstaaet og beriget deres Sange. Men over Folkesangen saaledes som jeg kjender den, nemlig for-

[1]) I en „Sevel Blochs Reiseiagttagelser, Kbhvn. 1808, som jeg, efter Gjennemsyn, dog ikke finder værd at sende, staaer: „I søndre Gudbrandsdalen synes Almuemandens Sprog mindre forstaaeligt, og de forstaae det danske Sprog, der prædikes her, neppe saa godt, som i den nordre Deel af Gudbrandsdalen.“

aavidt den klinger i et forstaaeligt Tungemaal, d. e. oget nær i Skrivtsproget, saadan som den lyder i Bylmuens og nærmest Omboendes Mund, troer jeg at unne klage ligesaameget som over Naturen af de Sange, om afvexle i et kortvarigt Modeliv inden de saakaldte lannede Klasser. Disse tilgjængelige Folkesange ere lette i Form og Gehalt, uden Indflydelse paa Livsarakteren, uden Betydning for dennes Beskuer.

Men — Materien voxer mig under Haanden. Jeg aaer i Korthed sige Dem, at jeg — og det er sagt ned Smerte — ikke tør love Dem synderligt Bidrag il Folkets Karakteristik af dets Sange. Det synger i det Hele ikke, dets egentlige Sange i dets eget Tungemaal ere saa ubekjendte som Gaelic,[?] og dets igjennem Skriftsproget indympede ere slette og udartede. Jeg har anstrengt mig for at bekjæmpe dette ved at erstatte et i Secler næsten bedrivtløst Folks Mangel paa Text ved at balladisere noget af dets ældste Historie;[1]) men uden synderlige Følger. Danmark med sin Masse af kunstgjorte Viser, der alle beile til Folkets Gunst, men kun leve i Maanedsskrivterne, viser noksom, at en bedre Periode for Folkesangen maa komme af sig selv. Og jeg troer paa Menneskehedens evige Selvforyngen, og at Norge, naar det faaer bygget og ryddet fra sig, og bliver gammelt i det Nye, vil igjen blive besøgt af sine blaaklædte Huldrer med Langeleiken i Hænderne. Saa seer Folkesangens Muse ud. — O, hvad siger jeg! mit Folk har ikke Poesi nu, og i dette Øjeblik (det er Marked) toner en Halling fra Gaden, fra en omvandrende Spillemand i Skindbuxer og hvid Kufte.

1) Se I. S. 162 og ff.

Denne ejendommelige, vilde, rørende Musik er vor Nationalpoesi. Hvortil behøves Ord, naar ingen Normand, ihvor denationaliseret han end kan være, kan høre den uden med den Vexel af hjemlige Vemodsfølelser, af Lidenskaber, af Erindringssyner fra Landets og Folkelivets Inderste, som saa kjendeligt har bevæget disse musikalske Naturgeniers Sjele idet de bøjede Hovedet over den metalstrengede Hardangerfele og overlode sig til Indskydelserne. Der er samme Alf i Ole Bulls og den berygtede „Malicerknuds“ Violin og Kompositioner. Den Første rører Enthusiasmen stærkest, naar han lader den Sidstes forunderlige Toner — Tonen i hans Toner — klinge igjennem. I en Roman fra nyere, ikke nyeste, Tider, vilde denne Karakteer være fortræffelig. Han skal have været den mest gudsforgaaene Krop, men hans Halling- og Polskdands-Kompositioner ere af en beundringsværdig Genialitet. De have det tilfælleds med Dynastenen, at de meddele Indtrykket af en fortalt Begivenhed, hvis Details ikke ville blive klare.

Men skulde — De vil erindre at jeg har vedgaaet min Incompetenz til at dømme om vor Fjeldpoesi, paa hvis Tilvær og Væsen jeg ikke mere tør sværge end paa Aandernes, men som jeg dog ligesaavist troer — skulde en saa malende Musik være uden en ligesaa riig Folkepoesi? Nei, jeg troer den er til, men, som sagt, paa Høiderne og i Aftagende inden sine Sprogskranker, og at disse ikke ere lette at trænge igjennem, synes mig viser sig noksom af at nu have saamange 100 Præster færdets inde i Dalene siden Vi bleve frie og alt Nationalt fik sin rette Værdi igjen, uden at have

enten samlet eller berettet noget om Folkesangen derinde. Og dog har der været mange poetiske Dilettanter imellem dem, som syntes skabte til et saadant Hverv. Men Kjærligheden maa drive dette. Alt hvad vi kan opvise af saadanne Foretagender er Fayes Sagn, et Rygte om at Præsten Wolff skal have samlet nogle fra Thelemarken („Fjeldstuen") og en Samling af „Dialektsange" (saa har man opgivet mig dens smagløse Titel) som nu skal være under Arbeide. En Skjald maatte gjennemvandre Norge forat opdage dem; men da maatte han ikke ligge i Præstegaardene. Kommer jeg paa Landet, skal jeg udrette noget. Ved et Tilfælde har jeg engang fremmanet en af disse Sange igjen. For nogle Aar siden hørte jeg en Søn af en Fjeldpræst i Studentersamfundet, legende paa en Violin, og qvinkelere en Melodi, der tiltalte mig saa at jeg sprang op, spurgte: „hvad F— er det du spiller der? Om igjen? Hvor har du den fra? Syng om du kan!" Og han kunde et Par Vers — jeg gjorde Laget opmærksom paa dem, og man lærte dem paastedet, og Visen blev Favorit først for Studenterne, og nu er den forlængst imellem Almuen igjen. Men hvor høit boede den ikke? og hvor gammel og udbredt i gamle Dage. Studenten havde den fra Opdal, og da jeg kom hjem, kjendte min Fa'r den fra sin Barndomsegn ved Sognefjordens Munding. Det er en ung Pige, som beklager sit Fald: „Ifjor gjett' æ Gjeita ti djupasta Dalom, o. s. v." Jeg har skrevet til den Melodi en Ballade om en Bondeoprører imod det danske Tyranni imod Slutningen af forrige Aarhundrede, som jeg nu seer Adlersparre har

indtaget i sine Samlinger,[1]) uagtet jeg, opbragt over hans [Angreb paa] Anckarsvärd, strax reklamerede igjennem hans Bekjendte en Mag. doc. Tham.

Jeg bliver Dem for lang. Jeg skal sende Dem hiin under Pressen værende Visesamling eftersom den arkeviis forlader samme.

Engageret af en Kielerboghandling til at forfatte en „den norske Konstitutions Historie" er jeg ligeledes beskjæftiget med at sætte mig ind i mit Folks Karakteer og Hu (Lynne) i den Tid, dette Værk fik sin Tilblivelse. Men det er en Stemning udenfor dets naturlige, Avisefterretninger, ikke Sagn, Proclamationer, Decreter og Krigssange af modernt Tilsnit, ikke Folkeviser, jeg har at støve efter. De Sange, Soldaten digtede paa sin Bivouac (og der ere saadanne) ere ikke opbevarede. Malicerknud (eller Maliserknud? af Malis ɔ: Milits, ikke af Malice, skjøndt det Sidste ogsaa er rimeligt) componerede der og i — Slaveriet. Mon ikke En eller Anden — en gammel Militær i Deres Egn — skulde kunne give Dem nogle Omrids af denne originale Karakteer. Jeg skal søge at sende Dem nogle af hans Kompositioner.

De vil finde en Liste over de Bøger, jeg har udtaget. Det er ilde, at M. C. Hansen har selv laant herfra sin „Huusven;" men mon den ikke skulde kunne faaes fra Moss eller fra et Lejebibliothek i Fredriksstad? Der er en Fortælling, „den mechlenborgske Familie," hvortil jeg har givet ham Sujettet, der giver mange gode Træk af den conditionerede og Kaxe-Klassens Liv

[1]) „Den norske Almuestalsmand." (Chr. Lofthuus). Se Udvalgte Skrifter, S. 101.

paa Landet. Tre interessante Tidspunkter for en Novelle vilde være enten den for Bernt Ankers o. Fl.s Machinationer med Gustav d. 3die (Hansen har noget herom) eller Christian Augusts Tider, da der conspireredes til en Løsrivelse fra Danmark, eller Hoelernes Conspiration i 1818 imod vor Konstitution. Men med det Sujet er det for tidligt, og Deres uskyldige Muse forfølger ikke saadanne [Traditioner?]

Med de bedste Forsætter om engang at holde op, har jeg vendt Bladet om, og jeg har endnu ikke sagt Dem hvor høit jeg skatter Dem. Har De fundet, at min Genius har et Hjerte, da maa den vel elske det ømme og blide, som slaaer i Deres. Og den gjør det, Frederikke Bremer!

Jeg hoslægger hvad af mine Sager, jeg har vedhaanden. De vil modtage dem, ikke som en Erkjendtlighed fordi de smigrer mig (og Deres Dom gjør det, eller rettere den opløfter mig) men som en Erindring om at vi engang mødtes sammen. De vil i alt træffe synlige Flygtigheds Spor, og det er ogsaa — paanær Barnemordersken og Spaniolen — bogstavelig extemporeret paa Lapper af den heterogeneste Beskaffenhed; men lade Gud mig engang iværksætte Samletudgaven af hvad jeg har skrevet! Skabelsen, Mennesket og Messias vil især trænge til Filen. Det er Støbegods, en Kolos, som endnu ikke er bleven afpudset, — ikke engang Sandet af Formen; men siden vil man have ondt for at klyve op til den for at faae det gjort. Min egen Geist maa endnu engang omsvæve den og feje den reen med Slaget af sine Vinger. Den har mange Gange slaaet sit Hjerte af Qval over at være Poet og dog ikke at

kunne være det. Utallige Poesier faae intet Tilvær. Ethvert sundt Øjeblik afføder en. Men jeg maa jage Ideerne bort som Slanger, der skyde mig over Vejen, qvæle dem som Vandstraaler, der springe [ ], og som dog ikke alle kunne tæmmes. Det Sprog jeg skriver i [læses?] ikke af vor Millions eller halvanden Millions ⅛ Deel. Men var jeg en Englænder eller en Tydsker eller, i Mangel af dette, da en Svenske. Jeg havde da et Publikum og Frederikke Bremer var min Landsmandinde.

Det hjerteligste Levvel først og fremst og saa Bevidnelsen om min Høiagtelse og uindskrænkede Tjenstvillighed fra Deres

Henr. Wergeland.

---

47. *Til Ridderstad.*

*

Hermed Farcerne „Kringla“ og „Den Constitutionelle.“

*

Christiania, 26 Marz 1840.

I denne Stund modtager jeg No. 3 af Stockholms Länstidning. Min Ven, min Fostbroder lever og virker, det er nu vist; men om han har faaet mit lange Julebrev og nok et skyndsommere Do. fra mig for en 14 Dage siden, det er uvist. Noget fra Dig har jeg ikke seet siden det med Eos i, og jeg har stærk Mistanke om at Ulykken atter har været ude at gaae

imellem os med sine Delineationer. — Tager jeg feil naar jeg troer at kjende Dig igjen i „Sværdet i vore Dage,“ som jeg har oversat og tænker at sende til Christianssandsposten, der iblandt andet indeholder saamange velskrevne Artikler om det danske Hof, at jeg med næste Post vil foreslaae Redactionen at bytte Tidender med Dig. Den kan være Dig til Nytte maaskee. — Her:

„Fæst ei din Glæde ved Sværdet blot.
Nu kan det gjerne i Balgen sove.
En anden Retning har Verden faa't:
Medborgerdannelse, Fred og Love.

Skal endnu engang min Harpe, Bro'r,
om Sværdet tone paa Feldt og Vove,
da er det altid, ja altid, for
Medborgerdannelse, Fred og Love.

Kun Spørgsmaalstegn er nu Sværdet ved
Diplomatikens Diskurs ved Hove;
men Udraabstegnet det bliver med
Medborgerdannelse, Fred og Love.

Hver Sag har fundet en Forsvarsgrund
fra Arildsdage, i Uroldsskove;
men Sværdet mener i denne Stund
Medborgerdannelse, Fred og Love.

Kun saa det ejer endnu sit Værd —
— en Sang for det tør jeg endnu vove.
Tænk altid paa, naar du dra'r dit Sværd,
Medborgerdannelse, Fred og Love!

Jeg har angivet Dig i Christianssandsposten som Forfatter.

Hermed de to polemiske Farcer, jeg udsendte i Høst, den ene mod en taabelig opblæst Retning i Sel-

skabslivet, hvortil en Votering i et Selskab gav Anledning; den anden mod *, der har tirret mig i den Constitutionelle. — Mit Blad for Arbeidsmanden, som Du skal faae snart, faaer et stort Publicum — alene i Christianssand 410 Subscribenter. Jeg udgiver det gratis, eller rettere, som jeg har erklæret i Tidenderne, som en partiel Afbetaling af min Gjæld til Kongen. — *Vale! intime vale!* Den Blomme, som ligger indeni mellem de to Torne, er voxet i Norge for din Kone, til hvem den gjemmer en Hilsen. — Jeg venter. —

Din

Henr. Wergeland.

P. S. Med dette Brev afgaaer et til Kongen om et Præstekald. Faaer jeg det jeg vil, sender jeg Gigh efter dig til Carlstad.

---

48. *Til Frederika Bremer.*

Kristiania, 27 April 1840.

Jeg modtager i dette Øjeblik Deres højtskattede Present[1]) og Deres venlige Linjer, bedste Demoiselle Bremer, med Glæde og —Undseelse. Endnu stikker Deres forrige Brev paa Notabenestedet i min Pult til først og fortrinsviis Besvarelse; men hør nu min Undskyldning: „Jan van Huysums Blomsterstykke,“ hvoraf De vil have seet et Par Brudstykker,[2]) er bleven til noget Helt, saa lidet det er, og jeg har vovet at kalde det en Buket til Fredrika Bremer — en Komposition, „der vel er

[1]) En Sølv-Vase.

[2]) I Morgenbladet.

ndgivet af Beskuelsens henrykte Øjeblik, men dog for attig til ikke at trænge til nogen Overbærelse for at urde hedde en Buket til den genifulde Malerinde, som har valgt Menneskehjertets og Livets endnu finere Blomter, end van Huysums, til Gjenstande for sin nydelige Pensel." Dette lille Arbeide vilde jeg nu oversende med mit Svar, men den eneste Presse, der havde typografiske Forziringer nok for mit Øjemed, bliver først edig i disse Dage. Mit historiske Arbeide, hvorunder eg stønner som Atlas, har ogsaa kun tilladt mig i enkelte halve Søndagsmorgentimer at overlade mig til den behageligste af alle Nydelser, at forsøge Gjengivelsen af en vakt Skjønhedsfølelse. Men De vil have Taalmodighed, som De har Godhed for mig. Min hele Korrespondance er i *désordre.* Maaskee vil det være mig muligt ved samme Leilighed at kunne sende nogle af hine Sortkridttegninger. Samtidig som den Musikus, der var i Besiddelse af de nationale Kompositioner, var bleven anmodet om at skaffe mig dem i Afskrivt, var han sat i Virksomhed — om jeg ikke misforstod ham — for Grevinde Sommerhjelm gjennem en Student Dahlin. Med denne eller næste Post skal dog Arbeidsmanden komme, som De har værdiget Deres Opmærksomhed.

Men hvad skriver jeg her uden i hver Linje at røbe hvor dissiperet jeg har været og er. Men jeg skal tage mig betalt, naar jeg faaer arbeidet mig ud af denne ægyptiske Trældom. Og det er for vore forrige Ægyptere, for de Danske,[1]) jeg træller i disse vel-

[1]) I den Forstand, at Arbeidet skal tjene til at vække dem. [Det var nemlig, som man ser af et foregaaende Brev, oprindelig

signede Solskinsdage, da jeg maa anvende saameget Vold paa mig selv, for ikke at følge en af de mange uvilkaarlige Indskydelser og gribe et af de Themaer, der stundom komme frem af sig selv i min Sjels Overflade som Dybets Chimærer under den solbestraalte Havflade, visende sig som sorte ubestemte Omrids af en Form, der pirrer Fantasien og Nysgjerrigheden.

Klokken ringer 5; det er Ægypternes til Arbeide. Jeg har netop iaften at skildre Kristian Frederiks første Landstigning paa Hvaløerne efter en Overfart paa en Fiskerbaad, i Matrosforklædning. Velan Prinds! den Begyndelse passer godt til det hele Eventyr. Jeg vil forsøge fordi jeg maa, da jeg nu engang er inde i det. Derfor — Farvel Skaldinna! Clios Marmorkulde lægger sig om alle de venlige og erkjendtlige Følelser, hvormed Deres Deeltagelse og Godhed erindres af

Henr. Wergeland.

---

49. Til Frederika Bremer.

Kristiania, 6 Aug. 1840.

Alt siden flere Maaneder staaer jeg i den uforsvarligste Gjeld til Dem, højtskattede Fredrika Bremer, som jeg ikke kan forlade mig naar jeg seer tilbage udover disse mange Sommeraftener, som nu siden Deres

---

bestemt til at udkomme i Kiel. I et Brev fra W. til Forlæggeren, meddelt i Morgenbladet 28 Febr. 1840, heder det: „Foretagendet er paabegyndt med det inderlige Ønske, at det maa blive et velsignelsesrigt Historiens Sædekorn, et Sædekorn for en god Sag, fra en god Höst, i en god Bund.“]

næstsidste og sidste dyrebare Linjer ligge bag mig som visnede Blomster, som slaaet Hø, hvis Flor erindres med angerblandet[1]) Vemod. Men der er heller ikke en Stodder, som vil have et Tiggerbrev udfærdiget eller honoreret, eller en Enke, som vil have noget Lignende paa Papiret eller noget Raad og Trøst, uden de skulle til mig. Der staae de ved Lysthuusdøren allerbedst jeg troer mig i Eensomhed; en Kat har ikke kunnet liste sig sagtere frem; og saa er enten en Poesi eller et godt Forsæt spoleret. Og saadant et var ogsaa den behagelige Forpligtelse, at betale min Brevgjeld til den herlige Aand, min er saa lykkelig at være kommen i Meddelelse og Forbindelse med.

Under disse skyldfulde Omstændigheder (thi jeg k u n d e dog have brudt overtvert med besøgende Klienter og Venner, der virkelig beskatte min Tid formeget) har Deres Silfverskål været tung at bære indtil nu, da jeg iværksætter mit længe nærede Forsæt at takke Dem for dette og Deres andre udmærkede Beviser paa en Godhed, der paaskjønnes med inderlig Taknemmelighed, som den største Hæder, der nogensinde er og vil kunne blive mig beviist. Jeg har indtil nu seet Gløder paa mit Hoved, naar jeg gjenspeiledes af dens gyldne Dyb. Iaften har jeg fyldt den med Blomster, som en Anonym — jeg vil, som jeg i en Poesi i Morgenbladet[2]) forleden har antaget, haabe en Qvinde[3])

[1]) Over at man ikke har benyttet Sommeren nok. Det gjør man sjelden.

[2]) [„Til Den, Buketten kom fra“ S. II. 141].

[3]) Efter halve Oplysninger en gammel Kone. Det var godt, jeg ogsaa tænkte paa den Mulighed i Versene.

— gjentagende har sendt mig; jeg har sat den for mi og taget Deres Breve frem, og sidder nu her fora tale med min ædle Velynderinde saalænge et forvent Besøg af et Par qvindelige Bekjendte fra Landet v tilstede mig det. Gid Natten kom før dem! Jeg ha nemlig besluttet fra i Aften af, saalænge disse lumr og stille Sommeraftener vare, at sysle ved Lampe fo aabne Lysthuusdøre, overskyggede af en Portal af Frugt-træer. Det vil maaskee give det italienske Drama,[1]) jeg arbeider paa, noget sydlandsk, skjøndt jeg frygter den Spænding, jeg kommer i ved Natarbeide. Men vore Sommere ere saa korte, og August er Afskeds-maaneden, og iaften vil jeg idetmindste udsætte mig for en Tilstand imellem Søvn og Vaagen, hvori jeg grangiveligen seer og taler med Dem og hører Fredrika Bremers Navn og en Inscription om hende til Silfver-skålen af de Blomsters Sylfer, som nu bade sig i den. Den prangede saaledes første Gang ved et Maaltid, hvor Mauritz Hansen og Bjerregaard vare mine eneste Gjæster.

Lampen er kommen, og viser mig at jeg ogsaa har taget Deres Trälinna[2]) med her ud i Haven. Nu, Stunden er ganske Digterindens — det De i høi Maade er i dette fantasirige Arbeide, hvorfor De ogsaa være paa det inderligste takket. Jeg meddelte Hansen dets Idee og nogle af de skjønneste Strøg, og vovede at sige ham, at De sandsynligviis var allerede beskjæftiget med den Skildring af det norske Samliv, De viste mig den Ære i et Brev af Febr. Maaned at meddele mig vilde sysselsætte Deres opfatningsrige Pen. Trälinden er

[1]) „Venetianerne.“

[2]) [„Trälinnan, en Teckning ur Forntiden. 1840.]

ers vel formeget Poesi til just at tiltrænge Versforn, og dog forekommer det mig, at denne — den ›dede Jambe — vilde have været den endnu klæligere.

De ønsker at vide hvad jeg tænker om — „Nors Tanker“ ɔ: formodentlig, om jeg gjengiver Deres :egaaende skjønne Udviklinger af denne Tankeconntration rigtigt, om Norges moralske Individualitet og n Retning mod bestemte Idrætter, som denne har get. De vil vide, om denne er mod de højere men›skelige Formaal, mod Filanthropiens idealske Meed, od Menneskekjærlighedens Gjerninger, om dets Politik : af mere storhjertet Natur, end almindelig siges, om ationen tæller flere Karakterer ovenfor Egoismens sædanlige Niveau, og om disse ikke maa gaae tilgrunde ›rmedelst Isoleren og Mangel paa Sympathier; navnlig m „en ung flicka — i Deres paatænkte Skildring — :fvande i en vanlig huslig krets, inom hvis bröst“ De ilde lægge „denna kärlek till ett friare och högre lif, an undgå at bli martyr för den rigtning, som blott änker på pynt og Smörrebröd?“ Er det ikke saa?

Jeg vil besvare det Sidste først, saa godt jeg kan. det virkelige Liv kjender jeg kun een Qvinde, Maria Schandorff, i hvis Liv et saadant højere, i det Offentige fremtrædende Opsving har fundet Sted, og som ıar formaaet at holde sig paa samme. Hun er Eugeıiastiftelsens og dens Asyls Stifterinde — en prægtig Bygning reiser sig nu ved hendes utrættelige Virkomhed — og i sine yngre Dage saae man meer end et smukt patriotisk Digt fra hendes Haand. Et alvorligt og dybt Sind, forenet med sand Qvindelighed,

har aabenbaret sig i hendes hele Liv, fra disse første agtværdige Sværmerier, der skulde opflamme Landets Krigere og dets daværende politiske Chef, og til hendes senere Aars utrættelige Arbeide forat stifte denne Tilflugt for Nødens Børn. Hun er bleven bagtalt, men aldrig latterliggjort. Hendes stærke Nerve af Religiøsitet har opretholdt hende ogsaa i Verdens Dom; og denne, om end af noget mildere og mindre herrnhutisk Præg, troer jeg Deres unge høihjertede Pige maa besidde, om hun med psychologisk Sandhed skal kunne bestaae mellem sine Omgivelser i Deres Skildring. I Norge vil dette ialfald være meer nødvendigt end f. Ex. i Frankrig, England eller Amerika. Mængdens Fadhed og Forfængelighed domineres her kun, naar Spørgsmaalet er om en Qvinde, af Agtelse for hendes Religiøsitet. Kundskab og Talent uden denne, ihvor moralsk og pletløs hun end kan være, isolerer hende snarere og indbringer kun Skuldertræk, og at Flaneagtige af begge Kjøn stikke Hovederne sammen forat lee paa hendes Bekostning. Her i Hovedstaden og i nogle efterhærmende Familier kan det vel i enkelte Cirkler være anderledes, men det Nationale er at studse over andre Ideer hos en Qvinde end dem der høre Gryden og Pyntebordet til. Med Grusomhed vises hun af Forældre tilbage til den Første, og af sine øvrige Omgivelser til det Sidste. Jeg var engang Vidne til, at en fra Kundskabers og Karakteers Side overordentlig Dame yttrede nogle frie politiske og patriotiske Meninger; men Virkningen var paa de øvrige Damer omtrent som naar en Høg har viist sig over Gjæssene, og Herrerne lod til med større Fornøjelse at have seet hende pille

aa en Sidedames Strimmel og hørt hende sige„ Søte Kaja, hvor har du kjøbt denne?" o. s. v. Ofte har eg ogsaa truffet at Damer af Værd gribe til denne sørgelige Udvei at sløife sig selv og at gjøre sig ubetydelige or Verdens Freds Skyld ɔ: fordi de vide, at man nu disse gifteknappe Tider vil have dem saa ɔ: ligesaa eense som Alnerne af Bomuldstøisrullen, de faae sine Kjoler af.

Prr — De, jeg ventede, komme nok nu. — —

Det er dem ikke; og jeg har da Leilighed til at fortælle Dem, at en Scene af en i det norske Samliv sjelden Roman derved sandsynligviis er opsat til imorgen. Damerne ere to Søstre, den ene en Slags Duenna *pro tempore* for den Yngre, der i mange Punkter er et godt Exemplar af en 19aarig Pige. [Her følger en Kjærlighedshistorie af det virkelige Liv, i hvilken Wergeland ligeoverfor begge Hovedpersoner spiller den Fortroliges Rolle. Han har, rimeligvis samme Dag som dette blev skrevet, sendt Expres til Romanens Heltinde, for at faa visse Familje-Differentser hævede, og sidder nu og venter en Katastrofe.]

Det ringer — Alt sover — jeg maa ud — — — Expressen er kommen tilbage med et Brev fra Frøkenen, hvori hun melder at hun ikke kan komme for — Tandpine!

O en Bøtte Vand over Hovedet havde ikke gjort det nedslaaende Indtryk paa mig, som havde ventet at see hende styrte ind bleg, forgrædt, med Lokkerne i Uorden, overdøvende mig med Spørgsmaal. Men Tandpine er en slem, om end prosaisk, Smerte — altbetvingende maaskee — og dog skal intet være saa

probat derimod som en pludselig Skræk. Og var der ikke Materie dertil i min Fremstilling af de forfærdelige Optrin imellem * og **? Jeg maa dog tilstaae, at efter hendes Brev nærer jeg Haab om at min skjønne Bygning ikke vil ramle overende, og at Historien vil ende med et desto snarere Bryllup.

8de Aug.

* vil lade sig nøje med ***s arbitrære Afgjørelse. Det er da Enden paa Historien eller Episoden, og paa mit Svadseri, idet jeg tænkte at trække den ind under Materien som en Paralellisme til Deres ideale Heltinde, der dog skulde kunne tilhøre det norske virkelige — ikke just det samme som: virkelig norske — Liv, nemlig som en Paralellisme af en virkelig Familieroman, der dog ikke formaaer at bringe Gemytterne ud af deres prosaiske Ligevægt, til Deres imaginerede Roman, hvor et høitstemt Sind skal give sine Omgivelser og Livet, som det møder denne Personlighed, poetisk Farve og højere Betydning. Det er ogsaa ædlere Sjeles Clairvoyance at see denne overalt, og den findes ogsaa overalt.

En Novellist hos Os af lav Rang trods sine Volumina, en Wang, har i en 17de Maigave „Maja“, betitlet saa efter Heltinden, forsøgt at skildre en højere norsk qvindelig Personlighed, men gjort hende latterlig, istedetfor ophøjet og dominerende sine Omgivelser ved sin Ædelhed, ved at gjøre en outreret 17 Maispatriotisme og en Forkjærlighed for dennes renommistiske Repræsentanter til hendes Livs Idee og bevægende Elementer. Men dette er selv for Ynglinger og Mænd

noget Halsbrækkende inden Opinionen. Der maa for saadanne Vovehalse (jeg taler af Erfaring) noget Andet ved Siden for at kunne holde En oppe. I hvor politiskt Norge end er, duer Politik ikke der til hos en Qvinde at forkynde de højere Hjerteslag, hun har. Et halvt Yttrende ved en usøgt Leilighed af en agtværdig politisk Tænkemaade gjør derimod glimrende Effect. Jeg har lagt Mærke til saadanne, men sjeldent desværre — dog ikke saa sjeldent som til den gaaseagtige Naivetet og gjedeagtige Friskhed eller Fripostighed, hiin slette Opfatter af et Folk, i hvis inderste Midte han dog er fød og opdragen, har givet sin Vanskabning.'

Da politisk Energi er abgeschmackt hos en Qvinde, da productivt Geni endnu ikke har viist sig inden Kjønnet hos Os, og da de gode Hoveder eller de enkelte Talenter, som nu og da vise sig over Hoben, ved Huller i Hjertet, Medisance etc. ikke holde sig i Krediten meer end som saa, og dog egentlig ikke have Styrke til at bevare sig forat gaae tilgrunde under „Pynt- og Smørrebrødsinteresserne“ — er der Intet i disse Aabenbarelser af en Individualitet tjenligt som Mærker for dennes højere Art. Hos Os maa en saadan qvindelig Karakteer udlade sin ædlere Ild igjennem Religiøsitet, NB. en praktisk, Velgjørenhedens. Og desbedre, siden Skinnet heraf er bleven Mode, og Mantillerne skulle bedække Charité-Søstrene. Ved den kan Hun midt i vort prosaiske Huusliv — prosaiskt dog kun i Sammenligning med enkelte Nationers i Syden — bevare en Sfære for sig Selv. Hendes qvindelige Omgivelser ville snart finde det naturligt, at Hun er noget simplere i Pynt etc. end Andre, og de mandlige ville hos en saa

dyb Sjel ligeledes finde Udbrud af politisk Varme i sin Orden. Og der har vi et norskt Ideal, saaledes som det kan taales i en Roman, der giver sig ud for at skildre Livet, fordi det virkelig kan findes i dette.

Jeg erindrer i dette Øjeblik en norsk Qvinde, der i sin Egn vinder Opmærksomhed, men ikke Bifald, ved nogle Yttringer af Individualitet, der kun mangle større Evner, en mere ideal og fremragende Personlighed for at vinde en bedre Løn. En Præstekone i * er paa engang bleven Fordandserinde mellem Bønderne paa 17 Maisfeste, som hun ivrigen fremmer, og holder Andagtsøvelser med dem om Søndagseftermiddagene, hvor hun da fører Forsædet. Den sidste Excentricitet fjerner hende mest fra et Ideal for sit Kjøn. Den smager idetmindste mindst. Hendes Mand, Præsten, har heller intet andet at gjøre derved, end at røge sin Pibe; men det er uvist om han just beundrer sin fromme [Hustru] mest.

Men Deres fine Pensel, genifulde Fredrika! vil bedst vide at finde Linjen imellem det Høje og Latterlige, der grændser saa nær. Saameget jeg har ladet Pennen løbe, uden at give mig nok Tid til at eftertænke, uvis om jeg har fattet Deres Spørgsmaal og bange forat synes at ville belære Dem, tør jeg dog maaskee ikke have Ret i, at en praktisk Religiøsitet, fattende eller fremhjælpende Ideer til alment Vel og Nødens Bistand, maa være den stærkeste Nerve i en norsk Qvindekarakteer, der skal være natursand i sin Idealitet.

Deres andet Spørgsmaal, som jeg maaskee ogsaa har paa min Samvittighed ikke at have besvaret, om Pontoppidans naturlige Historie etc. er Dem tjenlig i

nogen Maade til at sætte sig ind i norske Forhold? . .
Nei! Gammeldags, overtroisk, blot om Fugl og Fisk.

Vilde De just ikke tage Deres Skildringer fra seneste Tid, da er Chr. Augusts Dage og 1814 interessante Punkter. Den førstes og Folkets Yndling, Major Darre, er en interessant Figur, især ved hans Forbindelser med Georg Adlersparre etc.

Min Konstitutionshistories 1ste Hefte udkommer sandsynlig ihøst. Jeg er om Foraar og Sommer uskikket til Arbeider af den Natur; den er for alvorlig. Giver Kongen mig enten Rigsarchivariatet eller en Ansættelse paa Landet, vil jeg der i Mag fuldende dette vidtløftige Værk, som fordrer langsommere og vaersommere Skridt end jeg troede.

Den gode Fru Sommerhjelm har lovet at see Dem tilstillet et Par Expl. af v. Huysums Blomsterstykke (først afsendt igjennem Statssekretær Due). De ere et ringe Vidnesbyrd om den Høiagtelse, jeg nærer for Deres Hjerte og Geni.

Henr. Wergeland.

P. S. (hvorfor bedes om Forladelse).

Man springer over hvor Gjærdet er lavest. Spørgsmaalet om „Norges Tanker, Id og Idrætter" lod jeg bag mig. Men isandhed det er mig en Glæde at kunne sige, at de ikke ere saa forvirrede, som man skulde troe, og som ved første Blik synes. I politisk Henseende er der en uniistisk [?] Minoritet imod Unionisternes Fleerhed; men der er Eenhed i Folkets Tanker om at oplyse sig. Mod Sluten af Danskeveældet tænkte Norge kun agronomiske Ideer igjennem, af en dunkel Følelse af vaagnende Kraft, der maatte have noget at

øve sig paa, og hos Enkelte ogsaa af Erkjendelsen af at Landet først maatte tænke paa at emancipere sin fysiske Tilværelse idetmindste noget bedre, før det var Tid at bryde Lænken. (Og saaledes kastede Sverige sig paa Plogen efter C. XIIs Ulykkestider og søgte deri og fandt en Tilfredsstillelse af øvelsevant Kraft, og en Ære). Men nu tænker det af en lignende Trang til at forberede politiske Reformer og til at give Frihedssystemet Styrke, hovedsagelig paa at oplyse sig. Kommuneindretningerne virke uhyre til denne Retning, og paa Storthingene blive Massens Krav paa Oplysningsbidrag stedse lydeligere og mere anerkjendte. I Byerne gjør Filanthropien større Fremskridt end nogensinde. Massens Interesser gjøre sig stedse meer og meer gjældende hos Os. Og — *ça ira!*

---

50. Til Digterens Hustru.

Christiania, 20 Aug. 1840.

Kjære Kone! Jeg har med Forskrækkelse hørt af et Par Reisende, at Dere efter 7 Timers Forløb kun vare avancerede 2 Miil, ligesom jeg veed, at Eidsvold naaedes først den anden Dag. Regnen har vel holdt Dere i Huus. Mit Liv siden Du reiste har været fuldt af altformange Adspredelser. Men nu skal man ikke faae mig ud før Du igjen er hos mig, søde Amalie.

Naar Du kommer, skal Du faae see fem herlige Stykker jeg har faaet paa Væggen, ɔ: 53 smaa fine

Gibsbasreliefs efter Thorwaldsens store Basreliefs, og andre store antike Billedhugger-Mesterstykker. I dybe sorte Rammer fæstes de blændende, gemmefine smaa Friser paa blaat Fløjel med Liim. Da Mad. Egeberg sendte mig ind et Glasfad med Moreller, lod jeg et Par Medaillons, forestillende Nat og Dag efter Thorwaldsen, følge med. Læs om disse Sager for Fa'r.

Kommer der noget forønsket med Stockholmsposten idag, reiser jeg til Dig imorgen Eftermiddag. Imidlertid maa Du ikke vente. Jeg burde kanskee ikke have skrevet saa, behold det imidlertid for Dig selv, og dybt i dit Hjerte den gamle Kjærlighed og Ømhed, som du, mit kjæreste Liv, lever og bevares i din

Henrik.

---

51. Til Digterens Hustru.

Christiania, Mandag Formiddag [21 Juni] 1841.

*** Idag kunde jeg ikke komme til Olsen, for nu skal Du høre. Jeg vilde berede General Birch en Overraskelse, og saa arrangerede jeg det saaledes. Idag Kl. 9 indfandt jeg mig hos ham som om ingen Ting var, men strax efter kom en Deputation af Børn med Skolemesteren i Spidsen og Blomsterqvaste i Hænderne og overrakte ham Sangen samt en Krands.[1]) De afsang nogle af Versene. I Eftermiddag Kl. 5 kommer Generalen ud i Asylet, hvor Sangen skal blive afsjungen og hvor hans Portræt er blomsterkrandset samt andre Blomsterkrandse anbragte. Fruerne * og ** assisterede

[1]) Se II. S. 184.

dermed. Hvad synes Du herom? Jeg savner atter dig, min kjære Amalie!

I Anledning af et Par Svaler, der har fæstet Rede i vore Udhuse, har jeg skrevet indlagte, hvis latinske Overskrivt betyder: „godt Varsel!“ [1])

Jeg studerer endnu paa den Brønddrikning for dig, og bebreider mig at jeg ikke stærkere indprentede dig at benytte dig deraf, for jeg troer ganske vist, at Du ikke har drukket deraf regelmæssig, Men drik Velling hver Morgen. Jeg vil gjøre den til vor Morgendrik.

Min Ømhed skal kurere dig, om du har glemt Badet.

Med uforandret Kjærlighed og Hilsener til Moder og Fader Din

Henrik.

---

52. *Til den danske Litterat P. L. Møller.*

*

Med nogle autobiografiske Notitser, væsentlig en Fortegnelse over hans Skrifter. „Træsnittene“ har maaske været sendte i Anledning af en paatænkt Illustration til et eller andet af Digterens Arbeider. — Med Hensyn til det Tidspunkt, da han „begyndte at skjelne mellem Godt og Ondt“ kan man hermed sammenholde en Ytring i Brevet til Ridderstad af 12te Jan. 1834 (Se S. 93) og — jeg kan ikke negte mig den Fornøjelse at tilføje: smlgn. ogsaa „Henr. Wergeland og hans Samtid“ S. 176, hvor paa det nærmeste det samme Tidspunkt (1833, „Digte 2den Ring“) er angivet som hans Læreaars Afslutning.

[1]) Se II. S. 201.

— Naar han senere hen i Brevet taler om „hvad jeg under mit Navn har skrevet,“ synes det klart, at han her kun skjelner mellem sig selv og „Siful.“

*

Grotten 4de [9de?] August 1842.

Jeg har da her, min Ven! rablet Noget ned mig Selv betræffende; det afbenyttes af dig som Materiale blot, og frit og uafhængigt. Raadfør dig ellers med Conversationslexikon der Gegenwart. Jeg troer det er der.

Du kan gjerne med Sandhed paastaae, at jeg har været meget daarlig, men at jeg nu er en streng Dommer, som blot stunder efter at kunne redigere med Kniven i Haanden — at jeg har været haardt behandlet, saa Løvetanden er mit Symbolum. Først 1834 kan jeg angive som Tiden da jeg begyndte at skjelne mellem Godt og Ondt. „Skabelsen, Mennesket og Messias“ er extemporeret ned for største Delen, og saa det Meste, f. Ex. den indiske Cholera heel igjennem, og den er korrekt, og Opium (skreven paa et Par Dage i rimede Vers for at forsone min Fader paa hans Geburtsdag, efter en Disput i Anledning af nogle Vers). — Nu gjør jeg det ikke mere. Men Trykningen har stundom begyndt naar jeg har leveret et Par Blade. Det er Tilfælde med [den indiske] Cholera og Farcerne, idetmindste med de fleste, med dem der ere skrevne i Christiania, nær Pressen.

Det er vel Dig, jeg kan takke for Træsnittene! De ere alt tilbage hos [Maleren] Flinch, *il divino.* Encourageer ham til at at lægge ivejen med Farcerne, hvoraf jeg da vilde tage bort det formeget personlige og andet [Unødvendige?] Eller skulde En ville udgive

mine lyriske Sager i eet Bind, de behandlelige i „Ringene“ og de spredte? Du erindrer jeg talte derom, og at jeg kun forlangte et Par 100 Explr. — Kanskee man ikke bliver saa uvillig, naar Du gjør dine Landsmænd noget bekjendt med mig. Men lad ikke din Godhed for mig løbe af med Upartiskheden! Det kan Du dog forsikkre, da det lader sig paavise, at ærlig Velvilje mod den hele Menneskeslægt gaaer igjennem alt hvad jeg under mit Navn har skrevet. Siful er en Alf, der boer i min Sjels Skyggeside — mit bedre Jegs Halvbroder — Ismael, hvis Haand etc.

Nu levvel, Møller! En anden Gang et ordentligere Brev. Held til dine Idrætter! Du har havt falske Venner her. Fra den Kant har jeg hørt, at Du vil skrive en Satire over Norge, og mere dertil. Skriver Du til mig, som jeg haaber, saa lad mig vide hvad Du har af mig, skal jeg efter Evne supplere. *Vale!*

Din
Henr. Wergeland.

---

53. *Til P. L. Møller i Kjøbenhavn.*

Grotten, 7de April 1843.

*** Din geistige Sang til Bull sender jeg imorgen til hans Kone, samt en Afskrivt af din Beretning om hans Fortune i Kjøbenhavn. Siig Mester Ole det, samt at han nok har beholdt „Sognefjorden.“[1]) Jeg har ledt efter den til Dig, men forgjæves. Kan jeg faae

[1]) Se Samlede Skrifter VIII. S. 345.

at paa den, skal jeg sende den. Imidlertid fandt jeg
ndlagte *Diversa*, hvoraf Du maaskee vil meddele det
lanske Publikum, der troer jeg er en Varulv, et eller
ndet, f. Ex. „Kongens Ankomst,“ der er den Poesi,
om vandt mig hans Gunst.

Du spørger om hvad Welhaven bestiller. Ventelig
locerer Filosofi for Russerne, og jeg har besluttet at
gaae hen og høre det en af Dagene; ***.

Din hengivne
Henr. Wergeland.

---

54. Til P. L. Møller.

*

Med „Venetianerne.“

*

Kristiania, 14de Juli 1843.

Jeg har seet, og paaskjønner, din venskabelige Intention, at gjøre mig ved Aktstykker noget mere bekjendt i Danmark end jeg er; men hvorledes skulde man bære sig ad med at see et større Arbeide formelig bedømt? Her er Kritiken ganske i en Lethargi, men fra en dansk kritisk Journal kom nok en Bedømmelse over i vore Blade; og saa kunde jeg maaskee komme til at staae mig paa at have trykt dette her vedlagte Arbeide.

Jeg iler med at sende Dig det, min Ven, før det er udkommet, først til din egen Dom, og saa med det Spørgsmaal, om Du veed nogen Udvej til at faae det

underlagt en Kritiker *ex professo.* Hvorledes er Petersen? Han være indtaget eller ei imod mig, saa tør jeg lade ham læse Stykket. Med en senere, men snar Leilighed vil jeg sende Ludv. Heiberg et Exemplar, da jeg gjennem ham har forsøgt at faae Stykket (i Manuskript) paa det kjøbenhavnske Theater.

Jeg gjorde Oehlenschläger et Besøg — traf ham hyggelig, fidel, og havde Æren af et igjen, hvorved da [Boghandler] Dahl var hans Guide. *Mirabilia occurrunt — Tempora mutantur etc. etc.*

Jeg arbeider paa et større Digt „Den engelske Lods,“ af eget Sujet. Versformen som i van Huysum. Det skal snart vise sig, og saa med Høsten igjen Konstitutionshistorie-Aaget paa.

Lad mig høre fra Dig. Har Du reist i Sommer? eller skal? Jeg har kun været en Tour i Eidsvold sammen med Præsten for vor nye katholske Menighed. — Levvel!

Din hengivne

Henr. Wergeland.

---

55. *Til P. L. Møller.*

*

Den her omtalte Pratté var en svensk (franskfød?) Musiker, som ved denne Tid havde voldt endel Røre i Hovedstadens musikalske Verden, ved en skarp Kritik over Ole Bulls Kompositioner. — „Arena“ var et af P. L. Møller redigeret æsthetisk Tidsskrift.

*

Christiania, 16de Sept. 1843.

*** I Morgenbladet for i Søndags 8 Dage har jeg et „Norge til America i Anledning af Bulls Didreise," som jeg ønsker Du vil see til at faae læst. Bull har maaskee en Afskrivt af mig. Jeg skriver for Nærværende hans Biografi for Samlingen „Mærkelige Normænd." Den bliver dog i en anden Stiil end de andre tørre skeletagtige der. Jeg har havt Ubehageligheder med B. for Prattés Skyld, især da Pratté havde anmodet mig om at maatte boe nogle Dage hos mig, da han havde opsagt sit Logis. Saamegen arabisk Gjæstfrihed havde jeg dog, ikke at lükke mit Paulun for en Fremmed, endskjøndt jeg forudsaae, at B. vilde deraf slutte sig til nogen Partitagen. Jeg fik dog Pratté til at gaae paa Bulls Koncert i Sommer, og jeg oversatte den ganske anderledes lydende Kritik, han nu afgav.

Levvel! Jeg finder, Du taler for ringe om dine poetiske Anlæg (I „Arena").

Din

Henr. Wergeland.

P. S. Med Arbeide er jeg ganske overlæsset. 1) Lodsen. 2) Udgaven af en Læsebog i 2 Dele. 3) Do. af Constitutionshistorien (Hos Colmann i Augsburg.) 4) Do. af dens 4de Hefte paa Norsk. 5) Bulls Biografi. 6) Diverse.

III. Fra Sygelejet.

56. *Til Sorenskriver (senere Statsraad) Sørenssen.*

*

Uden Dato, men rimeligvis skrevet i Slutningen af August 1844, eller kort efter Sørenssens Hjemkomst fra Udlandet (se Slutningen af Brevet) den 22de August, under hvilken Dato han i Morgenbladet staar anført som Passager fra Kjøbenhavn.

*

For Guds Skyld, høistærede Hr. Sørenssen, De vil dog vel ikke frasige Dem Valget![1]) Vor eneste Præsident! Og nu, saaledes som Thinget sammensætter sig, bør ingen af de aandige Qvæstioners Kjæmpere forlade sin Post. Det er Forræderi meer end imod Fædrelandet alene.

Hvor gjerne jeg vilde tale med Dem; men her ligger jeg siden 2 Mai af alle Lungens Sygdomme. Dog kjæmpende mod * i Ugebladene, der er bragt i Oprør ved en forrykt, uddelt Brochure. Men igaar skrev jeg

[1]) Til Storthinget.

mig i Sved — blev forkjølet og er farligt deran paany, saa jeg inat paa en forhen flaaet Ryg skal have en Spanskflue saa stor som et Landkaart. Jeg har skrevet en „Jødinde," en Række af 10 rørende Poesier af nogen Længde, for at virke paa Følelsen. Jeg mistvivler; men ikke om den endelige Sejer. Og hvorledes kunne DHrr. rime det, at de stemme (f. Ex. Valstad) for almindelig Religionsfrihed og mod Jødernes Admission?

En udmærket Afhandling paa 15 store Spalter i Götheborgs Sjöfartstidende om Kirkes og Stats nødvendige Adskillelse, med et herligt Finale om Jøderne, lader jeg oversætte for at uddele til Storthinget, Præster etc.

Men nu Deres Erfaringer fra Udlandet? hvorfra De ønskes hjertelig velkommen hjem af Deres forbundne

Henr. Wergeland.

P. S. Ved nøjere at betragte min Billet, der er skreven paa Sengen, finder jeg den seer ganske ud som en Fruentimmerbillet — som en *billet d'amour*. Nu vel, den er en saadan, og *de plein coeur*.

---

57. *Til Direktionen for det kongl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem.*

*

I Anledning af Andragendet tilstod Selskabet under 7de Nov. 1844 Wergeland 100 Spd. som Bidrag til Trykningsomkostningerne, og forbeholdt sig selv fem Explr. — Det var rimeligvis ved denne Tid Digteren blev udnævnt til Æresmedlem af Selskabet.

Christiania, 11te Oktober 1844.

Idet jeg herved har den Ære at oversende „Læsebog for den norske Ungdom,“ 2de Dele, hvis Udvalg og Indledninger til de enkelte Afsnit tilhører Undertegnede, samt Digtene „den engelske Lods“ og „Jødinden,“ nærer jeg det Haab, at dette Udbytte af en Arbeidsomhed, som paa det nærmeste det halve Aar har maattet sysle tilsengs under en livsfarlig Sygdom, vil tjene til nogen Anbefaling for det ærbødige Andragende, der længe har lagt mig paahjerte, og som jeg drives af Ængstelsen forat Døden skulde forekomme Muligheden af mit Ønskes Opfyldelse til her at fremsætte.

Jeg vover nemlig at andrage om det kongelige norske Videnskabers Selskabs Understøttelse til at see det i mit 21de Aar udgivne voluminøse Digt „Skabelsen, Mennesket og Messias“ udgivet i en Omarbeidelse, som jeg, i Haabet om at denne mine svage Kræfters Anvendelse ikke vil være spildt, allerede har ført et godt Stykke frem. Digtet lider af alle Ungdommens Brøst, af formløs Henriven og Mangel paa Tøilemagt; men man har fundet poetiske Egenskaber derved, som ikke bør henligge, som de nu gjøre det, i en Dynge af Formløsheder og Dunkelheder, men som bør, i en bedre Gestalt, redde for Literaturen dennes betydeligste Digt — hvad det vil forblive, saa strengt jeg end behandler det og reducerer det i Omfang. Dette formindsker Trykningsomkostningerne, saa disse ikke maae kalkuleres efter den første Udgave, der desuden er særdeles ødselt trykt, nemlig med kun 30 Linier paa Siden. Selv vilde jeg desuden sørge for den største Sparsomhed ved Trykningen, hvortil jeg dog antager at 100—150 Spd. mu-

ligens kunne medgaae; dog at forstaae saaledes, at jeg ikke endnu kan angive Summen vissere, end at Maximum ingenlunde vil overskride den sidste Sum. Da jeg vilde begynde Trykningen saa snart muligt, vilde jeg, naar jeg kom noget hen, bestemt kunne opgive Resten af hvad der behøvedes. Oplaget — 500 Explr. — vilde blive Selskabets indtil Summen muligens blev dækket ved Afsætning, hvorhos jeg dog ærbødigst vilde udbede mig 50 Expl., mest bestemte til Gaver udenlands.

Værket er ikke længer i Boghandelen; og, saadan som det er, siden man ligesaalidt kan lægge Aar til sin Alder som Alen til sin Høide, ønsker jeg det ogsaa ude af Literaturen. Og hertil er en Udgave, hvori blot det Gode er beholdt, det eneste Middel.

Jeg ansøger Fædrenelandet om mit eneste Stipendium, idet jeg anbefaler nærværende Andragende til den ærede Direktion for dets Videnskabers Selskab.

Ærbødigst
Henr. Wergeland.

---

58. Til daværende Bergverkslæge Heinrich Thaulow.

Grotten, 28 Okt. 1844.

Tak for dit venlige Brev, min kjære Fætter! Deri er ogsaa Medecin. Apothekets har jeg udtømt. Nogen Bedring med min Lungeforhærdelse paa Rygsiden siger Conradi han kan spore; men mit Bryst, mit Bryst! Der er Bronchioloqui [?] som Blæsebælgene paa Verket. Mine Kræfter i de sidste 3—4 Dage ere dog ikke som

for flere tilbage, saa jeg ikke tør fæste mit Haab ret fast. Og saa dette Klimat! denne Udsættelse for Forkjølelser! Kommer jeg paa Benene, da er mit Helsehaab et længere Ophold i Neapel eller Montpelliers Omegn. I Tanken om en saadan Reise finder jeg nogen Erstatning for dem over mine tabte Maaneder i Sommer, og dem jeg endnu har tilbage paa Sygelejet.

Jeg beskjæftiger mig med at omarbeide Skabelsen og Messias; men ofte anstrenger det mig, saa jeg lægger det hen. Imidlertid er jeg dog kommen længere frem end jeg tænkte da jeg begyndte. Ingen Anden kunde gjøre noget ved det Arbeide, og saaledes som det var udgaaet i min tidligere Ungdom kunde det ikke forblive. Nu skal der blive noget af det. Saaledes mangler jeg ikke Sysselsættelse for Aanden; men de skrøbelige Kræfter gjøre Arbeidet saa afbrudt. Det har imidlertid saaledes optaget mine faa disponible Øjeblikke, at jeg har forsømt at takke Dig for dit Brev før nu. Dertil det hjerteligste Levvel til Dig og din Kone.

Din

Henr. Wergeland.

---

59. Til Gaardbruger, Storthingsmand Fauchald.

Grotten, 13 Nov. 1844.

At sende „Jødinden“ til Dig, gode Ven, er overflødigt; men da Du dog maaskee kunde have Moro af at læse den en Kvelstund, saa lægger jeg herved et til bestemt Exemplar, forat Du saa underhaanden kan

læse det, sætte saa en Oblat paa og see at faae det over til Ringsager. Skjær det da peent op og lad Bogen ei faae Mærker!

Den engelske Lods er derimod for Dig! Jødinden er bestemt til igjennem Følelsen at bane Sandheden Vei. Derfor forsøger jeg at bløde op hos ovennævnte haarde Stivnakke, som jeg tænkte og gjorde fast Regning paa som en Oplysningens Mand.

Jeg ligger fremdeles, er kvik i Hovedet og frisk i Maven; men Brystet er ret daarligt. Idag er jeg ude i Morgenbladet og trommer imod Russerne[1]) — egentlig mod noget endnu værre i den Constitutionelle, nemlig et complet rævbælgersk Indförlifningsstykke af Munch Ræder. Gud veed hvor Morgenbladet har sine Øine, naar det lader saadant passere. Jeg for mit Vedkommende har da protesteret i kraftigste Maade.

Levvel! Hilsen til Familien!

Venskabeligst
Henr. Wergeland.

---

60. Til Præsten Nils Dahl.

*

Hører efter Tidsordenen til S. 157, men kom først Udgiveren tilhænde, efter at det foregaaende Ark var lagt under Pressen, saa det maa faa en nødtvungen Plads her.

---

[1]) „Norges politiske Forsvinden, spaaet i den Constitutionelle,“ i Anledning af en Opsats af Munch-Ræder, „Om Forbindelsen med Sverige“ i D. C. No. 309 og 313. Se II. S. 321.

Grotten, 11 Okt. 1844.

Min Hjertens Tak, kjære Ven, for den sande Livsbalsam, Du sendte mig i dit inderlige og skjønne Digt.[1]) Det traf mig høist lidende, saa jeg ikke strax kunde takke Dig og byde Dig mit Venskab ukjølnet igjen, og siden har et Foretagende, jeg vil ommelde nedenfor, samt Udhalen fra Trykkeriet med „Jødinden," som jeg vilde sende Dig, udsat disse Linjer, der skrives under et stærkere Haab om at see Livet reddet, end jeg nogensinde under min lange Sygdom har havt. Virkelig synes jeg nu paa 4de Dag at spore en mærkelig Bedring, skjøndt jeg endnu neppe kan reise mig, naar jeg er paa Huk eller Knæ; men jeg har faaet Appetit, og den Kvælen for Brystet er betydelig lettet. Vi ville altsaa haabe; og isaafald at jeg bliver stærk nok til en Reise paa Vaarsiden, er min Plan at gjenvinde min Helse i Italien. Høstklimatet frygter jeg dog — ikke Vinterens saameget, da frisk, elastisk Luft virker ligesaa forfriskende paa mig, som den fugtige nedtrykkende.

Det er ellers ved at holde min Aand i Vivacitet ved at give den noget at arbeide paa, at jeg — mod Lægernes Anordning — befinder mig bedst; og jeg har da ikke begyndt paa noget mindre end Augiasarbeidet at omarbeide Skabelsen etc. Det kommer til at lide store Reduktioner — og sandelig de behøves. Titelen bliver sandsynlig blot „Mennesket." Jeg ansøger Vid. Selskab nu om Understøttelse til dets Udgivelse. Da jeg med det Samme, som Medlem, sender min Læsebog, 2 Dele, Jødinden og Lodsen, som tildels Udbytte af disse Sygemaaneder, haaber jeg at bevæge DHrr. til at

[1]) I Morgenbladet No. 273, 1844.

give en Oxe, som tærsker saa flittig, det Knippe han ønsker.

Dit Digt har vundet særdeles Bifald fra den æsthetiske Side her. Jeg deler dette med de mange Kompetente, hvis Yttringer jeg har hørt, men at jeg dog skatter højere den Venskabets Deeltagelse, der har dikteret [det], maa Du troe.

Min Lykønskning til dit Thingvalg og det hjerteligste Levvel fra Din

Henr. Wergeland.

---

61. Til Ridderstad.

Christiania, 17 Nov. 1844.

Kjære Ven!

Modtag denne Erindring fra et 7 Maaneders Sygeleje. Jeg er i de sidste Dage saa svag, at jeg maaskee er død naar Du modtager dette. Jeg lider af Lungeforhærdelse, en lumsk og snigende Sygdom, og Klimatet er mig for haardt. Kommer jeg paa Benene saavidt, maa jeg ved nogle Maaneders Ophold i Neapel søge at vinde min knækkede Helse igjen. Under min Sygdom har dog altid mine Aandsevner været friske, og saaledes har jeg fra Sengen expederet ikke blot Lodsen (paabegyndt ifjor); men „Jødinden," som jeg desværre ikke kan sende Dig med.

Min Svaghed nu kommer mig slemt an, da jeg netop imorgen lægger under Pressen Omarbeidelsen af mit Ungdomsvolum [?] „Skabelsen, Mennesket og Messias." Det var mig en Æressag at give dette Arbeide

en ordentlig Form, og af det kgl. Videnskabers Selskab i Throndhjem har jeg faaet 100 Spd. til dets Trykning. Men de forslaae ikke ⅓ engang.

Maatte jeg blot fuldføre dette, saa er jeg færdig og bered, i hvad der skal skee.

Lad mig høre fra Dig om hvorledes Du til Sjel og Legeme befinder Dig, om din Virksomhed — kort Alt!

Det hjerteligste Levvel fra din i Liv og Død
trofaste
Henr. Wergeland.

Allerede efter disse Linjer er jeg træt. Dette sendes med Violonisten Georg Rostad fra Throndhjem, der anbefales til Jönköpings musikelskende Publikum og til Dig. Han er et godsligt Menneske.

---

62. *Til Fru Holmboe i Bergen.*

Grotten pr. Christiania, 30 Nov. 1844.

Min kjære Veninde!

Saa maa De tillade at jeg kalder Dem, efter Deres saa venligt deeltagende Brev. Det har bragt mig Balsam idag, der har været en af mine haardeste Dage.

Hjertelig Tak for disse Linjer, som jeg ogsaa vil give min oprigtige Ven, Deres Holmboe, Deel i! Jeg kjender nok hans stærke Følelser, og tager jeg ikke feil skylder jeg ham i Adskillelsensaarene flere Venne-Sværdslag i Stiftstidenden.[1]) Udbruddet af hans Fø-

[1]) D. e. Bergens Stiftstidende, som Rektor Holmboe i nogen Tid redigerede.

lelser i Jødesagen er det vel ogsaa, som nu har proscriberet ham fra Storthingsbænken.

Den skrækkelige November gaaer ud idag. Det er min 7de fulde Sygemaaned, og det tilsengs. Jeg tænkte at den skulde rive mig væk; men den har dog kun holdt mig under idelige Bryst-Forkjølelser, der for min egentlige Sygdom — en Forhærdelse i Lungen — alle ere yderst farlige. Min Sygdom fik jeg ved den Uforsigtighed paa Arkivkontoret, at jeg glemte, at jeg havde forbudt at lægge mere i Ovnen — den sidste Dag i April eller 1ste i Mai — kom svedig derop, kastede Frakken af og sad saaledes i en tynd Shirtingsskjorte i det kolde, af 3 Alens Mure omgivne Fæstningsværelse, indtil jeg blev betaget af en saadan Gysen langs Ryggen, at den jog mig hjem. Jeg blev da behandlet for en Strubebetændelse — thi det slog sig til en desperat Hoste — indtil den 17de Mai. Den Dags Procession maatte jeg see; fik ogsaa Lov til, vel emballeret, at kjøre ned i Overlærer Møllers nye Gaard. Jeg var nu ved Kjørselen ganske udpustet, saa jeg ikke følte til den Trangbrystethed, der ellers ledsagede enhver liden Anstrengelse; og da jeg nu befinder mig nedenfor den særdeles steile og lange Trap i Huset, glemmer jeg, at jeg er syg og at jeg er indpakket i baade Kappe, Mackintosh etc. etc. og gjør som jeg plejede for at faae hurtig Ende paa den afskyelige Trap, ɔ: jeg tog den i en to tre Sprang. Kommen ind til Møller maa jeg da op i en Sofa, og Klæderne rives af mig til jeg fik Veir igjen. Jeg saa da Processionen, kighostende og slubbrende i eet Væk i noget Drikke — den fremkaldte mine Taarer. Jeg følte jeg havde faaet

en Knæk; og næste Dag deklareredes Lungebetændelsen, hvis Følger jeg da endnu lider af. Alene min Konstitutions Ressourcer holde mig oppe; men det gjælder hvorlænge dette kan vare. Kan der holdes Liv i mig indtil Forhærdelsen har givet efter, saa vil jeg i Neapels Klimat søge ganske at gjenvinde min Helse.

Mit Haab er svagt; men skeer det, da vil jeg ogsaa haabe at jeg skal gjensee Dem og Holmboe og lade Dem læse i mit Aasyn hvor kjære I begge ere blevne mig efter det Vidnesbyrd om Deeltagelse, som jeg har modtaget. I vare det fra den Stund, jeg lærte Eder at kjende; I skulle blive det i Liv og Død.

Jeg vil ellers gjerne leve. Jeg elsker Naturen formeget og veed at more mig paa for simple Maader — ja endog blot inden mig selv — til at jeg ikke skulde ville dette. Men saa naragtig og gudløs er jeg ikke, at jeg ikke ogsaa skulde tage Døden som en *god* Gave. Nu kunde jeg ellers leve i Fred og Ro med alle Mennesker, og man vilde ikke forbittre mig Resten af Livet — den jeg ret troede at kunne regne til en høj Alder.

Jeg har ikke kjedet mig en Time under al den Liggen. Min Aand har været disponeret, saa jeg — rigtignok stik imod Lægernes Ordres — har arbeidet ganske artig. Har jeg været uden saadan Beskjæftigelse, er jeg strax bleven døsig. Man kjender bedst sin egen Natur; og sandelig min Sygdoms Langvarighed og den umaadelige Ødslen med Medecin har ikke forhøjet min Agtelse for DHrr. Læger. Men fortæl nu blot Holmboe, at jeg under min Sygdom har expederet min Læsebogs 2den Deel med Indledninger, Udvalg og Kor-

rektur, skrevet de $\frac{9}{10}$ af Lodsen, hele Jødinden paa mindre end en Maaned, og at jeg snart er færdig med Omarbeidelsen af Skabelsen, der kort før Juul skal vise sig dersom Bogtrykkeren holder Ord.

Jeg er forbauset over at jeg paa en saadan Smertesdag har kunnet skrive saa langt et Brev; men strax maatte jeg svare, da Deres Brev altid løb mig i Hovedet og jog mig Koncepterne til hin Omarbeidelse ud — og den er ikke grei —; men jeg tør parere paa der er en Veirforandring ude til det Klarere. Da er jeg strax kvikkere i Nervesystemet, om Brystet bliver lige slet. — Men nu Levvel! det hjerteligste Levvel til Eder Begge! Et Hjertes Tak — en Aands Velsignelse!

Henr. Wergeland.

---

63. Til Kongen.

*

Nedenstaaende Ansøgning blev bevilget, men Tilladelsen blev som bekjendt ikke benyttet.

*

Grotten, 16 Dec. 1844.

Saalænge jeg har besiddet mit af mig opførte lille Landsted „Grotten“ ved Christiania, har det været mit Ønske, at den Naturejendommelighed, der har givet Stedet Navn, nemlig en Fjeldkløft, der løber op imod det høitliggende Huus og ender under dette i en Grotte, kunde blive benyttet af mig og Huustro til sidste Hvilested. Og nu, da jeg, efter Maaneders Henliggen paa

Sygelejet, ikke har stort Livshaab, beskjeftiger dette Ønske ideligen mit Sind.

Drevet heraf, og da jeg har erfaret, at der fra Sundhedspolitiets Side er intet at sige, vover jeg da nærværende underdanigste Ansøgning om, at det naadigst maatte vorde mig, saalænge jeg er Ejer af bemeldte Sted, tilladt at bisættes i ovenbeskrevne Grotte, samt om at dette ogsaa maatte gjælde min Hustru, om hun saadant senere maatte ønske.

Denne Bisættelse skulde bestaae i at Kisten indsættes i et i Grotten fritstaaende Muurværk, der overalt skal have mindst en halv Alens Tykkelse og cementeres over det Hele. Graven bliver altsaa hermetisk tilsluttet, men vilde gjennem den, idetmindste fra Vaaren af, aabne Grotteport ligge frit tilskue med den religiøse Dekoration, den maatte erholde. Selve Grotten har den ikke ubetydelige Høide af 8—9 Alen, og ovenpaa den er atter en Kjelder. I Tilfælde af, at det ovenoverstaaende Vaaningshuus skulde ved Ildebrand eller af anden Aarsag komme bort, vilde Graven eller Mausoleet — om dette Navn ikke er for prægtigt for noget saa simpelt paatænkt — befinde sig i den aabne Fjeldkløft, hvor jeg selv har plantet hver Busk, og hvor den vilde være en Forskjønnelse af Naturen paa dette af Spadserende meget besøgte Sted.

Men om Deres Majestæt, naar Sagen er uskadelig for Andre og vil tjene en Dødssyg til Beroligelse, skulde naadigst indvilge denne underdanigste Ansøgning, nøde mine Kaar og Udsigter for den Efterladte mig til at forbinde hermed et lige underdanigst Andragende om, at jeg naadigst enten maatte fritages for

ebyr, eller at jeg maatte tilstaaes at erlægge kun al-
indeligt Bevillingsgebyr med 10 Spd., saaledes, at
gl. Resolution af 19 Nov. 1824, der fastsætter 40 Spd.
r Bevilling til at oprette „private eller Familiebegra-
elser", hvorved ogsaa et ubestemt Antal Personer er-
olde en Særret, ikke gjøres anvendelig paa dette
pecielle, sandsynligst kun til min egen Person ind-
krænkede Tilfælde.

Underdanigst
Henr. Wergeland.

---

64. Til Præsten Nils Dahl, Storthingsmand.

*

Uden Dato, og maa, som man kan se af den abrupte Begyndelse, slutte sig til en Samtale, der har drejet sig om Wergelands Andragende til Storthinget om Eftergivelse af Procesomkostningerne ved den Praëmske Sag. Under Forhandlingerne herom i Storthinget, den 22de Februar, var der Tale om at sende Ansøgningen til Regjeringens Betænkning, og det er klart af Brevet, at det er noget saadant Dahl mundtlig har slaaet paa for Wergeland. Den „indlagte lille Bog," kan ikke være nogen anden end 2det Oplag af „Normandens Katechisme," hvor der Pag. 20 forekommer følgende Linjer:

„Min Tipoldefader og Pontoppidan
sig passed nok bedre end Jeg og Han."

Og Pag. 22:

„Om Brændeviin er tidt et fuult og listigt Skarn,
bør Folket derfor ei behandles som et Barn."

[Febr. 1845.]

Se f. Ex. indlagte lille Bog (et Aftryk af 1ste Korrektur blot.) Den vil maaskee gefalde Almeenheden og Storthingets Liberale; men der tør være Sager deri, f. Ex. Pag. 20, som gefalde Regjeringen og navnlig min Chef saalidet, at man under 4 Øjne lader Hr. Bureauchefen forstaae, at man vel ikke vil gjøre ham videre Uleilighed for at have yttret Ringeagt for den autoriserede Religionsunderviisningsbog, og andre Meninger end Chefen om Brændeviinssagen, hvori han er optraadt som Hovedmand, samt for Læren om at modsætte sig med Magt selve Kongen i Undertrykkelsestilfælde etc.; men at han ikke maa vente nogen fordeelagtig Indstilling til Storthinget om Eftergivelse. „Meget mere (antager jeg der vil blive lagt til) agter jeg at paapege, at De dog maa vente nogen Fædrenearv, som da lader sig slaae Klo i.“

Saaledes, kjære Ven, saaledes er det at forstaae, at jeg sættes i et nyt Afhængighedsforhold til Regjeringen ved en Indstilling, som Du talte om.

Jeg har lidt nok før, fordi jeg har været mine Meninger bekjendt. Det lod sig vel endog anføre, at jeg ved min offentlige Optræden 17 Mai 1833 ved Krohgsstøtten, paa samme Tid jeg skulde holde min Dimispræken og aabne Supplikantbanen, gav Festen en Bestyrkelse og Ungdommen et Exempel.

Men vi maa tales ved før Dagen, der afgjør min Velfærd.

Din

Henr. Wergeland.

65. Til Nils Dahl.

Grotten, 4 Marts 1845.

Kjære Ven!

Jeg haaber Du ikke er vred fordi jeg ogsaa om en enkelt af dine Udladelser i de fordømte Debatter har udtalt mig med samme Uforbeholdenhed, som om mine tilsyneladende Modstanderes. Til Tegn herpaa vil jeg have Du skal besøge mig; men uden at tale om hiin Sag – Andragendet og Debatterne. Jeg skal da sige Dig en ikke uvigtig Sidegrund til min Misbilligelse, — til at jeg yttrede den; thi nære den maatte jeg.

De Debatter har ærgret mig. Hertil nu forceret Arbeide med mine Prækener, idet jeg har taget 2 forskjellige Presser med ligesaamange drukne Sættere og Trykkere i Virksomhed. Item Bygningsarbeidet — Udtællinger — at Murernes Personale den ene Dag er drukkent og intet kan bestille, og at Tømrerne tilbringe den anden med at spille Kort og drikke Brændeviin paa Stokkene Kl. 11 om Formiddagen i det herligste Solskin — Item poetiske Anfægtelser, hvoraf jeg har havt en svær en inat. Søvnløs da naturligviis, men nu idag fik jeg det paa Papiret.[1]) Item hvad hver Dag bringer med sig — Item — item — Din

Henr. Wergeland.

[1]) Rimeligvis „Brasiliefarten" — se det følgende Brev.

66. Til Doktor Heinrich Thaulow.

*

Digterens Fætter, Hr. H. Thaulow, havde efter et Sygebesøg taget med sig en af hans Penne, og til Erstatning for dette venskabelige Rov sendt ham et Bundt, tilligemed en Æggekage.

*

Grotten, 7 Marts 1845.

Kjære Fætter! Du overrasker, overvælder mig ved din rige Sending, og Du gjør mig undselig ved din Enthusiasme for mig! Hvorledes skal jeg takke Dig og din Hustru. Der ligger saa stor en Deeltagelse i dette, at jeg er forfjamset. Men gjør ikke hvad Du siger Du vil gjøre med Pennen. Jeg har skrevet meget bittert med mine Penne. Men saamange jeg har brugt, har dog aldrig et saadant prægtigt Bundt været i mit Eje. Jeg har hjulpet mig med Kalkunpenne hjemmefra. Men hvordan jeg skriver! Ja det er dog sandt hvad der staaer deroppe saa tosset: at jeg er bleven forfjamset.

Fra Pennebundtet til Æggekagen (isandhed excellent) ile mine Blik ligesom Æslets mellem Høknipperne. Dit Brev med Følge kom ogsaa midt i et langt Poem til Dronningen, der havde gjort mig Hovedet kruset ved det at jeg opdagede, at jeg havde brugt et galt Versemaal et langt Stykke nedover.

Jeg maa til dermed igjen. Dog maa jeg først sige Dig, at jeg befinder mig brav efter Omstændighederne.

Af Hjertet gjensvarer jeg Dig dit Venskab. Min venligste Hilsen til Lina, og endnu engang Tak til eder Begge! Jeg slutter af Sendelsen at I leve vel, og det glæder Ingen mere end Din

Henr. Wergeland.

P. S. Igaar var her ved min Seng Dronningens Overhofmesterinde (en „Züch," blind — har opdraget Josefine; men smuk endnu) samt 2 af de svenske Hofdamer, ledsagede af Aumonïeren. Jeg syntes godt om deres Væsen. De vilde ogsaa have Haandskrifter.[1]) *Eh bien!*

Idag ogsaa fornemt Besøg, nemlig Overhofmarskalk Lövenskjold med Kone.

---

67. Til Kongen.

25 Marts 1845.

Den 1ste Mai f. A. blev jeg paa mit Contor overfalden af en Lungebetændelse, der siden er gaaen over til en Forhærdelse i Organet, som, især i vort Klimat, kun lader lidet Livshaab tilbage. Lægen, Lector Conradi, har imidlertid i underd. vedlagte Erklæring anbefalet et Ophold i et mildere Klimat som mulig Redning; og skjønt jeg for Nærværende neppe har Kræfter til at røre mig fra Lejet, skylder jeg dog, for det mulige Tilfælde, at disse i saadan Grad skulde vende tilbage med den blidere Aarstid, at jeg kan efterkomme Lægens Anviisning, at erhverve mig naadigst Tilladelse dertil saa betimelig, at jeg kunde benytte første gode Søleilighed. Jeg ansøger derfor underdanigst Deres Majestæt om naadigst Tilladelse til et Ophold i det sydlige Europa fra den Tid af, at jeg maatte føle mig stærk nok til at tiltræde en Reise did, og indtil $\frac{3}{4}$ Aar derefter, samt med Behold af min Gage.

[1]) Se „Til en blind Dame," II. S. 325.

For ikke ganske at oppebære denne uden Vederlag har jeg under min nu snart aarlange Sygdom dog gjort hvad jeg efter yderste Evne har formaaet. Embedsbøgerne har jeg saaledes personligen ført fra Sygelejet i det første Fjerdingaar, da Sygdommens Tilvæxt og Lægen forbød Saadant. Om Contorets Anliggender har jeg fremdeles ladet mig underrette uagtet min nærmest Foresattes Tilladelse til ganske at undlade enhver Beskjeftigelse dermed, og Indberetningen fra Contoret for afvigte Aar er af mig personligen affattet. Det Offentliges Krav paa at see Embedet vedbørligen røgtet under alle Omstændigheder er efterkommet af Contorets duelige 1ste Amanuensis,[1]) som velvilligen med det kongl. Finants-Dept.s Bemyndigelse har forestaaet de løbende Forretninger og anordnet Arbeiderne i Contoret. Og da dette Arrangement efter Overenskomst kan blive bestaaende saalænge Departementet finder Forretningernes Gang betrygget derved, samt da anden Amanuensis[2]) ligeledes er dygtig dertil, formenes underd., at disse Omstændigheder kunne anføres til Anbefaling for nærværende underdanigste Ansøgning.

Underdanigst
Henr. Wergeland.

---

68. *Til Statsraad Foss.*

Grotten, 26 Marts 1845.

Min Hjertens Lykønskning, ædleste Ven! til Forandringen i din Stilling, om hvilken jeg troer, at den vil,

[1]) [D. N. Bech.] — [2]) [B. Moe.]

d den større Regelmæssighed i de paahvilende Fortninger, være din Helbred gavnligere end den forrige, r var saa deelt mellem anspændende Sager. Jeg har saa med stor Glæde hørt omtale, at Hs. Mst. skulde lle tilbyde Dig Permission til en Badereise, om en adan maatte være at anbefale; og hvad var mere ter Folkets Ønske, end at Du ret maatte hvile og rfriske Dig efter et saadant Liv af Arbeider for det?

Min Helbred fremdeles svævende mellem Liv og død; men levende eller død er jeg din

hengivne og ærbødige Ven
Henr. Wergeland.

---

69. Til Madame Kaasen.

Grotten, 8 April 1845.

Kjære Madam Kaasen!

Altid maa jeg pusle med noget, selv nu paa min 11 Maaneders Sygeseng. Ved en Dalers Penge af egen Lomme og nogle Sammenskillinger har jeg sendt 300 Haugefrøportioner til Eidsvold, bestemt til Uddeling mellem Huusmandsklassen, for dog at forsøge at lære dem denne saa nyttige Avl. Jeg anbefaler Dem saaledes til Fordeling som De bedst veed i Deres Strøg medfølgende 4 Portioner (hver bestaaende af 5 Sorter) men hvilke igjen bør deles hver i 2 — altsaa til 8 Huusmænd, hvilke da ogsaa erholde sine Planer eller Anviisninger.

Til Knudsen anbefales samme lille Antal Portioner til Værkenspladsene. De bør ogsaa deles i 8. Wal-

berg har faaet 24 saadanne Portioner at uddele fra Risebrobakken til Værket.

Jeg haaber at betvinge Døden, naar vi faae ret Foraar i Luften; imidlertid er min Sygdom nu af den slemme Beskaffenhed, at jeg en Dag kan være nogenledes, men saa næste igjen ret daarlig. Uden mine naturlige Kræfter var jeg forlængst væk, sige Lægerne. En stor Behagelighed er den Opmærksomhed, der vises mig fra de Kongelige. Igaar meldte Dronningens Kammerherre, at Hds. Mt. subscriberer paa 10 Explr. af mine Digte, til hvis Indkjøb hun ogsaa før har givet Ordre. Paaskeaften bragte en Kammerherre fra begge Majestæter en Diamantesring (70—80 Spd.), og en ligesaa prægtig og kostbar Brystnaal har Enkedronningen sendt mig. Fra Dronningens Damer Blomster.

Levvel! Min venskabeligste Hilsen til Kaasen, og et Kys med store Tyrkebarter paa til Laura. Hun kan vove det, da jeg seer kjæk ud i Ansigtet; men mine Been! mine Been! — — „Sjuh! Tal aldrig om det!" sagde gamle Møller. Deres

Henr. Wergeland.

---

70. Til Ludv. K. Daa.

Hjerterum, 3 Mai 1845.

Saa ussel jeg er, har Fængsels- og Dissentersagen dog holdt mig vaagen inat paa 2 Timer nær; maaskee netop fordi jeg er saa svag. Men jeg følte mig stærk, opbragt. Jeg vil sige Dig, min gjæve Ven, hvorledes

Iorge efter fattig Leilighed — naar man endelig vil xperimentere — kan faae sig en pensylvansk Indreting. Den nye store Rigshospitalsbygning er kassabel om Hospital for pathologiske og chirurgiske Patienter, vortil den netop bruges, alene formedelst den ganske ɔrfærdelige Resonnanz, hvormed de uhyre Gange opylde Bygningen. Jeg tog derhen for at undgaae 10 æt ved mit Øre hamrende Snedkere, men jeg flygtede erfra hovedsagelig for den Støi, som der var alene af e langt i Fjernet skrigende Børn. Lægerne erklærede gsaa denne Omstændighed med Lyden paa Grund af eil Struktur for at være af den væsentlige Uleilighed, t Huset ikke duede for hine to Sorter Patienter, som ehøve Ro. Til Hudsygdomme lader Bygningen sig lerimod nok bruge.

Men denne Bygning lod sig anvende til en ret beydelig Pensylvananstalt. Der er saa lydt i de ved en aadan Indretning fordeelagtige store Gange, at man ra Ende til Ende vilde høre den fineste Rallen, naar En eller Anden i Cellerne havde hængt sig eller skaaret ig i Halsen. Flere af de store Værelser kunde afdeles, g til Afsondringen mod Hospitalet var det vel nok, t det halve af de svære Vindueshøider gjenmuredes og ernsprinkledes. Til Hospital fik man da af Træ opøre en Bygning paa Haugetomten imellem Fødselsstiftelsen og omhandlede kassable nye Hospital. Der naatte gives en speciel Undtagelse fra Bygningsloven or Christiania. Hospitaler, hvor der altid er Folk paaærde, ere lidet udsatte for Ildebrand, og de burde i vort Klimat altid være af Træ. Hospitalet sælges til Staten, g der bygges igjen for den Sum. Men tag et Par

Thingmænd med og gaae op paa det nye Hospital og undersøg Tingen.

Venligst Hilsen!
Henr. Wergeland.

---

71. *Til Storthingsmand, Sorenskriver Sørenssen.*

Hjerterum, 3 Mai 1845.

Ak, Anton Wilhelm Sørenssen, hvilke Budskaber fra Thinget i Dissentersagen! Vil man fremkalde Catilinaer, der skulle indkalde Despotiet? Saa ussel jeg er, har denne Sag ikke ladet mig lukke Øinene mere end et Par Timer inat og først da Dagen skinnede ind igjennem Vinduerne. Men jeg følte mig stærk og opbragt, som om jeg kunde tage Deel i denne Lysets og Mørkets Strid. Ikke er jeg i denne Henseende saa lidenskabelig fordi jeg indseer, at Jødesagen bestemmes af Adfærden mod de Christne; men fordi jeg om Livet Haabløse ahner, at jeg hiinsides neppe vil finde Alt efter Systemet. Jeg behøver ikke at at opmande Dem, Lysets varmhjertede Kjæmper! men naar Dagen kommer i Storthinget, da kjæmp, ras, græd, og naar intet hjælper, da demaskeer Egoismen og Raaheden med den Chirurgs Kulde, der flænger Huden af et Ansigt under en Obduction! Det gjælder Folkets Ære i Verden. Sagens Venner, der have besluttet sig til at tale ved den Leilighed, burde forene sig og fordele Modpar-

terne imellem sig ligesom Picadorerne gjøre med Tyrene i Fægtningerne.

Levvel! Vær vred og tapper!

Henr. Wergeland.

P. S. Behold vedlagte Bog[1]) som en Erindring! Læs sidste Afsnit ɔ: Profetierne.

---

72. *Til Eidsvolds Formandskab.*

*

Med en Sølvpokal, med følgende Indskrifter:
Paa den ene Side:

XVIIde Mai Pokal.
En Amindelse til Eidsvold
fra
Henr. Wergeland.
$18\frac{17}{5}45$.

Paa den anden Side:

Gid 17de Mai, den Velsignte blandt Dage,
bestandig maa skjønnere vende tilbage.

I Eidsvold er Norriges Frihed fød.
Thi tøm der med Jubel mit Gyldenskjød!

*

Hjerterum ved Christiania, 17de Mai 1845.

Da denne 17de Mai efter al Sandsynlighed er den sidste jeg oplever, anmoder jeg Formandskabet i min elskede Hjembygd om at modtage medfølgende Sølv-

[1]) „Mennesket."

pokal som en Amindelse om en oprigtig Ven, og et Bidrag til at festligholde Dagen paa det Sted, hvor den især bør feires.

Pokalen er derfor inskriberet XVIIde Mai Pokal; og er det derved antydet, at den kun skal bruges paa denne Dag, navnligen og fortrinsviis i det offentlige eller Hoved-Selskab, som maatte holdes, men dog saaledes, at den kan udlaanes til et Privat-Selskab, saafremt det skulde træffe, at intet offentligt større Selskab til Dagens Feirende et eller andet Aar kommer istand. At den opbevares hos Præstegjeldets Ordfører, er mit Ønske, og maa vel befindes hensigtsmæssigst, da han i Regelen vel vil staae i Spidsen for den offentlige Festlighed.

Leve Friheden! Gid dens Fødselsdag altid maa høitideligen erindres paa dens eget Fødested!

Henr. Wergeland.

HENVISNINGER.

